

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΟΛΑ ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΕΥΘΥΝΟΝΤΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΑ
ΣΕ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΩΝ Ε΄ & ΣΤ΄ ΤΑΞΕΩΝ

Όλα τα Προγράμματα παρέχονται δωρεάν
Περίοδος υποβολής αιτήσεων συμμετοχής
Δευτέρα 29 Ιανουαρίου – Παρασκευή 23 Φεβρουαρίου 2024
Έναρξη Προγραμμάτων Δευτέρα 4 Μαρτίου 2024

Γ Λ Ω Σ Σ Α

ΠΑΙΔΑΚΙ, ΑΝΤΑΛΛΑΣΣΟΥΜΕ ΛΕΞΕΙΣ;

Διαπολιτισμική επικοινωνία: Χτίζω σχέσεις με λέξεις

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγήτρια: Φλώρα Βλάχου, Υποψήφια Διδάκτωρ Φιλολογίας ΕΚΠΑ

Οι σχολικές τάξεις, ήδη από τη βασική βαθμίδα εκπαίδευσης, έχουν διανθιστεί με μαθητές διαφορετικής γλώσσας, κουλτούρας και ιδεών. Κάθε παιδί φέρνει στο σχολείο, εκτός από τη σχολική του τσάντα, μια γλωσσική και πολιτισμική ταυτότητα. Είναι γνωστό ότι η συνύπαρξη ανομοιογενών πολιτισμικά και γλωσσικά στοιχείων, ιδιαίτερα όταν αυτά έχουν μεγάλη απόκλιση μεταξύ τους, δεν ευνοεί την αρμονική συνύπαρξη, διαμορφώνει άνισες σχέσεις εξουσίας μέσα στο σχολικό περιβάλλον (αίθουσα, προαύλιος χώρος, ώρα διαλείμματος) και, τελικά, επηρεάζει τη μαθησιακή διαδικασία αλλά και την επικοινωνία των παιδιών μεταξύ τους. Προκειμένου να συνυπάρχουμε στον εκπαιδευτικό χώρο, οφείλουμε να αναδείξουμε τις γλωσσικές εκείνες διαφορές που αντανάκλουν στερεοτυπικές αντιλήψεις για τον εαυτό μας και τον «άλλον» και να προσπαθήσουμε να χειριζόμαστε τη γλώσσα με ευαισθησία και επίγνωση.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα επικεντρώνεται στον τρόπο με τον οποίο τα στερεότυπα εκφράζονται γλωσσικά, στον βαθμό που επηρεάζουν την επικοινωνία των μελών μιας σχολικής εν προκειμένω ομάδας και στην απόπειρα εξάλειψής τους. Η προσέγγιση του προγράμματος είναι αμιγώς βιωματική και διαπολιτισμικά προσανατολισμένη.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Βιωματικές τεχνικές αναγνώρισης των γλωσσικών στερεοτύπων σε περιβάλλον τάξης (προσομοιωτικά σενάρια, παιχνίδια ρόλων)
- Ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες που αποσκοπούν στην αύξηση της γλωσσικής επίγνωσης, οδηγούν σε αναστοχασμό για τη γλώσσα, τις λέξεις και τη δύναμη που έχουν στους ανθρώπους, στις σχέσεις με αυτούς και στις σκέψεις μας γι' αυτούς

- Στρατηγικές κατασκευής «Λεξικού» που σκέφτεται και καταλαβαίνει: βρίσκουμε και προσθέτουμε λέξεις που δεν πληγώνουν τον εαυτό μου και δεν προσβάλλουν το άλλο παιδί

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ να αναδειχθούν τα γλωσσικά στερεότυπα, λανθάνοντα και μη, και να καλλιεργηθεί μια κριτική στάση απέναντι στη χρήση της γλώσσας, αξιοποιώντας τις αναπαραστάσεις των γλωσσικών μαθημάτων
- ✓ να αναπτυχθεί η γλωσσική ενσυναίσθηση των μαθητών, η λεξική τους ευρηματικότητα, ώστε να αναθεωρήσουν τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνουν την άποψή τους τόσο για τον εαυτό τους όσο και για τον «άλλον»
- ✓ να ενδυναμωθεί η έννοια της «ατομικής» και «συλλογικής» ταυτότητας, να εκπαιδευτούν στο πώς τα γλωσσικά εργαλεία κατασκευάζουν την αυτοεικόνα μας και την εικόνα του «άλλου»

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΙΣΤΟΡΙΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Η ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΙΚΟΝΕΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ

(Ε' τάξη) Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90'

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση εκ μέρους των μαθητών των δομών της έκφρασης της εικονομαχικής έριδας τόσο από πλευράς τέχνης όσο και από τις γραπτές μαρτυρίες.

Στόχος του προγράμματος: Η παράλληλη παρουσίαση κειμένων και τέχνης βοηθά τους μαθητές να κατανοήσουν πώς απεικόνισαν οι Βυζαντινοί τις μεγάλες θρησκευτικές αλλαγές αλλά και τον ρόλο της τέχνης να δομήσει οπτικά το χριστιανικό δόγμα που αποκρυσταλλώθηκε κατά τη διάρκεια της ταραχώδους αυτής περιόδου.

Εξέλιξη του προγράμματος

Το πρόγραμμα ξεκινάει με την παρουσίαση της εικόνας η «Κυριακή της Ορθοδοξίας» και εφορμώμενοι από την επεξηγηματική παρουσίαση των εικονογραφικών στοιχείων της, θα ανάγουμε το περιεχόμενό της στις θεολογικές εξελίξεις που κυριάρχησαν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά το τέλος της Εικονομαχίας το 843. Γιατί, για παράδειγμα, απεικονίζεται η Θεοτόκος Βρεφοκρατούσα κατά τον εορτασμό της οριστικής αναστήλωσης των εικόνων στο Βυζάντιο; Ποιος ο ρόλος της Παναγίας και γιατί είναι σημαντική η θέση Της ως μητέρας; Ποιες οι ρίζες του φαινομένου και τι μας λένε τα κείμενα για τους εικονόφιλους και τους εικονοκλάστες; Ποιοι πήραν αποφάσεις για τη λατρεία ή όχι των εικόνων και πού το εντοπίζουμε στην εικόνα, την οποία θα χρησιμοποιήσουμε ως παράδειγμα;

Δραστηριότητα: Η δραστηριότητα έχει ως στόχο τη βιωματική προσέγγιση του φαινομένου μέσα από τη συμμετοχική διαδικασία. Οι μαθητές χωρίζονται σε δύο ομάδες, τους εικονομάχους και τους εικονοκλάστες ενώ προεδρεύει ο Πατριάρχης και μια Αυτοκράτειρα. Η υπόλοιπη τάξη είναι οι κριτές. Οι δύο ομάδες εκθέτουν τις απόψεις τους μέσα από κάρτες που θα τους έχουν δοθεί και οι κριτές θα κρίνουν ποιος έχει δίκιο, και την άποψή τους θα αποδεχθεί (ή όχι) ο Πατριάρχης και η Αυτοκράτειρα, η οποία και θα εκδώσει το αυτοκρατορικό διάταγμα.

Άραγε, ποια άποψη θα επικρατήσει;

ΈΝΑ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΗΣ ΝΕΟΤΕΡΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Από τα βάθη της Οθωμανικής αυτοκρατορίας στη Μικρασιατική Καταστροφή (ΣΤ΄ τάξη) Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγητής: Δημήτρης Μπαχάρας, Δρ. Ιστορίας, Διδάσκων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ιονίου Πανεπιστημίου, Υπεύθυνος ιστορικών αρχείων ΕΛΙΑ-MIET

Πώς ζούσαν οι Έλληνες τα χρόνια πριν την Επανάσταση; Γιατί έγινε η Επανάσταση; Ποιος ήταν ο βασιλιάς Όθωνας, ο Χαρίλαος Τρικούπης, ο Ελευθέριος Βενιζέλος; Πώς χρεωκόπησε η χώρα το 1893; Πολέμησαν οι Έλληνες στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο; Τι ήταν τα πολεμικά Παναθήναια; Γιατί οι Έλληνες βρέθηκαν στη Μικρά Ασία; Αυτά είναι μερικά από τα ερωτήματα που θα συζητηθούν με τους μαθητές προκειμένου να καλλιεργηθεί η αναζήτηση, η κριτική σκέψη και ο διάλογος, ώστε τα παιδιά να έρθουν σε μια πρώτη επαφή με τα πραγματικά εργαλεία του ιστορικού, που απέχουν πολύ από την ξερή αφήγηση γεγονότων.

Σκοπός του προγράμματος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές με έναν σύντομο και περιεκτικό τρόπο τη νεότερη ιστορία της Ελλάδας μέσα από μια δυναμική, αντιπαραθετική και πολυδιάστατη ανάγνωση μιας ολόκληρης εποχής, που πολλές φορές έρχεται σε επαφή με το παρόν και το μέλλον.

Μέθοδοι/Εργαλεία

- Διαδραστικά παιχνίδια αναγνώρισης προσώπων μεγάλων φυσιογνωμιών της ελληνικής ιστορίας
- Τοποθέτηση σημείων μαχών-σημαντικών γεγονότων σε (διαδραστικούς) χάρτες, ζωγραφικών ή και θεατρικών αναπαραστάσεων
- Χωρισμός ομάδων για δράσεις όπως αναζήτηση στο διαδίκτυο πληροφοριών ή πηγών ή βιβλίων σχετικών με τα θέματα του προγράμματος
- Προβολή ολιγόλεπτων ντοκιμαντέρ, αρχειακού, φωτογραφικού και άλλου υλικού από τα αρχεία του ΕΛΙΑ-MIET

Εξέλιξη του προγράμματος

- Η προεπαναστατική Ελλάδα, η Φιλική Εταιρεία, οι αιτίες ξεσπάσματος της Επανάστασης του '21, οι δύο εμφύλιοι πόλεμοι, τα πρώτα δάνεια.
- Η βασιλεία του Όθωνα, η Μεγάλη Ιδέα, οι Έλληνες πολιτικοί
- Η βασιλεία του Γεωργίου Α΄, ο Χαρίλαος Τρικούπης και η οικονομία
- Η χρεοκοπία του 1893 και ο πόλεμος του 1897
- Η άγνωστη δεκαετία του 1900
- Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, οι Βαλκανικοί Πόλεμοι και αλλαγή του πολιτικού και κοινωνικού τοπίου
- Η ελληνική ιστορία του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, ο Εθνικός Διχασμός, ο Βενιζέλος και ο βασιλιάς Κωνσταντίνος, οι Αγγλογάλλοι στη Μακεδονία και ο χωρισμός της Ελλάδας στα δύο
- Η Μικρασιατική εκστρατεία και η Καταστροφή

Υλικό προγράμματος

Αρχειακό υλικό όπως απόρρητα τηλεγραφήματα, κρυπτογραφημένα μηνύματα και αλληλογραφία μεταξύ σημαντικών προσώπων, αφίσες πολέμου και θεατρικών παραστάσεων, ιστορικοί χάρτες, φωτογραφίες, ντοκιμαντέρ.

Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Σ

«Η ΩΡΑΙΑ ΕΛΛΑΣ ... ΜΕ ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΤΩΝ»

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγήτριες: Μυρτώ Πίγκου-Ρεπούση, Επίκ. Καθηγήτρια Θεάτρου στην
Εκπαίδευση, Τμ. Θεάτρου, ΑΠΘ
Φωτεινή Βενιέρη, Δρ Μουσειακού Θεάτρου

Ο περιηγητισμός στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Νοτιανατολική Ευρώπη από το 16ο έως το τέλος του 19ου αιώνα, οι αντίστοιχες περιηγητικές εκδόσεις και γενικότερα η ταξιδιωτική φιλολογία συνιστούν ανεξάντλητη πηγή για να γνωρίσουμε την περιοχή και τους ελληνόγλωσσους πληθυσμούς της οθωμανικής αυτοκρατορίας στις πολυποικίλες δραστηριότητές τους. Είναι επίσης μια σημαντική πηγή για να προσεγγίσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι Ευρωπαίοι έβλεπαν τον τόπο στον οποίο γεννήθηκε στην Αρχαιότητα ο ελληνικός πολιτισμός καθώς και τους ανθρώπους οι οποίοι τον κατοικούσαν.

Το αρχείο του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη (Travelogues) εμπεριέχοντας και τεκμηριώνοντας το σύνολο σχεδόν του εικονιστικού/εικονογραφικού υλικού των περιηγητικών εκδόσεων συνιστά μια χρήσιμη βάση όχι μόνο για την έρευνα αλλά και για την εκπαίδευση. Η υποχρεωτική εκπαίδευση μέσα από το μάθημα της ιστορίας αλλά και της γεωγραφίας και της γλώσσας, καθώς και μέσα από τις σχολικές γιορτές αναφέρεται συχνά στην περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας η οποία είναι κατά βάση και η ιστορική περίοδος αναφοράς των περιηγητικών εκδόσεων. Η προσέγγιση της περιόδου στο σχολείο γίνεται

όμως σχεδόν αποκλειστικά μέσα από το γραπτό κείμενο σε μια εποχή που το βασικό κείμενο μέσα από το οποίο δημιουργούνται τα νοήματα είναι πολυμεσικό περιλαμβάνοντας το γραπτό, το εικονιστικό, το ηλεκτρονικό, κλπ.

Η αξιοποίηση και η διερεύνηση του εικονιστικού/εικονογραφικού αρχείου του Ιδρύματος Λασκαρίδη, σε συνδυασμό με επιπλέον αρχειακό υλικό, μπορεί να προσφέρει ουσιαστικές ιστορικές αναπαραστάσεις για την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας και τον τρόπο ζωής των ελληνόφωνων πληθυσμών που ζούσαν στην εν λόγω εποχή.

Το συγκεκριμένο εργαστήριο επιχειρεί ένα τέτοιο είδος διερεύνησης του αρχείου με ένα βιωματικό και συμμετοχικό τρόπο ο οποίος θα επιτρέψει στους/στις μαθητές/τριες να περιπλανηθούν μέσα στις εικόνες, τους χάρτες και τις αφηγήσεις και να καταλήξουν στις δικές τους ερμηνείες για την τότε κοινωνία και τους ανθρώπους της.

Στο συγκεκριμένο εργαστήριο αξιοποιείται η θεατροπαιδαγωγική μέθοδος και το μουσειακό θέατρο. Η θεατροπαιδαγωγική είναι μία καλλιτεχνική μέθοδος η οποία βασίζεται σε δομικά στοιχεία του θεάτρου όπως η συμμετοχικότητα, η δημιουργία και η σκηνική παρουσία, κ.α., προκειμένου να προσφέρει μία ολιστική (πνευματική, σωματική, συναισθηματική) προσέγγιση στη μάθηση επιτρέποντας στους μαθητές και στις μαθήτριες να αποκτήσουν μία βιωματική σχέση με την εκάστοτε γνώση.

Το μουσειακό θέατρο αξιοποιείται πρωτίστως για την εξοικείωση με την έννοια του μουσείου και του αρχείου, την καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης, τη σύνδεση του παρόντος με το παρελθόν και την κριτική εμπλοκή με την υπό εξέταση θεματική.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Ο εμπλουτισμός των ιστορικών αναπαραστάσεων των μαθητών και μαθητριών μέσα από το εικονογραφικό αρχαίο του ιδρύματος Αικ. Λασκαρίδη
- ✓ Η ενθάρρυνση συνδέσεων ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν.
- ✓ Η γνωριμία με άγνωστες πτυχές της καθημερινής ζωής του παρελθόντος.
- ✓ Η ενεργή εμπλοκή με το αρχειακό υλικό με δημιουργικό και διαδραστικό τρόπο.
- ✓ Η δημιουργία ενός χώρου διαλόγου και αναστοχασμού.

Εξέλιξη του προγράμματος

Στην αρχή του εργαστηρίου οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν με τη φαντασία τους στα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου (π.χ. Ταξίδευαν οι Έλληνες και οι Ελληνίδες εκείνες τις εποχές σε άλλες χώρες; Για ποιούς λόγους; Οι ξένοι επισκέπτονταν την Ελλάδα; Γιατί; Ποιες πιστεύετε ότι ήταν οι εντυπώσεις των ξένων ταξιδιωτών από το ταξίδι τους στην Ελλάδα;)

Στη συνέχεια, οι μαθητές σε κύκλο εισάγονται στο θέμα με ερωτήσεις που αφορούν τους ίδιους έτσι ώστε να συνδέσουν τη δική τους πραγματικότητα με την υπό εξέταση θεματική:

Πώς θα περιγράφατε τη χώρα μας σε κάποιον/α που δεν έχει ταξιδέψει ποτέ σε αυτή; τι θα επιλέγατε να δείξετε ή να πείτε;
Εσείς που θα θέλατε να ταξιδέψετε; Ποιο πολιτισμό θα θέλατε να γνωρίσετε; Σε ποιο μέρος του κόσμου;

Δραστηριότητα 1:

Οι μαθητές μοιράζονται σε 3-4 ομάδες.

Η κάθε ομάδα διερευνά το έργο ενός περιηγητή και, με τη βοήθεια των συντονιστών του εργαστηρίου, επιχειρεί α) να δημιουργήσει μία ιστορία/αφήγηση από το υλικό που μελετά (σε προεπιλεγμένες -πολυτροπικές- πηγές στις οποίες συνδυάζεται εικόνα, γραπτός λόγος, χάρτης) και β) να ερμηνεύσει την άποψη που διαμόρφωσε για τον τόπο.

Για την παρουσίαση αυτή κάθε ομάδα επιλέγει κάποιον που θα υποδυθεί τον χαρακτήρα του επιλεγμένου περιηγητή ενώ οι υπόλοιποι/ες παίζουν σε ρόλο κατοίκων της περιοχής.

Δραστηριότητα 2:

Στη συνέχεια παρουσιάζει την ιστορία που δημιούργησε στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μέσω παγωμένων εικόνων και αυτοσχεδιασμού.

Με την τεχνική της “καυτής καρέκλας” οι ομάδες μαζεύονται και απευθύνουν ερωτήσεις στους χαρακτήρες, όπως:

Από ποιο μέρος προέρχεται και σε τι αυτό διαφέρει από την Ελλάδα;

Πότε επισκέφθηκε την Ελλάδα;

Γιατί ήρθε;

Τι ήλπιζε να βρει;

Βρήκε αυτά που περίμενε;

Ποια είναι η άποψή του για την αρχαιότητα;

Δραστηριότητα 3:

Ακολουθεί συζήτηση για τον εντοπισμό διαφορών και ομοιοτήτων μεταξύ των διαφορετικών αρχείων των περιηγητών, για την εικόνα του τότε και του σήμερα, για το τι έχει αλλάξει από τότε, για το ποια μπορεί να είναι η γνώμη των σημερινών τουριστών, πώς διαμορφώνεται, πώς έρχεται σε αντίθεση ή συμπίπτει με την εικόνα που έχουμε εμείς για την Ελλάδα;

Με την ολοκλήρωση του εργαστηρίου, θα συνοψίσουμε τα βασικά σημεία που συζητήθηκαν και θα παρέχουμε στους/ις μαθητές/ριες πρόσθετες πηγές για περαιτέρω διερεύνηση.

ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΝΑ ΑΡΧΙΝΗΣΕΙ...

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90’

Εισηγητής: Σωτήρης Σουλούκος, Διδάκτωρ Θρησκευολογίας - Κοινωνικής Ανθρωπολογίας

Αντικείμενο του προγράμματος είναι η αφήγηση παραδοσιακών παραμυθιών, τα οποία δεν έχουν εικονογραφημένα έντυπα ή οπτικοακουστική απόδοση, είτε από τον ίδιο τον

εισηγητή, είτε με τη βοήθεια οπτικοακουστικών μέσων και τα οποία προέρχονται από την περίοδο ακμής του παραδοσιακού πολιτισμού ή τον αγροτικό χώρο, καθώς η τεχνολογική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές άργησε να εμφανιστεί.

Σκοπός και στόχοι του προγράμματος

Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στην κατανόηση της λειτουργίας των παραμυθιών σε προφορικό επίπεδο σε μία εποχή που δεν υπήρχε τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδίκτυο, ούτε έντυπα μέσα. Οι παραμυθάδες την εποχή εκείνη αφηγούνταν παραμύθια διατηρώντας κάποια βασικά στοιχεία από την πλοκή και χρησιμοποιώντας τον δικό τους αφηγηματικό τρόπο. Δεν είχαν γραπτή μορφή, ούτε είχαν εικονογράφηση.

Στις μέρες μας τα παραμύθια είναι έντυπα ή έχουν οπτικοακουστική μορφή. Συνήθως τα παιδιά τα βλέπουν στην τηλεόραση και με τον τρόπο αυτό η φαντασία τους απλά ταξιδεύει με αυτά και δεν πλάθουν δικές τους μορφές και δικούς τους χαρακτήρες. Ο χρόνος και ο χώρος της αφήγησης έχει αλλάξει και πλέον τα παραμύθια έχουν αποκτήσει έναν εμπορικό χαρακτήρα, καθώς πωλούνται όχι μόνο τα παραμύθια, αλλά και κάθε είδους μορφές που σχετίζονται με αυτά (κούκλες, cd κτλ.). Μέσα από την αφήγηση παραμυθιών τα παιδιά καλούνται να φανταστούν τις μορφές αυτές και στη συνέχεια καλούνται να συνθέσουν το δικό τους παραμύθι.

Εξέλιξη του Προγράμματος

Το πρόγραμμα μέσα από βιωματικές προσεγγίσεις, στοχεύει στη σύνδεση προηγούμενων εμπειριών των μαθητών/τριών από τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχες περιστάσεις προφορικής ή και μη αφήγησης παραμυθιών. Οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της από ένα κουτί με καρτέλες, οι οποίες έχουν λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να συνθέσουν το παραμύθι. Χρησιμοποιώντας τις λέξεις αυτές, εξερευνούν τον τρόπο χρήσης και λειτουργίας τους. Μέσα από τη μελέτη των στοιχείων που επαναλαμβάνονται στα παραμύθια (εναρκτήρια και καταληκτική φόρμουλα, τις τριπλές επαναλήψεις, την παρουσία μαγικών βοηθών και άλλων σημαντικών στοιχείων κ.α.), θα κατανοήσουν τη σημασία τους για την έκταση του παραμυθιού, αλλά και τις δυσκολίες που καλείται να αντιμετωπίσει ο ήρωας.

Επιπλέον, οι μαθητές θα κατανοήσουν τον τρόπο προφορικής εκμάθησης στις παραδοσιακές κοινωνίες, καθώς οι παραμυθάδες μάθαιναν αφενός το παραμύθι από μνήμης, αφετέρου αφηγούνταν μέσα από την δημιουργική ανασύνθεσή των επιμέρους μοτίβων των παραμυθιών, ενσωματώνοντας τα δικά τους στοιχεία, μέσα στο πλαίσιο της παράδοσης.

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

«ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ» Διασύνδεση μαθηματικών, επιστήμης και τεχνολογίας μέσα από μηχανικές κατασκευές στο πνεύμα του STEM

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Άρης Μαυρομμάτης, Μαθηματικός, Διδάσκων στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Απόστολος Παπανικολάου, Μαθηματικός, Ερευνητής της Διδακτικής Μαθηματικών Msc

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ» είναι μια διαθεματική εκπαιδευτική πρόταση, στο πλαίσιο και τη γενικότερη αντίληψη της διεθνούς εκπαιδευτικής πρακτικής, γνωστής με το ακρωνύμιο **STEM**, όπου αυστηρές επιστημονικές έννοιες από την επιστήμη (Science), την τεχνολογία (Technology), τη μηχανική (Engineer) και τα μαθηματικά (Mathematics) προσεγγίζονται συνδυαστικά και χωρίς σύνορα. Η γενικότερη ιδέα της σύγχρονης αντίληψης του STEM έχει τις ρίζες της στην Προσωκρατική Φιλοσοφική σκέψη, όπου η γνώση δεν περιχαρακωνόταν σε τομείς, αλλά αποτελούσε συνισταμένη των τομέων αυτών μέσα από την διαρκή αλληλεπίδρασή τους. Ο όρος STEM έχει προταθεί το 2000 από το Εθνικό Ίδρυμα Επιστημών (NSF) των ΗΠΑ, ως εκπαιδευτικό μεταρρυθμιστικό πρότυπο διδασκαλίας και έχει την ευελιξία να προσαρμόζεται στα διαφορετικά πολιτιστικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα του κάθε τόπου, χωρίς να απομακρύνεται από τον κύριο στόχο του που είναι η απόκτηση ουσιαστικής γνώσης.

Εξέλιξη του προγράμματος

Οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της από μια συσκευασία με το ίδιο εκπαιδευτικό υλικό.

Χρησιμοποιώντας ειδικά λειτουργικά συστήματα δόμησης, κατασκευάζουν μηχανικά συστήματα και εξερευνούν τον τρόπο λειτουργίας τους.

Ανακαλύπτουν νόμους που διέπουν τη Μηχανική, την Ακουστική και τον Ηλεκτρισμό, ξεκινώντας πάντα μέσα από μια διαισθητική αντίληψη για τα φυσικά φαινόμενα. Η κίνηση, η δύναμη, η ισορροπία, οι μοχλοί, τα γρανάζια, η περιοδικότητα είναι κάποια από τα θέματα τα οποία μελετούν.

Η ανάγκη βαθύτερης κατανόησης και πρόβλεψης της τελικής κατασκευής, αναδεικνύει ως φυσική αναγκαιότητα τη μαθηματική μοντελοποίηση, εισάγοντας έτσι τους διδασκόμενους σε βασικές έννοιες των μαθηματικών, που αναδεικνύονται με απόλυτα φυσιολογικό και βιωματικό τρόπο.

Μέσα από τα διαδοχικά βήματα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της κατασκευής τους:

- βιώνουν τη χαρά της δημιουργίας
- αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα του κάθε επόμενου βήματος, το οποίο θα πρέπει να στηρίξουν λογικά, συγκροτώντας έγκυρους και ορθούς συλλογισμούς

- ανακαλύπτουν τη γνώση μέσα από μια βιωματική διαδικασία
- κατανοούν την αναγκαιότητα της θεωρίας στην οποία οφείλει να επεκτείνεται οτιδήποτε εμπειρικό προκειμένου να έχει καθολική ισχύ.

Στόχοι του προγράμματος

Ο στόχος αυτού του προγράμματος είναι να εισάγει τους μαθητές με βιωματικό τρόπο και μέσα από ένα παιγνιώδες, διαδραστικό και ευχάριστο περιβάλλον σε κατάλληλα επιλεγμένες για την ηλικία τους επιστημονικές έννοιες.

Β Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α

ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΝΑ ΣΩΣΟΥΜΕ ΕΝΑ ΦΡΟΥΤΟ ΠΡΟΣ ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΜΕ ΤΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγήτρια: Ελένη Κόνιαρη, Μεταδιδακτορική ερευνήτρια, Μοριακή Βιολόγος

Η Βιολογία και ειδικότερα η Γενετική είναι οι επιστήμες εκείνες που αφορούν στη μελέτη των φαινομένων και των διαδικασιών της ζωής αφού μελετούν οργανισμούς και περιβάλλον. Τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου έχει αυξηθεί ιδιαίτερα και γίνεται προσπάθεια να αντιμετωπιστούν προβλήματα, όπως αυτά της υγείας, της υποβάθμισης του περιβάλλοντος, του υποσιτισμού, του υπερπληθυσμού. Ο πληθυσμός του πλανήτη μας αυξάνεται πολύ γρήγορα αρκεί να σκεφτούμε ότι το 2050 θα ανέρχεται σε 8.5 δισεκατομμύρια. Για να καλυφθούν επαρκώς οι αυξημένες ανάγκες σε τροφή, είναι απαραίτητη η αύξηση της φυτικής και της ζωικής παραγωγής.

Ένας τρόπος βελτίωσης της φυτικής και ζωικής παραγωγής είναι οι ελεγχόμενες από τον άνθρωπο διασταυρώσεις φυτών και ζώων. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιείται επιλογή φυτών και ζώων που έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως φυτά με μεγάλο μέγεθος καρπών, με ανθεκτικότητα σε ακραίες περιβαλλοντικές συνθήκες ή ζώα που δίνουν μεγάλη ποσότητα κρέατος. Οι οργανισμοί αυτοί με τη συμβολή της Γενετικής Μηχανικής διασταυρώνονται με σκοπό τη δημιουργία απογόνων με επιθυμητά χαρακτηριστικά.

Μέσα από το πρόγραμμα αυτό, οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με τις έννοιες της Βιολογίας, και του DNA ενώ μέσα από ειδικές δραστηριότητες-παιχνίδια θα ανακαλύψουν τα βασικά στοιχεία που χρειάζονται τα ζώα και τα φυτά για να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν αλλά και πως μπορούν να τροποποιηθούν για να ενισχυθεί η ποιότητα και η ποσότητα τους.

Μέσα από το πρόγραμμα θα αναφερθούν και αναπτυχθούν τα ακόλουθα

- τι είναι και τι εξυπηρετεί το γενετικό υλικό.

- εφαρμογές της βιοτεχνολογίας που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου.
- Πώς μπορούμε να βελτιώσουμε την παραγωγή περισσότερων φρούτων και λαχανικών
- Τι χρειάζεται ένα ζωάκι ή ένα φυτό για να αναπτυχθούν καλύτερα και πιο γρήγορα

Με το παιχνίδι και τη ζωγραφική που θα έχουν στη διάθεση τους οι μαθητές, θα αποκτήσουν ενεργό ρόλο στην όλη διαδικασία, ανακαλύπτοντας τη λειτουργία, τους συσχετισμούς και τις αλληλεπιδράσεις του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος.

ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ – ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΤΟ ΑΧΑΝΕΣ ΚΥΒΕΡΝΟΣΥΜΠΑΝ: ΚΙΝΔΥΝΟΙ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Σχεδιασμός – Εισηγητές: Εξειδικευμένα στελέχη, Αξιωματικοί Ειδικών Καθηκόντων Πληροφορικής και Υγειονομικού, Ψυχολόγοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής και η αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στη νέα εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας, επέφεραν σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και εξυπηρετήσεις στην κοινωνία, που αφενός διευκολύνουν την καθημερινότητα, αφετέρου δημιουργούν πεδίο κατάλληλο και για την εμφάνιση μορφών εγκληματικής δραστηριότητας με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Ειδικά στην εποχή που διανύουμε, η πανδημία του COVID-19 και η ανάγκη για την απρόσκοπτη συνέχιση της λειτουργίας του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, επιτάχυνε τον ψηφιακό μετασχηματισμό τους προκειμένου να προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα αξιοποιώντας τεχνολογίες απομακρυσμένης πρόσβασης. Στον εκπαιδευτικό τομέα εφαρμόστηκε η τηλεεκπαίδευση αξιοποιώντας τις ώριμες τεχνολογίες ομαδικών τηλεδιασκέψεων και διαμοιρασμού υλικού, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι ακόμη και παιδιά κάθε ηλικίας, ξεκινώντας από 4 ετών, συμμετέχουν σε πολλές από αυτές τις δραστηριότητες «συνδεδεμένα ψηφιακά».

Επομένως, καθίσταται σαφής η ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και της ασφαλούς χρήσης αυτών και ενσωμάτωση αυτής στην εκπαιδευτική διαδικασία, από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες.

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει δια της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, έχοντας ως στόχο την **ενημέρωση μαθητών, εκπαιδευτικών**, για την

πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, τις διαδικτυακές αγορές, τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, κ.ά. γιατί Με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν καθημερινά νέες μορφές κυβερνοεγκλήματος.

Μέσα από την **προβολή επικαιροποιημένου διαδραστικού υλικού**, το οποίο συνοδεύεται από σύγχρονο οπτικοακουστικό υλικό, και μέσα από τη συζήτηση με εξειδικευμένα στελέχη της Υπηρεσίας στον τομέα της Πληροφορικής, της Νομικής, των Οικονομικών και της Ψυχολογίας δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά, τους ψηφιακούς πολίτες του μέλλοντος, να αναγνωρίσουν τις επισφαλείς συμπεριφορές που μπορούν να εκδηλωθούν μέσω διαδικτύου.

Στόχος είναι η μεταφορά των πραγματικών εμπειριών της Υπηρεσίας μας μέσα από την καθημερινή επαφή με τους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η θωράκιση της ευαίσθητης ηλικιακής ομάδας των παιδιών και των εφήβων, καθώς οι ενημερωμένοι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια το διαδίκτυο.

Οι θεματολογίες διαφοροποιούνται ανάλογα με το κοινό και αφορούν:

- την αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος,
- τις διαδικτυακές απειλές και μέτρα προστασίας,
- τα αδικήματα και τρόπους που αυτά διαπράττονται μέσω διαδικτύου,
- το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού (Cyberbullying)
- τις κυβερνοεπιθέσεις ενάντια σε πληροφοριακά συστήματα και την ψηφιακή υποκλοπή δεδομένων,
- τα διαδικτυακά τυχερά παίγνια και τον εθισμό,
- τον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό μέσω διαδικτύου και το sexting,
- την παρουσίαση της ενημερωτικής καμπάνιας SAY NO, ενάντια στον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό, ανηλίκων και ενηλίκων, μέσω του διαδικτύου,
- τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media).

Θ Ε Α Τ Ρ Ο – Θ Ε Α Τ Ρ Ι Κ Η Α Γ Ω Γ Η

ΕΝΑΣ ΚΥΚΛΟΣ ΧΩΡΙΣ ΚΙΜΩΛΙΑ: Κάπως έτσι γεννήθηκε το θέατρο

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγητής: Νίκος Νίκας, Φιλολόγος, Καθηγητής Υποκριτικής, Ηθοποιός

Η αίσθηση του κύκλου του «καθόμαστε όλοι γύρω – γύρω» και έτσι αρχίζει να δημιουργείται η ανάγκη « να γνωριστούμε» από την αρχή. Τα μάτια θα «παίξουν» με τα βασικά συναισθήματα και τις καθημερινές διαθέσεις: χαρά, λύπη, φόβος, θυμός, αγάπη, μίσος. Αμέσως μετά το όνομα κάθε παιδιού ξεχωριστά θα γίνει αφορμή να οροθετηθεί η πραγματική του υπόσταση μέσα από το σύνολο των συμμαθητών του. Πώς μας βλέπουν οι άλλοι; Τι βλέπουμε εμείς;

Και ακριβώς στο σημείο αυτό αρχίζει το παιχνίδι της αφήγησης μιας ιστορίας που θα φτιάχνεται κάθε φορά από τα ίδια τα παιδιά. Όμως οι ιστορίες έχουν ανάγκη τα πρόσωπα για να ζωντανέψουν. **Εδώ αρχίζει το θέατρο με την κυτταρική του μορφή: Κάποιος απαντάει κάτι σε κάποιον. Έτσι τα παιδιά χωρίς να το καταλάβουν θα αρχίσουν να μπαίνουν σε ρόλους.** Οι ρόλοι αυτοί με τη σειρά τους θα «ζητήσουν» κάποια βασικά στοιχεία μεταμόρφωσης: ένα μαντήλι, ένα καπέλο, ένα σεντόνι, ένα ζευγάρι γάντια, γυαλιά κ.ά. Έτσι ο κόσμος της σκηνής αρχίζει να διαμορφώνεται «αυτόματα» σε μια άλλη πραγματικότητα.

Οι ρόλοι όμως χρειάζονται «καθοδήγηση». Έτσι κάποια παιδιά αναλαμβάνουν να «σκηνοθετήσουν» τους ρόλους. Και να.... Κάναμε θέατρο γιατί:

- Φτιάξαμε την ιστορία
- Ζωντανέψαμε τα πρόσωπα
- Δημιουργήσαμε σκηνικό χώρο
- Χρησιμοποιήσαμε σκηνοθέτη

Ένα devised project που διαμορφώνεται κάθε φορά διαφορετικά ανάλογα με την κάθε φορά διαφορετική ματιά της κάθε ομάδας. Ένας ολόφρεσκος τρόπος να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τα βασικά συστατικά του θεάτρου χωρίς να το «διδασχθούν».

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΗΛΙΟΙ. ΧΩΡΟΣ, ΧΡΟΝΟΣ, ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 – 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Η εξερεύνηση της επικοινωνίας, της προσωπικής έκφρασης, της αντίληψης του ιδιωτικού και συλλογικού χώρου και χρόνου, της ομαδικής δημιουργίας μέσα από την προφορικό αλλά και την σωματικό λόγο είναι η διαδρομή που ακολουθούμε στην θεατρική μας εκπαίδευση. Στην παιδική μας ηλικία έχουμε από τη φύση μας τα παραπάνω υλικά σε αφθονία.

Ωστόσο, κάπου στην ηλικία των 12 έως 16 χρονών με τις αυξημένες κοινωνικές συμβάσεις, τις σχολικές απαιτήσεις, τις ορμονικές διαταραχές οι δίαυλοι της επικοινωνίας και της δημιουργίας αλλοιώνονται. Με βασικές ασκήσεις κίνησης, λόγου και επικοινωνίας που χρησιμοποιούμε στο θέατρο κατά την διάρκεια των 90΄ λεπτών, δημιουργούμε τις συνθήκες στις μαθήτριες και τους μαθητές να ανακαλύψουν με δυναμικό τρόπο το σώμα τους και την φωνή τους μέσα στον χώρο και τον χρόνο φαντασία και να λειτουργήσουν μέσα από την συνεργασία και την διάδραση.

Εξέλιξη του προγράμματος

Δουλεύοντας με τον Χώρο.

Πραγματικός Χώρος & Φανταστικός Χώρος.

Ο χώρος μεταξύ των ανθρώπων και η δυναμική του Χώρου στην επικοινωνία των ανθρώπων.

Ο Χώρος σε σχέση με τον Χρόνο.

Η δυναμική του Χρόνου (ρυθμός, παύσεις, ταχύτητα) στην επικοινωνία των ανθρώπων.

Δημιουργία ομαδικής συνεργασίας (ensemble work) μέσω παιχνιδιών που επινοεί η ομάδα.

Στόχος του προγράμματος

Μέσα από την κορωνίδα των τεχνών, την θεατρική τέχνη, οι μαθήτριες και οι μαθητές θα δημιουργήσουν τη δική τους διαδρομή αναζήτησης και ανακάλυψης. Καλλιεργούμε την ενσυναίσθηση, την επικοινωνία, την φαντασία, την έκφραση και εξελίσσουμε τα προσωπικά και ιδιαίτερα υλικά κάθε μαθήτριας και μαθητή ενώ ταυτόχρονα δίνουμε έναυσμα στην συλλογικότητα και την ομαδική συνεργασία. Ο στόχος είναι να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες που μεταξύ άλλων θα τονώσουν την αυτοπεποίθηση στον σωματικό και προφορικό λόγο, την συνεργασία, την δημιουργική αντίληψη του χώρου και του χρόνου, την διάδραση.

Μ Ο Υ Σ Ι Κ Η

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΟΛΙ ΚΑΙ ΤΟΝ ΜΠΑΧ ΣΤΟ BODY PERCUSSION ΚΑΙ ΤΟ HIP HOP

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητής: Γιώργος Παπαϊωάννου, Μουσικός

Ο στόχος της παρουσίασης θα είναι, στο σύντομο αυτό χρόνο και μέσα από κάτι άμεσο, έντονα διαδραστικό αλλά και οικείο να πάρουν οι μαθητές ένα όσο το δυνατόν πιο ισχυρό ερέθισμα. Να τους χαραχθεί η περιέργεια και η αίσθηση ότι μπορούν να το κάνουν και αυτοί, ενώ παράλληλα θα γνωρίσουν και κάτι καινούργιο και διαφορετικό.

Αυτό θα γίνει με τα εξής βήματα:

A) Γνωριμία, παιχνίδι, συζήτηση

Θα γνωριστούμε μέσα από διαδραστικά εκπαιδευτικά παιχνίδια και με αφετηρία την πιο κοινή ερώτηση "τι μουσική ακούς;" θα μιλήσουμε για διάφορα είδη μουσικής και θα απαντήσουμε όσες ερωτήσεις προκύψουν.

B) Το σώμα και η φωνή ως όργανο

Με εργαλεία το Body Percussion (παραγωγή ήχων και ρυθμικών μοτίβων κρούοντας το σώμα και κάνοντας ήχους με το στόμα κτλ), τη φωνή ως μελωδικό όργανο αλλά και αυτοσχέδιους στίχους (ρίμες, ραπ, Hip Hop) θα προσπαθήσουμε να συνθέσουμε ένα μουσικό κομμάτι.

Γ) Γνωριμία με μουσικά όργανα

Θα παρουσιάσουμε όργανα από όλες τις κατηγορίες οργάνων: κρουστά, έγχορδα (τοξωτό, π.χ. βιολί και νυκτά, π.χ. πολίτικο Λαούτο, σαρόντ - ένα πολύ εντυπωσιακό όργανο από την Ινδία) και πνευστά (φλογέρα και νέυ). Με τη βοήθεια όλων αυτών των οργάνων θα ακουστούν ζωντανά διάφορα μουσικά στυλ και είδη μουσικής (από κλασική μουσική και Μπαχ μέχρι ταξίμια και ανατολίτικους αυτοσχεδιασμούς). Στη συνέχεια οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να περιεργαστούν αυτά τα μουσικά όργανα και να παράγουν ήχο και οι ίδιοι με καθοδήγηση.

Δ) Αυτοσχεδιασμός και ηχογράφηση

Θα παίξουμε-αυτοσχεδιάσουμε χρησιμοποιώντας όλα τα παραπάνω, θα εμπλουτίσουμε το κομμάτι που φτιάξαμε με ήχους και μελωδίες από όργανα και στο τέλος θα το ηχογραφήσουμε με σκοπό να σταλεί σε όλους.

Ο παραπάνω σχεδιασμός θα επηρεαστεί από την σχέση και την οικειότητα που θα έχουν τα παιδιά ή έστω κάποια από αυτά με τη μουσική.

Ο στόχος του προγράμματος είναι η συμμετοχή των μαθητών σε μια μουσική σύνθεση μέσω της διάδρασης, του παιχνιδιού και της διδασκαλίας συγκεκριμένων τεχνικών. Το πρόγραμμα θα συμπεριλαμβάνει μουσικές γνώσεις που βασίζονται σε μοτίβα και φόρμες της κλασικής δυτικής μουσικής, ιδιώματα της τροπικής μουσικής καθώς και τεχνικές σύγχρονης μουσικής διδασκαλίας.

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΜΑΣ ΑΓΧΩΝΕΙ ΤΟ ΑΓΧΟΣ;

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγήτρια: Γιώτα Ανδριανού, Ψυχολόγος – Συστημική Συμβουλευτική και Ψυχοθεραπεία

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση του άγχους, ως μιας απαραίτητης βιολογικής λειτουργίας, η οποία όμως πολλές φορές ξεφεύγει από τον έλεγχό μας. Επίσης, το πρόγραμμα έχει ως σκοπό να εξοικειώσει τους μαθητές με πρακτικές που βοηθούν στο έλεγχο και την αντιμετώπισή στρεσογόνων καταστάσεων. Ειδικά για το Λύκειο, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενημέρωση των παιδιών γύρω από το άγχος των Πανελλαδικών εξετάσεων και στην επίδειξη πρακτικών τρόπων για την αντιμετώπισή τους.

Στόχος του προγράμματος είναι να κατανοήσουν τα παιδιά πως η απόκριση του οργανισμού σε στρεσογόνες καταστάσεις - το άγχος δηλαδή- είναι μια φυσιολογική βιολογική διεργασία. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις, στην καθημερινότητά μας, κατακλιζόμαστε ταυτόχρονα από πολλές καταστάσεις που είναι δυνητικά στρεσογόνες, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να τιθασεύσουμε το άγχος μας και αυτό να παρεμποδίζει την λειτουργικότητά μας.

Εξέλιξη του προγράμματος: Το πρόγραμμα θα ξεκινήσει με την εισηγήτρια να ρωτά τους μαθητές σχετικά με το πώς εκείνοι κατανοούν το άγχος. Πιο συγκεκριμένα θα τους ζητηθεί να απαριθμήσουν δυνητικά στρεσογόνες για αυτούς καταστάσεις αλλά και να περιγράψουν πώς ο οργανισμός αντιδρά σε καταστάσεις στρες (ταχυπαλμία, εφίδρωση, έντονη γαστρεντερική δραστηριότητα, αίσθηση κρούς ή και υπερβολικής ζέστης). Στη συνέχεια, θα περιγραφεί από τον εισηγητή ο βιολογικός μηχανισμός του στρες. Θα δοθούν στα παιδιά πληροφορίες σχετικά με την ορμόνη κορτιζόλη που εκκρίνεται από τα επινεφρίδια και είναι η βασική “υπεύθυνη” για όλα όσα μας συμβαίνουν όταν αγχωνόμαστε. Τα παιδιά στην συνέχεια, με την καθοδήγηση του εισηγητή, θα κληθούν να σκεφτούν γιατί ίσως και να είναι απαραίτητη μια τέτοια απόκριση του οργανισμού σε στρεσογόνες καταστάσεις και ποιοι θα ήταν οι δυνητικοί κίνδυνοι της μη απόκρισής μας σε καταστάσεις που φυσιολογικά μας προκαλούν άγχος. Αμέσως μετά, θα συζητηθεί γιατί σήμερα μας απασχολεί τόσο πολύ το άγχος. Πιο συγκεκριμένα, θα εξηγηθεί στα παιδιά πως λόγω του σύγχρονου τρόπου ζωής αλλά και των πολλών υπέρμετρων ίσως, απαιτήσεων που έχουμε από τους άλλους και τον εαυτό μας, δεν μπορούμε να τιθασεύσουμε το άγχος μας, το οποίο και τελικά αποτελεί τροχοπέδη στην καθημερινότητά μας. Τέλος, θα πραγματοποιηθεί μια δραστηριότητα κατά την οποία ο εισηγητής θα δείξει στα παιδιά κάποιες από τις τεχνικές που υπάρχουν για να μετριάσει και να ελέγξει κανείς το άγχος του.

Δραστηριότητα: Τα παιδιά θα κληθούν, αν θέλουν να καθίσουν στο πάτωμα. Όσα δεν επιθυμούν θα παραμείνουν στην θέση τους. Η εισηγήτρια, που θα συμμετάσχει και η ίδια στη δραστηριότητα, θα δείξει στα παιδιά τεχνικές αναπνοής και απλού διαλογισμού και συγκεντρώσεις, που μας βοηθούν να ξεπεράσουμε το άγχος μας και να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε επαρκώς σε στρεσογόνες καταστάσεις, π.χ ένα διαγώνισμα. Η εισηγήτρια θα μοιραστεί με τα παιδιά διάφορες θετικές σκέψεις που μπορούν να κάνουν για τους άλλους και τον εαυτό τους οι οποίες και μας βοηθούν να νιώσουμε καλύτερα σε κατάσταση στρες. Τέλος, θα δοθεί χρόνος στα παιδιά να εξασκήσουν αυτές τις μεθόδους, να κάνουν ερωτήσεις και να περιγράψουν πώς αισθάνονται πριν και μετά την εξάσκηση αυτών των πρακτικών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ – ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

ΠΟΙΟΙ ΦΙΛΟΙ...

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητές: Μάριος Κουκουνάρας Λιάγκης, Αναπλ. Καθηγητής ΕΚΠΑ

Ηρώ Ποταμούση, Κοινωνιολόγος, Θεατροπαιδαγωγός,

Υπ. Δρ. ΠΤΔΕ Παν/μιο Αιγαίου

Θέμα του προγράμματος είναι η περιπέτεια της εφηβείας και η αγωνιώδης διαδικασία των εφήβων να βρουν απαντήσεις στις ερωτήσεις «Ποιος είμαι;» και «Ποια είναι η θέση μου στον κόσμο;». Σε αυτό το παιχνίδι αναζήτησης απαντήσεων πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζουν οι φίλοι και η οικογένεια κάνοντας τη ζωή περισσότερο περίπλοκη για τον

έφηβο και την έφηβη. Βασικά θέματα του προγράμματος είναι οι αλλαγές που παρατηρούνται στη μετάβαση από την παιδική στην εφηβική ηλικία, καθώς και οι σχέσεις με τους συνομήλικους και με τους γονείς στην πρώτη εφηβεία. Το πρόγραμμα αξιοποιεί τεχνικές εκπαιδευτικού δράματος με βάση την ιστορία ενός μαθητή μέσης εφηβείας.

Ειδικότερα μέσα από την ιστορία και τις δραστηριότητες προσδοκούμε οι μαθητές/τριες:

- να αντιμετωπίζουν την πολυπλοκότητα της εφηβικής ζωής και τα ερωτήματα σχετικά με την ταυτότητα ως ένα στάδιο αυτοσυνειδησίας στη ζωή κάθε ανθρώπου
- να αντιλαμβάνονται ότι στο πλαίσιο της αναζήτησης ταυτότητας οι αποφάσεις, που παίρνει ο έφηβος, και οι επιλογές, που κάνει, έχουν τις συνέπειές τους
- να αναλύουν την επίδραση που έχει το οικογενειακό, σχολικό και φιλικό (συνομήλικοι) περιβάλλον στο φαινόμενο του εκφοβισμού και τη δυναμική των σχέσεων μεταξύ των προσώπων που πρωταγωνιστούν στα σχετικά περιστατικά και αυτών που τα παρακολουθούν.

«Η ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΝΤΟΣ»

Ομάδα 20 - 25 μαθητές, διάρκεια 70 - 90΄

Εισηγητές: Μάριος Κουκουνάρας Λιάγκης, Αναπλ. Καθηγητής ΕΚΠΑ

Ηρώ Ποταμούση, Κοινωνιολόγος, Θεατροπαιδαγωγός,

Υπ. Δρ. ΠΤΔΕ Παν/μιο Αιγαίου

Στόχος του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι οι μαθητές και οι μαθήτριες να σκεφτούν και να αναστοχαστούν το θέμα της προσωπικής και συλλογικής ευθύνης κάθε ανθρώπου για τον κόσμο που κληροδοτούμε στο μέλλον και τι μπορούμε να θυσιάσουμε για να είναι το μέλλον καλύτερο. Το πρόγραμμα διαρκεί 90 λεπτά και βασίζεται σε δραστηριότητες βιωματικής μάθησης και εκπαιδευτικού δράματος. Στην αρχή του προγράμματος οι εμπυχωτές σε ρόλο παρουσιάζουν την κεντρική ιστορία και συστήνουν στους μαθητές τους πρωταγωνιστές της δράσης που έχουν πολλά κοινά με τη ζωή τους. Πρόκειται για ένα παιδί ηλικίας 12 ετών που έρχεται από το μέλλον και θέλει να μάθει περισσότερο για το παρόν των μαθητών/τριών και ποιο είναι το αποτύπωμα που αφήνουν για αυτούς στο μέλλον. Μέσα από μία συναρπαστική περιπέτεια οι μαθητές και μαθήτριες αναστοχάζονται τη ζωή τους και τη δράση τους και σκέφτονται ποια είναι οι ευθύνες τους για το μέλλον το δικό τους, του περιβάλλοντος και όλης της ανθρωπότητας. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ευαισθητοποίηση σε σχέση με τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, την ατομική και συλλογική ευθύνη και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση. Με την παροχή εκπαιδευτικού υλικού, με την αξιολόγηση και τον αναστοχασμό -και- από τους εκπαιδευτές της ανταπόκρισης των μαθητών πάνω στο γνωστικό περιεχόμενο.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Αιτήσεις συμμετοχής 20 Σεπτεμβρίου-18 Οκτωβρίου 2023

Έναρξη προγραμμάτων Δευτέρα 23 Οκτωβρίου 2023

Όλα τα προγράμματα παρέχονται δωρεάν

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Η μεταφορά στη ζωή μας: εξερευνώντας την πολυδιάστατη φύση της μεταφοράς

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Χρυσούλα Τόλια, Φιλόλογος, MSc Γλωσσολογίας, ΕΚΠΑ

Ο άνθρωπος δημιουργεί διαρκώς συσχετισμούς μεταξύ των εμπειριών που βιώνει. Με αυτόν τον τρόπο καταφέρνει να αποκωδικοποιήσει επιτυχώς το περιβάλλον του, να αντιληφθεί περίπλοκες, αφηρημένες έννοιες που διέπουν τη ζωή του και να διαμορφώσει μία συγκεκριμένη οπτική για τον κόσμο γύρω του. Αυτή η μοναδική ικανότητα του ανθρώπινου νου αναδεικνύεται μέσω της διαδικασίας της μεταφοράς. Οι μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διδάσκονται από νωρίς πώς να εντοπίζουν και να ερμηνεύουν τη μεταφορική χρήση της γλώσσας. Εστιάζοντας, όμως, πολλές φορές στο αισθητικό αποτέλεσμα που προκύπτει από την αξιοποίηση της μεταφοράς, δεν αντιλαμβάνονται τον σπουδαίο ρόλο που διαδραματίζει σε κάθε πτυχή της ζωής τους. Αξιοποιώντας ως σημείο εκκίνησης τη μεταφορική γλώσσα, αυτό το πρόγραμμα επιδιώκει να αναδείξει την κυρίαρχη θέση της μεταφοράς στην καθημερινότητά μας και να παρουσιάσει τις βαθύτερες νοητικές και κοινωνικές διεργασίες που αντανακλά ο μεταφορικός λόγος.

Σκοπός του προγράμματος

- ✓ Να εξοικειωθούν οι μαθητές με το σχήμα λόγου της μεταφοράς και να κατανοήσουν πώς επιτυγχάνεται η διάκριση της μεταφοράς από την κυριολεξία, αξιοποιώντας σύγχρονες μεθόδους αναγνώρισης της μεταφορικής χρήσης της γλώσσας
- ✓ Να αντιληφθούν τη σημασία της μεταφοράς για την ανθρώπινη επικοινωνία, εξετάζοντας πραγματώσεις της σε διάφορα περιβάλλοντα
- ✓ Να συνειδητοποιήσουν ότι η μεταφορά αποτελεί μία νοητική διεργασία, ανακαλύπτοντας τον τρόπο που πραγματοποιείται η μεταφορική σύλληψη
- ✓ Να κατανοήσουν τη δύναμη της μεταφοράς να κατασκευάζει μία συγκεκριμένη πραγματικότητα, έναν συγκεκριμένο τρόπο θέασης του κόσμου

Για την εκπλήρωση των προαναφερθέντων στόχων, θα αξιοποιηθούν επιλεγμένα αποσπάσματα κειμένων από διαφορετικά είδη λόγου (π.χ. πολιτικός, διαφημιστικός, ψηφιακός) και θα διεξαχθούν δραστηριότητες στις οποίες οι μαθητές θα κληθούν να αναγνωρίσουν επιτυχώς ορισμένες μεταφορικές πραγματώσεις, να καταγράψουν τις έννοιες που συσχετίζονται κατά τη μεταφορική διαδικασία και να εξετάσουν την οπτική που επιθυμεί να διαμορφώσει ο πομπός με τη χρήση της μεταφοράς.

Τι γνωμη exeis gia ta greeklish? Παράμετροι χρήσης και στάσεις

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ευγενία Μαλικούτη, Φιλολογος-Γλωσσολόγος (ΜΑ), Εκπαιδευτικός, Απόφοιτη Τουρκικών Σπουδών (ΜΑ)

Τα Greeklish, ως γραφηματική απόδοση της ελληνικής γλώσσας με λατινικό αλφάβητο, είναι διαδεδομένα μεταξύ των χρηστών ηλεκτρονικών μέσων, ιδιαιτέρως των νέων. Η χρήση του λατινικού αλφαβήτου στην ψηφιακά διαμεσολαβημένη γραπτή επικοινωνία θεωρήθηκε η προσφορότερη πρακτική την εποχή που οι ελληνικοί χαρακτήρες δεν υποστηρίζονταν από τα λογισμικά των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Οι τεχνολογικοί περιορισμοί ως προς την «αναγνώριση» των ελληνικών γραμματοσειρών έχουν σε μεγάλο βαθμό εκλείψει. Λόγοι επικοινωνιακοί, συμβολικοί, η συνήθεια ή η μόδα διατηρούν σε χρήση αυτόν τον συμπληρωματικό κώδικα. Δείγματα γραφής της ελληνικής γλώσσας με λατινικούς χαρακτήρες συναντούμε ήδη σε λογοτεχνικά κείμενα του 17ου αιώνα. Ωστόσο, το σύγχρονο φαινόμενο των Greeklish, με διαφορετική κοινωνική και επικοινωνιακή κατανομή, έχει συγκεντρώσει το ενδιαφέρον -ενίοτε δε και τα πυρά- της εκπαιδευτικής κοινότητας, των μέσων μαζικής ενημέρωσης αλλά και των γλωσσολογικών κύκλων.

Σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές να διερευνήσουν το φαινόμενο των Λατινοελληνικών ως προς τις πρακτικές και ιδεολογικές παραμέτρους του. Επιμέρους στόχο αποτελεί η καλλιέργεια μεταγλωσσικής επίγνωσης, ώστε να επιλέγουν συνειδητά αν και σε ποιες περιστάσεις θα χρησιμοποιήσουν τα Greeklish στις γραπτές ηλεκτρονικές τους επικοινωνίες, να συνειδητοποιήσουν τους λόγους προτίμησης ή αποφυγής τους, τις συνέπειες από τη χρήση και διάδοσή τους. Επιδιώκεται οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα διαφορετικά συστήματα μεταγραφής και να διαμορφώσουν εμπεριστατωμένες στάσεις απέναντί τους.

Με αφορμή σύντομα, αυθεντικά κείμενα γραμμένα σε Greeklish, οι μαθητές/-τριες παρατηρούν το προφίλ των συντακτών/ομιλητών και την ορθογραφική ανομοιογένεια στη μεταγραφή των ελληνικών με χαρακτήρες του λατινικού αλφαβήτου, σύμβολα και αριθμούς. Δουλεύοντας σε ομάδες καλούνται να

επεξεργαστούν κείμενα γνώμης και βίντεο σχετικά με τα Greeklish, με σκοπό να διακρίνουν χρηστικές και ιδεολογικές παραμέτρους του φαινομένου (περιβάλλοντα, αιτίες, συνέπειες χρήσης, αξιολογικές στάσεις), να κατηγοριοποιήσουν τα σχετικά επιχειρήματα υπέρ ή εναντίον της χρήσης και να προβληματιστούν πάνω σε αισθητικές και ιδεολογικές προεκτάσεις της.

Ερωτήματα

Σε ποια περιβάλλοντα και επικοινωνιακές περιστάσεις εμφανίζονται τα Greeklish και ποιοι είναι οι πιο συχνοί χρήστες τους;

Ποιοι είναι οι λόγοι χρήσης των Greeklish;

Ποια συστήματα μεταγραφής της ελληνικής γλώσσας σε λατινικούς χαρακτήρες εφαρμόζονται και σε ποιον βαθμό ακολουθούνται με συνέπεια;

Ποια η σχέση των Greeklish με την ιστορική ορθογραφία της ελληνικής γλώσσας;

Πώς συνδέονται τα Greeklish με το επίπεδο λόγου (ανεπίσημο, επίσημο), ζητήματα ταυτότητας των χρηστών και ευρύτερα ιδεολογικά θέματα;

Εργαστήριο debate

Ομάδα: 30-40 μαθητές, διάρκεια 90-120΄

Εισηγήτρια: Μελίνα Σιδηροπούλου, Δημοσιογράφος, Συγγραφέας

Στο εργαστήριο Debate μεγάλοι πρωταγωνιστές είναι οι μαθητές, οι μαθήτριες και τα επιχειρήματά τους. Τα παιδιά θα διασταυρώσουν τα λεκτικά τους ξίφη ζωντανά ώστε η κριτική επιτροπή να αποφανθεί ποια ομάδα θα κερδίσει τελικά τη «μάχη».

Τα παιδιά μαζί με τους καθηγητές του επιλέγουν ένα επίκαιρο θέμα από την προτεινόμενη λίστα που αφορά τρεις θεματικές: την πολιτική, την Τέχνη και την εκπαίδευση. Οι δυο ομάδες θα πρέπει να προετοιμαστούν συντάσσοντας τα επιχειρήματά τους, χωρίς όμως να γνωρίζουν τα επιχειρήματα της αντίπαλης ομάδας. Κατά τη διάρκεια του Debate θα πρέπει να δευτερολογήσουν και αντικρούσουν «ζωντανά» τα επιχειρήματα των αντιπάλων υπό την πίεση πάντα του χρόνου.

Σκοπός του εργαστηρίου είναι ασφαλώς να προαχθεί ο διάλογος, να μάθουμε ότι οι θέσεις μας πρέπει να συνοδεύονται από επιχειρήματα και παράθεση στοιχείων. Στόχος είναι επίσης η ευγενής άμιλλα, ο σεβασμός στις διαφορετικές θέσεις και απόψεις, η όξυνση της σκέψης και βέβαια το παιχνίδι.

Το εργαστήριο Debate είναι ένα εργαστήριο ανταλλαγής επιχειρημάτων μεταξύ των μαθητών. Τα παιδιά θα επιλέξουν ένα θέμα για τους τομείς της πολιτικής, της Τέχνης και της εκπαίδευσης. Θα χωριστούν σε ομάδες και θα ανταλλάξουν επιχειρήματα. Σκοπός του προγράμματος είναι να προαχθεί ο διάλογος, να τονιστεί η αξία του

σεβασμού στις διαφορετικές απόψεις, να μάθουν τα παιδιά να ακούν προσεκτικά τους συνομιλητές τους, αλλά να μάθουν και να συζητούν για τα ζητήματα που τα απασχολούν.

Από τον Καβάφη και τον Cummings, στον ΛΕΞ και το chatgpt

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Γιώτα Φέστα, Ηθοποιοίς

Λάμπρος Γραμματικός, Ηθοποιοίς

Η ποίηση προσφέρει μια ελευθερία που φωλιάζει όχι μόνο στη φαντασία αλλά και στις απρόβλεπτες διαδρομές του συνειρμού. Με όχημα την ποίηση λοιπόν ανακαλύπτουμε ξανά τις λέξεις, τη φωνή μας και τον άλλον.

Στόχος είναι οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με την ποίηση και τους ποιητές του τότε και του τώρα. Να επανασυστήσουμε την ποίηση στους νέους, όχι σαν κάτι σκονισμένο και πληκτικό, αλλά σαν μια δυναμική που υπάρχει διαρκώς με διάφορες μορφές γύρω μας και συνομιλεί με την καθημερινότητα.

Μέσα από ένα βιωματικό εργαστήριο οι νέοι παίρνουν στα χέρια τους τα κείμενα, ανακαλύπτουν τα εργαλεία έκφρασης τους, οξύνουν τη φαντασία τους και αποσυνθέτουν για να συνθέσουν ξανά μαζί, αλλά ο καθένας με το δικό του μοναδικό τρόπο, τη δική τους ποίηση.

Περνώντας από τον Καβάφη, τον Σεφέρη, τον Ελύτη, τον Καρυωτάκη, τη Μαρία Πολυδούρη, τον Εμπειρίκο, τον Καββαδία, τον Εγγονόπουλο, τον Χρίστο Λάσκαρη, τη Ζωή Καρέλλη, τον Μανώλη Αναγνωστάκη, τον Τάσο Λειβαδίτη, τον Elliot, τον Ezra Pound, τον Cesare Pavese, τον Jacques Prevert, τον Cumminngs, τον Σαχτούρη τον Χριστιανόπουλο, τον Καρούζο, τον Jules Supervielle, τον Tomas Transtromer και άλλους φτάνουμε στον ΛΕΞ και το ChatGPT.

Η ποίηση είναι αναπαραγωγή των τόνων της καθημερινής ομιλίας. Μέσα από στιγμές ακρόασης ηχογραφημένων απαγγελιών από τους ίδιους τους δημιουργούς, από τρίτους και από τα ίδια τα παιδιά εν τέλει, τα παιδιά είναι ελεύθερα με δικά τους μέσα, τη βοήθεια της τεχνολογίας και του AI να τα ξανά ανακαλύψουν μέσα από το πρίσμα της εποχής τους.

Λογοτεχνία και ψυχολογία. Λογοτεχνικός ήρωας «Το παιδί που αντέχει»

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Μελίνα Σιδηροπούλου, Δημοσιογράφος- Συγγραφέας

Μία από τις σημαντικότερες αρετές του ανθρώπου είναι να αντέχει τις δυσκολίες στη ζωή, να μη χάνει τον εαυτό του, να σηκώνεται όταν πέφτει και να

ξαναπροσπαθεί. «The resilient child» είναι ο όρος που περιγράφει στα αγγλικά το φαινόμενο αυτό: το παιδί που αντέχει.

Από το πιο «δυνατό κορίτσι στον κόσμο» την Πίπη Φακιδομύτη ως τον Χάρι Πότερ, τον Κρεγκ από το graphic novel Blankets ή ακόμα και τον Οδυσσέα, λογοτεχνικοί ήρωες είναι εκεί για να ρίξουν φως στα μονοπάτια των δοκιμασιών και της ήττας. Εμπόδια, ανατροπές, εξωτερικά γεγονότα, αστάθμητοι παράγοντες μάς μαθαίνουν την αξία των ελιγμών στη ζωή, της υπομονής και της επιμονής, της προστασίας και της φροντίδας του εαυτού, της σημασίας να ζητά κανείς και να δέχεται βοήθεια όταν τη χρειάζεται. Κυρίως όμως τα παιδιά που αντέχουν, έχουν κρυμμένο μέσα τους το πιο δυνατό όπλο: την πεποίθηση ότι «αύριο θα είναι μια άλλη μέρα», όπως γράφει στο μυθιστόρημά της «Όσα παίρνει ο άνεμος» η Μάργκαρετ Μίτσελ.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ να γνωρίσουν τα παιδιά λογοτεχνικούς ήρωες που επιμένουν στον δρόμο τους
- ✓ να μπορούν να αναγνωρίζουν διαφορετικά επίπεδα και πτυχές σε μια ιστορία
- ✓ να κατανοήσουν τον όρο resilient child σύμφωνα με την ψυχολογία

Εξέλιξη του προγράμματος

- Ανάγνωση αποσπασμάτων από βιβλία με ήρωες
- Προβολή σύντομων βίντεο από ταινίες βασισμένες σε βιβλία
- Δημιουργική άσκηση με τα παιδιά

Ελένη του Ευριπίδη

Ομάδα: 25-35 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ιωάννα Ρεμεδιάκη, Λέκτορας Τμ. Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ

Ο Ευριπίδης γράφει την *Ελένη* μέσα στον Πελοποννησιακό πόλεμο, έχοντας βιώσει την ακμή αλλά και την ταλάντευση της αθηναϊκής δημοκρατίας, η οποία απειλείται όπως και η Αθήνα, από τον πόλεμο που τελικά θα τις συντρίψει. Η τραγωδία έχει επίσης μετασχηματιστεί, λόγω των πολιτικών συνθηκών αλλά και της επίδρασης των σοφιστών, που έχουν επηρεάσει καθοριστικά τον Ευριπίδη, ιδίως ως προς το θέμα του φαίνεσθαι και του είναι, του ειδώλου και της πραγματικότητας, που κυριαρχούν στο έργο. Μελετάμε όλα τα παραπάνω και ως προς την ποιητική τους διάσταση (σε αρχαίους και μεταγενέστερους ποιητές), ενώ οι μαθητές καλούνται να δραματοποιήσουν επιλεγμένες σκηνές του έργου, που φωτίζουν τα παραπάνω ζητήματα.

Στόχοι προγράμματος

- ✓ Γνώση του ιστορικού πλαισίου του τέλους του 5^{ου} αι., με έμφαση στον Πελοποννησιακό πόλεμο και τα πολιτικά προβλήματα της Αθήνας
- ✓ Γνώση των βασικών λειτουργιών της τραγωδίας στην ύστερη φάση της, και του Ευριπίδη ως δραματουργού και συνομιλητή των σοφιστών
- ✓ Ανάλυση των βασικών αξόνων της *Ελένης*, και των ερωτημάτων που αυτοί θέτουν, σε επίπεδο κειμένου και παράστασης
- ✓ Παραστασιακή εμπειρία, με σκηνική δοκιμή όλης της ομάδας σε επιλεγμένες σκηνές του έργου

Εξέλιξη προγράμματος

- Συζήτηση θεωρητικών ζητημάτων και σχέσεων τραγωδίας, πολιτικής/πολέμου και σοφιστικής
- Παράλληλα κείμενα: φιλοσοφία, λυρική ποίηση, Σεφέρης *Ελένη*
- Ανάλυση *Ελένης* (το φαίνεσθαι και το είναι, δραματουργικά και φιλοσοφικά)
- Σκηνική πρόταση από τους μαθητές

Αυτοκράτειρα Θεοδώρα: ποιος ήταν ο πραγματικός της ρόλος στην Εικονομαχία;

Ομάδα: 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Η αυτοκράτειρα Θεοδώρα, σύζυγος του εικονομάχου αυτοκράτορα Θεόφιλου μάς είναι γνωστή από ιστορικά κείμενα για την ευσέβειά της απέναντι στις ιερές εικόνες τις οποίες ασπαζόταν κρυφά από τον σύζυγό της, όπως και τα παιδιά της. Είναι εκείνη η οποία συγκάλεσε τη σύνοδο για την αναστήλωση των εικόνων το 843 και σήμερα τιμάται από την Ορθόδοξη Εκκλησία για την ιστορική της απόφαση.

Όμως, η εικόνα της ευσεβούς συζύγου δεν ανταποκρίνεται σε όλες τις πληροφορίες που έχουμε για εκείνη. Αντίθετα, αναφέρεται και ως πολέμια των εικόνων και σύμφωνη με την εικονομαχική πολιτική του συζύγου της. Χαρακτηριστικά, ο ιστορικός Γενέσιος μάς λέει: *όχι μόνο δεν έκανε το ίδιο αίτημα (για την αναστήλωση των εικόνων), αλλά αντιτάχθηκε στην αναστήλωση των εικόνων, ισχυριζόμενη ότι ο σύζυγός της δεν μπορούσε να ήταν λάθος: Ο σύζυγός μου ο μακαρίτης αυτοκράτορας ήταν πολύ σοφός και κανένα σημαντικό θέμα δεν διέφυγε της προσοχής του. Πώς μπορούμε να αγνοήσουμε τις εντολές του και να στραφούμε σε διαφορετικό τρόπο συμπεριφοράς;*

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα εξετάσει όλες τις πληροφορίες που μας δίνουν τα κείμενα αλλά και τα αντικείμενα τέχνης για τον ρόλο που η Θεοδώρα διαδραμάτισε στην εικονομαχική έριδα διασαφηνίζοντας την αντικειμενική διάστασή του. Επίσης,

θα αναδειχθεί ο συχνά καθοριστικός ρόλος των συζύγων αυτοκρατόρων στα ζητήματα εκκλησιαστικής πολιτικής που συνδέεται άμεσα με τον ρόλο τους ως μητέρες διαδόχων αυτοκρατόρων.

Μεθοδολογία: Συγκριτική ανάλυση ιστοριογραφικών και αγιολογικών κειμένων αλλά και αρχαιολογικών καταλοίπων προκειμένου να εντοπιστούν οι ποιοτικές διαφορές τους ως προς το είδος και τη χρησιμότητα των πληροφοριών που μας παρέχουν.

Εκπαιδευτικός στόχος: Ανάδειξη της αξίας των πρωτογενών πηγών για τη μελέτη του ιστορικού παρελθόντος σε σχέση με τις πληροφορίες που αντλούμε από τα αρχαιολογικά κατάλοιπα.

Επιδιωκόμενος σκοπός: Κατανόηση και αιτιολόγηση του συχνά διαφορετικού τρόπου που καταγράφεται το ιστορικό παρελθόν σε γραπτές πηγές και σε αρχαιολογικά κατάλοιπα.

Ευσεβής και εικονομάχος... γίνεται;

Ομάδα: 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Ο αυτοκράτορας ήταν θαυμάσιος και υπέροχος, αλλά σε όσους τιμούσαν τις θείες και αγνές εικόνες ήταν πολύ σκληρός και αυστηρός, προσπαθώντας να ξεπεράσει όλους τους τυράννους που είχαν προηγηθεί σε σκληρότητα.

Το πρώτο πράγμα που μας έρχεται στο μυαλό όταν ακούμε τα ονόματα εικονομάχων αυτοκρατόρων είναι η σκληρή πολιτική εναντίον των εικονόφιλων υπηκόων τους οποίους φυλάκισαν, ανάγκασαν σε εξορία ή εγκλεισμό σε μοναστήρι. Ταυτόχρονα, οι ίδιοι βασιλείς παρουσιάζονται όχι μόνο ως ιδιαίτερα «ευσεβείς» και «δίκαιοι» αλλά και ως «φωτεινά πνεύματα».

Τα κείμενα που μας έχουν διασωθεί αποδίδουν αντιφατική εικόνα των εικονόφιλων αυτοκρατόρων, η οποία αποκωδικοποιείται εάν εξετάσουμε τα δεδομένα κάθε βασιλείας σε αντιδιαστολή με τις πρωτότυπες πηγές. Και αυτό διότι το έργο ενός αυτοκράτορα δεν είναι μονοσήμαντο. Ως βασικός λειτουργός του βυζαντινού κράτους ήταν αρμόδιος για τη χάραξη της θρησκευτικής πολιτικής, την άμυνα της αυτοκρατορίας, την οικονομία, την ανέγερση και συντήρηση εκκλησιών, δημόσιων κτιρίων, και αμυντικών έργων, και φυσικά τις πολεμικές επιχειρήσεις. Όμως, οι εικονόφιλες πηγές εστιάζουν κυρίως στη θρησκευτική πολιτική τους με αποτέλεσμα να έχει αμαυρωθεί το σημαντικό έργο των εικονόφιλων για την αυτοκρατορία. Όπως έχει επισημανθεί στα σχολικά βιβλία: *Η παθιασμένη λογοτεχνία της εποχής, η*

μόνη που έφτασε ως εμάς, αμαυρώνει και δυσφημεί σκόπιμα το έργο και την προσπάθεια των εικονομάχων αυτοκρατόρων, που εργάστηκαν όλοι και με όλες τους τις δυνάμεις για να σώσουν το Βυζάντιο από τον αραβικό κίνδυνο. (Ε. Γλύκατζη-Αρβελέρ)

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα εξετάσει όλες τις πληροφορίες που μας δίνουν τα κείμενα για τη βασιλεία των εικονομάχων αυτοκρατόρων σε αντιδιαστολή με αρχαιολογικά δεδομένα ώστε να αναδειχθεί η πραγματική διάσταση μιας σειράς βασιλείων που οδήγησε την αυτοκρατορία από τις καταστροφές του 7ου αιώνα σε περίοδο σταθερότητας και ανάκαμψης.

Μεθοδολογία: Συγκριτική ανάλυση ιστοριογραφικών κειμένων και αρχαιολογικών καταλοίπων προκειμένου να εντοπιστούν οι ποιοτικές διαφορές τους ως προς το είδος και τη χρησιμότητα των πληροφοριών που μας παρέχουν.

Εκπαιδευτικός στόχος: Ανάδειξη της αξίας των πρωτογενών πηγών για τη μελέτη του ιστορικού παρελθόντος σε σχέση με τις πληροφορίες που αντλούμε από τα αρχαιολογικά κατάλοιπα.

Επιδιωκόμενος σκοπός: Κατανόηση και αιτιολόγηση του συχνά διαφορετικού τρόπου που καταγράφεται το ιστορικό παρελθόν σε γραπτές πηγές και σε αρχαιολογικά κατάλοιπα.

Είναι η ιστορία βαρετή;

Πόλεμοι, κρίσεις, δημοκρατίες και δικτατορίες στη νεότερη Ελλάδα

(Γ' τάξη) Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγητής: Δημήτρης Μπαχάρας, Δρ. Ιστορίας, Διδάσκων του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και του Ιονίου Πανεπιστημίου, Υπεύθυνος ιστορικών αρχείων ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ

Σκοπός του προγράμματος

Τι είναι ιστορία; Προσπαθώντας να εξοικειώσουμε τα παιδιά με τις έννοιες της ιστορίας, τη χρησιμότητά της και τις χρήσεις της, παρουσιάζουμε τις πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις στην ελληνική ιστορία από τις αρχές του 20ού αιώνα έως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, με έμφαση στις άγνωστες περιόδους.

Μέθοδοι/Εργαλεία

Διαδραστικά παιχνίδια αναγνώρισης και ανάγνωσης αρχειακών πηγών, χωρισμός ομάδων για δράσεις όπως έρευνα - αναζήτηση στο διαδίκτυο πληροφοριών ή πηγών ή βιβλίων σχετικών με τα θέματα που διδάσκονται, χρήση χαρτών για τη σύνδεση ιστορίας-γεωγραφίας, προβολή ολιγόλεπτων ντοκιμαντέρ, φωτογραφίες,

αρχειακό υλικό όπως επιστολές μεταξύ βασιλέων και πρωθυπουργών, αφίσες, παρτιτούρες, άρθρα από εφημερίδες, ιστορικοί χάρτες, ντοκιμαντέρ και άλλο υλικό από τα αρχεία του ΕΛΙΑ-MIET.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Η πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα
- Οι Βαλκανικοί πόλεμοι
- Ο Εθνικός Διχασμός και ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος
- Η Μικρασιατική εκστρατεία
- Η πρώτη δικτατορία και η πρώτη αβασίλευτος δημοκρατία
- Τα στρατιωτικά κινήματα του Μεσοπολέμου
- Η μεγάλη τετραετία του Ελευθέριου Βενιζέλου και η οικονομική κρίση του 1929-30
- Η δικτατορία του Μεταξά
- Ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος του 1940-41

Στόχος του προγράμματος είναι να καλυφθούν ιδιαίτερα η πρώτη δεκαετία του 20ού αιώνα, ο Εθνικός Διχασμός και η περίοδος μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή, κατά την οποία εκδηλώνονται πολλαπλά στρατιωτικά κινήματα και δικτατορίες, ενώ εγκαθιδρύεται η πρώτη αβασίλευτος δημοκρατία και η χώρα χρεωκοπεί για ακόμη μία φορά.

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Ι Κ Α

«ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ» Διασύνδεση μαθηματικών, επιστήμης και τεχνολογίας μέσα από μηχανικές κατασκευές στο πνεύμα του STEM

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Άρης Μαυρομμάτης, Μαθηματικός, Διδάσκων Παν/μίου Δυτικής Μακεδονίας

Απόστολος Παπανικολάου, Μαθηματικός, Ερευνητής της Διδακτικής Μαθηματικών Msc

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα **«ΑΡΧΙΜΗΔΗΣ»** είναι μια διαθεματική εκπαιδευτική πρόταση, στο πλαίσιο και τη γενικότερη αντίληψη της διεθνούς εκπαιδευτικής πρακτικής, γνωστής με το ακρωνύμιο **STEM**, όπου αυστηρές επιστημονικές έννοιες από την επιστήμη (Science), την τεχνολογία (Technology), τη μηχανική (Engineer) και τα μαθηματικά (Mathematics) προσεγγίζονται συνδυαστικά και χωρίς σύνορα. Η γενικότερη ιδέα της σύγχρονης αντίληψης του STEM έχει τις ρίζες της στην Προσωκρατική Φιλοσοφική σκέψη, όπου η γνώση δεν περιχαρακωνόταν σε τομείς, αλλά αποτελούσε συνισταμένη των τομέων αυτών μέσα από τη διαρκή αλληλεπίδρασή τους. Ο όρος STEM έχει προταθεί το 2000 από το Εθνικό Ίδρυμα

Επιστημών (NSF) των ΗΠΑ, ως εκπαιδευτικό μεταρρυθμιστικό πρότυπο διδασκαλίας και έχει την ευελιξία να προσαρμόζεται στα διαφορετικά πολιτιστικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα του κάθε τόπου, χωρίς να απομακρύνεται από τον κύριο στόχο του που είναι η απόκτηση ουσιαστικής γνώσης.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά σε τετραμελείς ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της από μια συσκευασία με το ίδιο εκπαιδευτικό υλικό. Χρησιμοποιώντας ειδικά λειτουργικά συστήματα δόμησης, κατασκευάζουν μηχανικά συστήματα και εξερευνούν τον τρόπο λειτουργίας τους.
- Ανακαλύπτουν νόμους που διέπουν τη Μηχανική, την Ακουστική και τον Ηλεκτρισμό, ξεκινώντας πάντα μέσα από μια διαισθητική αντίληψη για τα φυσικά φαινόμενα. Η κίνηση, η δύναμη, η ισορροπία, οι μοχλοί, τα γρανάζια, η περιοδικότητα είναι κάποια από τα θέματα τα οποία μελετούν.
- Η ανάγκη βαθύτερης κατανόησης και πρόβλεψης της τελικής κατασκευής, αναδεικνύει ως φυσική αναγκαιότητα τη μαθηματική μοντελοποίηση, εισάγοντας έτσι τους διδασκόμενους σε βασικές έννοιες των μαθηματικών, που αναδεικνύονται με απόλυτα φυσιολογικό και βιωματικό τρόπο.

Σκοπός του προγράμματος: Μέσα από τα διαδοχικά βήματα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση της κατασκευής τους, αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα του κάθε επόμενου βήματος, το οποίο θα πρέπει να στηρίξουν λογικά, συγκροτώντας έγκυρους και ορθούς συλλογισμούς, ανακαλύπτουν τη γνώση μέσα από μια βιωματική διαδικασία, κατανοούν την αναγκαιότητα της θεωρίας στην οποία οφείλει να επεκτείνεται οτιδήποτε εμπειρικό προκειμένου να έχει καθολική ισχύ.

Στόχοι του προγράμματος

Ο στόχος αυτού του προγράμματος είναι να εισάγει τους μαθητές με βιωματικό τρόπο και μέσα από ένα παιγνιώδες, διαδραστικό και ευχάριστο περιβάλλον σε κατάλληλα επιλεγμένες για την ηλικία τους επιστημονικές έννοιες. Επίσης αποσκοπεί να εισάγει τους εκπαιδευτικούς σε μια σύγχρονη αντίληψη συγκρότησης διδακτικών πρακτικών, των οποίων θεμελιώδες υπόστρωμα είναι η έρευνα, για το πώς λειτουργεί ο πραγματικός κόσμος.

Φ Υ Σ Ι Κ Ε Σ Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ε Σ

Ο γεωχημικός κύκλος του χαλκού

(Β' + Γ' τάξεις) Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 90'

Εισηγήτρια: Δρ. Αριάδνη Αργυράκη, Καθηγήτρια Γεωχημείας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Το πρόγραμμα αυτό έχει διαθεματικό περιεχόμενο φυσικών επιστημών (χημείας και γεωλογίας) και τεχνολογίας (μεταλλουργίας, χημικής και περιβαλλοντικής μηχανικής) με επίκεντρο την επίδειξη εξαγωγής χαλκού από ένα μετάλλευμά του, τον μαλαχίτη. Καλύπτει επίσης τη θεματική των τεχνολογιών προστασίας του περιβάλλοντος ως οριζόντιο αντικείμενο συζήτησης των τεχνολογιών για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Στόχος της δραστηριότητας είναι αφενός να ενημερώσει τους μαθητές για την προέλευση και τη σημασία του χαλκού στη σύγχρονη κοινωνία, την τεχνολογία και τον πολιτισμό μας και αφετέρου να κατακτήσουν με βιωματικό τρόπο τη γνώση των χημικών αντιδράσεων που συντελούνται κατά την μεταλλουργία του χαλκού αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος από τη μεταλλευτική δραστηριότητα καθώς και την ανακύκλωση.

Οι μαθητές που θα λάβουν μέρος στην δραστηριότητα:

- Θα ενημερωθούν για την προέλευση και τη σημασία του χαλκού ως πρώτη ύλη με πάμπολλες χρήσεις στους τομείς της βιομηχανίας, της ενέργειας, της ιατρικής, της τεχνολογίας κλπ.
- Θα κατανοήσουν μέσα από την πειραματική διαδικασία και τη βιωματική μάθηση τις χημικές αντιδράσεις (διπλής αντικατάστασης, διάλυσης, οξειδοαναγωγής) που συμβαίνουν κατά την εξαγωγή χαλκού από ένα μετάλλευμά του, τον μαλαχίτη ($\text{Cu}_2\text{CO}_3(\text{OH})_2$).
- Θα προβληματιστούν σχετικά με το θέμα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της εξόρυξης και της παραγωγής μετάλλων και θα αναζητήσουν τρόπους ασφαλούς περιβαλλοντικής διαχείρισης των αποβλήτων που παράγονται κατά τη διαδικασία της εξαγωγής του χαλκού από το μέταλλευμα.

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα χωρίζεται σε δύο μέρη:

Πρώτο μέρος: Ενημέρωση- συζήτηση σχετικά με τους φυσικούς πόρους με έμφαση τις ορυκτές πρώτες ύλες και το σύνολο του κύκλου ζωής τους δίνοντας το παράδειγμα του χαλκού.

Δεύτερο μέρος: Πείραμα επίδειξης, το οποίο υπάρχει δυνατότητα να πραγματοποιηθεί από τα παιδιά ανά ζεύγη, που προσομοιάζει τη διεργασία της

όξινης εξαγωγής χαλκού με τη μεταλλουργική μέθοδο «heap leaching» που εφαρμόζεται σε μεγάλη κλίμακα σε θραυσμένο μετάλλευμα Cu σε πολλά μεταλλεία ανά τον κόσμο.

Υλικά πειράματος (βρίσκονται στον εργαστηριακό πάγκο, στον χώρο του Ιδρύματος):

Σκόνη μεταλλεύματος υπεργενετικής μεταλλοφορίας Λαύριο (περιέχει μαλαχίτη, αζουρίτη και άλλα σύνδρομα ανθρακικά και πυριτικά ορυκτά)

Πλαστική φιάλη με αραιό (1 M) θειικό οξύ (H_2SO_4)

Ποτήρια ζέσεως

Γυαλόχαρτο

Σιδερένιες πρόκες

Διηθητικό χαρτί

ρΗμετρικό χαρτί

Στατώ διήθησης

Χοάνη διήθησης

Γυαλιά προστασίας

Τα παιδιά ακολουθούν λεπτομερείς οδηγίες για τη διεξαγωγή του πειράματος, παρατηρούν και εξάγουν σειρά χημικών αντιδράσεων οι οποίες συντελούνται για τη παραλαβή χαλκού καθαρότητας 99,999%. Στο τέλος του πειράματος επιλέγουν τον κατάλληλο τρόπο διαχείρισης του υπολείμματος του μεταλλεύματος και γίνεται συζήτηση για θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και τη σημασία της ανακύκλωσης.

Γενετική Μηχανική: παρεξηγημένη έννοια ή μήπως όχι;

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ελένη Κόνιαρη, Ερευνήτρια, μοριακή βιολόγος

Η Γενετική Μηχανική αποτελεί έναν κλάδο ταχύτατα αναπτυσσόμενο, ο οποίος προσφέρει εντυπωσιακά αποτελέσματα σε τομείς, όπως η Ιατρική, η Γεωργία, η Βιομηχανία και η Έρευνα. Αποτελεί το σύνολο των τεχνικών εκείνων που χρησιμοποιούνται, ώστε να τροποποιηθεί το γενετικό υλικό των κυττάρων και να μεταφερθεί από έναν οργανισμό σε έναν άλλο. Ταυτίζεται πολλές φορές με την τεχνολογία του ανασυνδυασμένου DNA ενώ κάτω από τη μεγάλη ομπρέλα της έννοιας αυτής περιλαμβάνεται η κλωνοποίηση, η επιλεκτική αναπαραγωγή, η έρευνα βλαστικών κυττάρων. Η προστασία και ο σεβασμός της βιολογικής ποικιλομορφίας αποτελούν μέρος της παγκόσμιας κληρονομιάς της ανθρωπότητας, ενώ αποτελεί και ένα από τα βασικά κλειδιά του κόσμου στην επιβίωση.

Σε ορισμένες περιπτώσεις είναι σαφές ότι η γενετική μηχανική μπορεί να κάνει θαύματα, αλλά δεν πρέπει να παραλείπουμε ότι πρόκειται για μια διαδικασία που περιλαμβάνει τη χειραγώγηση της φύσης. Εκατομμύρια χρόνια έχουν κάνει τον κόσμο έτσι όπως είναι, αλλά οι επιστήμονες έχουν τώρα τη δυνατότητα να τον αλλάξουν δραματικά.

Σκοπός του προγράμματος είναι, μέσα από δραστηριότητες που θα πραγματοποιηθούν, να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές στις έννοιες της Γενετικής Μηχανικής, της Βιοτεχνολογίας και του ανασυνδυασμένου DNA, όπως επίσης και να ενισχύσει την αντίληψη τους ως προς την ορθολογική χρήση της Επιστήμης προς όφελος του ανθρώπου και ευρύτερα του πλανήτη.

Εξέλιξη του προγράμματος: Θα αναφερθούν και θα αναπτυχθούν τα ακόλουθα

- τι είναι και τι εξυπηρετεί η γενετική μηχανική
- σύγχρονες εφαρμογές της βιοτεχνολογίας που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου.
- μεταβολές στις ιδιότητες των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών σε σχέση με τους «φυσικούς».
- ο τρόπος δημιουργίας του ανασυνδυασμένου DNA και πρωτεϊνών με τη μέθοδο του ανασυνδυασμένου DNA.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ-ΡΟΜΠΟΤΙΚΗ

Εισαγωγή στη Ρομποτική

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Μάρκος Κωνσταντάκης, PhD, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου

Η ρομποτική αναδεικνύεται ως ένα εξαιρετικά εποικοδομητικό μάθημα στο Γυμνάσιο, καθώς προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων που απαιτούνται στον σύγχρονο κόσμο. Η εκπαιδευτική αξία της ρομποτικής έγκειται στην προαγωγή της δημιουργικότητας, της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων, της συνεργασίας και της κριτικής σκέψης μεταξύ των μαθητών. Αναπτύσσονται δεξιότητες προγραμματισμού, κατανοώντας τη λογική των αλγορίθμων και δημιουργούνται ρομποτικές κατασκευές που συνδυάζουν γνώσεις από τις επιστήμες της μηχανικής, της ηλεκτρονικής, της ηλεκτρολογίας και της πληροφορικής.

Η ενασχόληση με τη ρομποτική δίνει την ευκαιρία για συμμετοχή σε πανελλήνιους και διεθνείς διαγωνισμούς για τους οποίους σχηματίζονται ομάδες συμμετεχόντων

οι οποίες πρέπει να εκτελέσουν πολύ συγκεκριμένα και προκαθορισμένα βήματα για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων.

Ροή του προγράμματος

- Εισαγωγή σε βασικές αρχές μηχανικής - Το παράδειγμα Tora no Maki.
- Δοκιμή με χρήση απλών τμημάτων Lego.
- Εισαγωγή σε βασικά θέματα ηλεκτρολογίας - ηλεκτρονικών.
- Χρήση της πλακέτας γρήγορων συνδέσεων (breadboard) και σύνδεση πηγής
- Προγραμματισμός στη γλώσσα Processing στο περιβάλλον Arduino.
- Χρήση πλακέτας Arduino με breadboard και προγραμματισμός σε βασικά παραδείγματα
- Παράδειγμα χρήσης λαμπτήρα και πυκνωτή
- Παράδειγμα χρήσης ποτενσιόμετρου και φωτοδιόδου
- Παράδειγμα χρήσης ηλεκτρικού κινητήρα servo
- Ενσωμάτωση περισσότερων αισθητήρων και βιβλιοθηκών κώδικα
- Παρουσίαση του NAO ως πλατφόρμα εκπαιδευτικής ρομποτικής
- Προγραμματισμός στο περιβάλλον του Choreograph
- Προγραμματισμός του NAO σε διάφορα σενάρια
- Κίνηση του ρομπότ στο χώρο και αποφυγή εμποδίων
- Οπτική αναγνώριση αντικειμένων
- Ανταπόκριση σε φωνητικές εντολές
- Δημιουργία κινήσεων
- Εκτέλεση πιο σύνθετων σεναρίων με τη γλώσσα Python

Εκπαιδευτικοί στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να γνωρίσουν οι μαθητές βασικές αρχές μηχανικής
- ✓ Να εξοικειωθούν οι μαθητές με βασικές αρχές ηλεκτρολογίας
- ✓ Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τη χρήση απλών ηλεκτρονικών εξαρτημάτων
- ✓ Να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές πλατφόρμες εκπαιδευτικής ρομποτικής
- ✓ Να γνωρίσουν τον κόσμο της προγραμματιστικής σκέψης για την επίλυση προβλημάτων
- ✓ Να γνωρίσουν μία γλώσσα προγραμματισμού
- ✓ Να συνεργαστούν οι μαθητές δημιουργικά, αναλαμβάνοντας ρόλους
- ✓ Να εντοπίσουν τις τεχνικές δυσκολίες και προκλήσεις της ρομποτικής
- ✓ Να μελετήσουν τα όρια των δυνατοτήτων του εξοπλισμού τους
- ✓ Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους
- ✓ Να αναπτύξουν κατασκευαστικές δεξιότητες

Το αχανές κυβερνοσύμπαν: κίνδυνοι, πρόληψη και ασφάλεια

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Σχεδιασμός – Εισηγητές: Εξειδικευμένα στελέχη, Αξιωματικοί Ειδικών Καθηκόντων Πληροφορικής και Υγειονομικού, Ψυχολόγοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής και η αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στη νέα εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας, επέφεραν σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και εξυπηρετήσεις στην κοινωνία, που αφενός διευκολύνουν την καθημερινότητα, αφετέρου δημιουργούν πεδίο κατάλληλο και για την εμφάνιση μορφών εγκληματικής δραστηριότητας με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών. Στην εποχή που διανύουμε, καθίσταται σαφής η ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και της ασφαλούς χρήσης αυτών και ενσωμάτωση αυτής στην εκπαιδευτική διαδικασία, από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες.

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει δια της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, έχοντας ως στόχο την ενημέρωση μαθητών και εκπαιδευτικών, για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, τις διαδικτυακές αγορές, τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, κ.ά. γιατί με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν καθημερινά νέες μορφές κυβερνοεγκλήματος.

Μέσα από την προβολή επικαιροποιημένου διαδραστικού υλικού, το οποίο συνοδεύεται από σύγχρονο οπτικοακουστικό υλικό, και μέσα από τη συζήτηση με εξειδικευμένα στελέχη της Υπηρεσίας στον τομέα της Πληροφορικής, της Νομικής, των Οικονομικών και της Ψυχολογίας δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά, τους ψηφιακούς πολίτες του μέλλοντος, να αναγνωρίσουν τις επισφαλείς συμπεριφορές που μπορούν να εκδηλωθούν μέσω διαδικτύου.

Στόχος είναι η μεταφορά των πραγματικών εμπειριών της Υπηρεσίας μας μέσα από την καθημερινή επαφή με τους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η θωράκιση της ευαίσθητης ηλικιακής ομάδας των παιδιών και των εφήβων, καθώς οι ενημερωμένοι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια το διαδίκτυο.

Οι θεματολογίες διαφοροποιούνται ανάλογα με την ηλικία των μαθητών και αφορούν:

- ✓ την αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος,
- ✓ τις διαδικτυακές απειλές και μέτρα προστασίας,

- ✓ τα αδικήματα και τρόπους που αυτά διαπράττονται μέσω διαδικτύου,
- ✓ το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού (Cyberbullying)
- ✓ τις κυβερνοεπιθέσεις ενάντια σε πληροφοριακά συστήματα και την ψηφιακή υποκλοπή δεδομένων,
- ✓ τα διαδικτυακά τυχερά παίγνια και τον εθισμό,
- ✓ τον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό μέσω διαδικτύου και το sexting,
- ✓ την παρουσίαση της ενημερωτικής καμπάνιας SAY NO, ενάντια στον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό, ανηλίκων και ενηλίκων, μέσω του διαδικτύου,
- ✓ τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media).

Τ Ε Χ Ν Ε Σ

«Θέατρο: Το δώρο του Θέσπη στους ανθρώπους»

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Νίκος Νίκας, Καθηγητής υποκριτικής, ηθοποιός, σκηνοθέτης

6ος αιώνας π.Χ.. Ο Θέσπης αποκρίνεται (υποκρίνεται) στον χορό που τραγουδά τον διθύραμβο και γεννιέται η τραγωδία, το θέατρο. Ο Θέσπης έκανε τον μύθο δράση.

Πάμε τώρα στον 21ο αιώνα μ.Χ., στο σήμερα, στο τώρα!

Πάμε να κάνουμε έναν κύκλο. Πάμε να μιλήσουμε για τους αρχαίους μύθους που έγιναν θέατρο, που έγιναν τραγωδίες.

Πάμε στα εκάστοτε πρόσωπα του μύθου. Πάμε στους πρώτους «υποκριτές»! Πάμε στους σημερινούς υποκριτές.

Ποια μέσα χρησιμοποιούν; Το σώμα, το πρόσωπο (τη μάσκα ίσως;), τα μάτια, το στόμα.

Πάμε να τα γνωρίσουμε αυτά τα «μέσα» και να ξαναγνωριστούμε κι εμείς μέσα απ' αυτά τα «μέσα».

Πάμε να γνωρίσουμε και τα υλικά των ηθοποιών. Τα συναισθήματα: χαρά, λύπη, φόβος, θυμός, αγάπη.

Πάμε να τα δοκιμάσουμε όλα αυτά!

Πάμε να φτιάξουμε δικούς μας μύθους, δικές μας «ιστορίες»!

Πάμε να τις χρησιμοποιήσουμε για να κάνουμε ότι και ο Θέσπης.

Πάμε να παίξουμε θέατρο.

Ένα διαδραστικό πρόγραμμα, μια περιπέτεια πάνω στο θέατρο του «σήμερα» και του «πάντα», που ξεκινά με αφορμή τη διδακτέα ύλη κάθε τάξης. Μια συναρπαστική περιπέτεια- παιχνίδι- ταξίδι για τους μαθητές χωρίς να τους «διδάσκει».

Οι τρεις ήλιοι. Χώρος, χρόνος, άνθρωπος

Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Αναστασία Κουμίδου, Σκηνοθέτις, Καθηγήτρια Υποκριτικής, Ιστορίας και Δραματολογίας

Η εξερεύνηση της επικοινωνίας, της προσωπικής έκφρασης, της αντίληψης του ιδιωτικού και συλλογικού χώρου και χρόνου, της ομαδικής δημιουργίας μέσα από την προφορικό αλλά και την σωματικό λόγο είναι η διαδρομή που ακολουθούμε στην θεατρική μας εκπαίδευση. Στην παιδική μας ηλικία έχουμε από τη φύση μας τα παραπάνω υλικά σε αφθονία.

Ωστόσο, κάπου στην ηλικία των 12 έως 16 χρονών με τις αυξημένες κοινωνικές συμβάσεις, τις σχολικές απαιτήσεις, τις ορμονικές διαταραχές οι δίαυλοι της επικοινωνίας και της δημιουργίας αλλοιώνονται. Με βασικές ασκήσεις κίνησης, λόγου και επικοινωνίας που χρησιμοποιούμε στο θέατρο κατά την διάρκεια των 90΄ λεπτών, δημιουργούμε τις συνθήκες στις μαθήτριες και τους μαθητές να ανακαλύψουν με δυναμικό τρόπο το σώμα τους και την φωνή τους μέσα στον χώρο και τον χρόνο φαντασία και να λειτουργήσουν μέσα από την συνεργασία και την διάδραση.

Εξέλιξη του προγράμματος

Δουλεύοντας με τον Χώρο.

Πραγματικός Χώρος & Φανταστικός Χώρος.

Ο χώρος μεταξύ των ανθρώπων και η δυναμική του Χώρου στην επικοινωνία των ανθρώπων.

Ο Χώρος σε σχέση με τον Χρόνο.

Η δυναμική του Χρόνου (ρυθμός, παύσεις, ταχύτητα) στην επικοινωνία των ανθρώπων.

Δημιουργία ομαδικής συνεργασίας (ensemble work) μέσω παιχνιδιών που επινοεί η ομάδα.

Στόχος του προγράμματος

Μέσα από την κορωνίδα των τεχνών, την θεατρική τέχνη, οι μαθήτριες και οι μαθητές θα δημιουργήσουν τη δική τους διαδρομή αναζήτησης και ανακάλυψης. Καλλιεργούμε την ενσυναίσθηση, την επικοινωνία, την φαντασία, την έκφραση και εξελίσσουμε τα προσωπικά και ιδιαίτερα υλικά κάθε μαθήτριας και μαθητή ενώ ταυτόχρονα δίνουμε έναυσμα στην συλλογικότητα και την ομαδική συνεργασία. Ο στόχος είναι να δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες που μεταξύ άλλων θα τονώσουν την αυτοπεποίθηση στον σωματικό και προφορικό λόγο, την συνεργασία, την δημιουργική αντίληψη του χώρου και του χρόνου, την διάδραση.

Από το βιολί και τον Μπαχ στο Body Percussion και το Hip Hop

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Γιώργος Παπαϊωάννου, Μουσικός

Ο στόχος της παρουσίασης θα είναι, στο σύντομο αυτό χρόνο και μέσα από κάτι άμεσο, έντονα διαδραστικό αλλά και οικείο να πάρουν οι μαθητές ένα όσο το δυνατόν πιο ισχυρό ερέθισμα. Να τους χαραχθεί η περιέργεια και η αίσθηση ότι μπορούν να το κάνουν και αυτοί, ενώ παράλληλα θα γνωρίσουν και κάτι καινούργιο και διαφορετικό.

Εξέλιξη του προγράμματος:

- Γνωριμία, παιχνίδι, συζήτηση

Θα γνωριστούμε μέσα από διαδραστικά εκπαιδευτικά παιχνίδια και με αφετηρία την πιο κοινή ερώτηση "τι μουσική ακούς;" θα μιλήσουμε για διάφορα είδη μουσικής και θα απαντήσουμε όσες ερωτήσεις προκύψουν.

- Το σώμα και η φωνή ως όργανο

Με εργαλεία το Body Percussion (παραγωγή ήχων και ρυθμικών μοτίβων κρούοντας το σώμα και κάνοντας ήχους με το στόμα κτλ), τη φωνή ως μελωδικό όργανο αλλά και αυτοσχέδιους στίχους (ρίμες, ραπ, Hip Hop) θα προσπαθήσουμε να συνθέσουμε ένα μουσικό κομμάτι.

- Γνωριμία με μουσικά όργανα

Θα παρουσιάσουμε όργανα από όλες τις κατηγορίες οργάνων: κρουστά, έγχορδα (τοξωτό, π.χ. βιολί και νυκτά, π.χ. πολίτικο Λαούτο, σαρόντ - ένα πολύ εντυπωσιακό όργανο από την Ινδία) και πνευστά (φλογέρα και νέυ). Με τη βοήθεια όλων αυτών των οργάνων θα ακουστούν ζωντανά διάφορα μουσικά στυλ και είδη μουσικής (από κλασική μουσική και Μπαχ μέχρι ταξίμια και ανατολίτικους αυτοσχεδιασμούς). Στη συνέχεια οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να περιεργαστούν αυτά τα μουσικά όργανα και να παράγουν ήχο και οι ίδιοι με καθοδήγηση.

- Αυτοσχεδιασμός και ηχογράφηση

Θα παίξουμε-αυτοσχεδιάσουμε χρησιμοποιώντας όλα τα παραπάνω, θα εμπλουτίσουμε το κομμάτι που φτιάξαμε με ήχους και μελωδίες από όργανα και στο τέλος θα το ηχογραφήσουμε με σκοπό να σταλεί σε όλους.

Εισαγωγή στην τέχνη του Κινηματογράφου

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Παναγιώτης Δενδραμής, Δρ. Ελληνικού Κινηματογράφου

Η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από την κυριαρχία της εικόνας και την καθημερινή μας έκθεση σε μια υπερπληθώρα οπτικοακουστικού υλικού. Ιδιαίτερα τα νέα παιδιά, έρχονται πλέον σε επαφή και εξοικειώνονται με τα ψηφιακά μέσα από τη νηπιακή τους σχεδόν ηλικία και μαθαίνουν να τα χρησιμοποιούν σε

σταθερή βάση για την επικοινωνία, την ενημέρωση, την ψυχαγωγία αλλά και τη δημιουργική τους έκφραση. Ποία είναι όμως η διαφορά ανάμεσα σε ένα βίντεο του YouTube και ένα ολοκληρωμένο κινηματογραφικό φιλμ; Ποια στοιχεία έχουν κοινά και πού διαφέρουν; Πως μπορούμε να εκφραστούμε μέσω της κάμερας; Ποιο είναι το συντακτικό και η γραμματική του κινηματογράφου;

Το πρόγραμμα αυτό φιλοδοξεί να καλύψει την ανάγκη για την πληρέστερη εξοικείωση των μαθητών με τη γλώσσα της οπτικοακουστικής έκφρασης και τη σύνδεσή της με την εκπαιδευτική διαδικασία. **Σκοπός του είναι** να εισαγάγει τους μαθητές στη γλώσσα του κινηματογράφου μέσα από τη γνωριμία με τα βασικά δομικά της στοιχεία, με τη βοήθεια παραδειγμάτων από διαφορετικά κινηματογραφικά είδη, σχολές και ιδιώματα ύφους, παρακινώντας τους στην κριτική και δημιουργική εξερεύνηση των κωδίκων και συμβάσεων της. Επίσης, να ενθαρρύνει την προσωπική καλλιτεχνική τους έκφραση μέσα από την εκτέλεση μικρών δημιουργικών ασκήσεων, για την καλύτερη κατανόηση των επιλογών που υπεισέρχονται στην οπτικοακουστική κατασκευή.

Οι επιμέρους στόχοι του προγράμματος θα προσεγγισθούν μέσα από την παρουσίαση του εισηγητή με τη χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων οπτικοακουστικού υλικού. Μέσα από αυτή τη διαδικασία προσδοκάται να καταστεί εφικτή η μεταλαμπάδευση της μεθοδολογίας για την καλλιέργεια και την ανάπτυξη του οπτικοακουστικού γραμματισμού (media literacy) στους μαθητές, ούτως ώστε να είναι σε θέση να προσλαμβάνουν οπτικοακουστικά έργα (ταινίες μυθοπλασίας, ντοκιμαντέρ, βίντεο στο διαδίκτυο) με κριτική σκέψη και ουσιαστικό αναστοχασμό, τόσο ως προς τη μορφή όσο και ως προς το περιεχόμενό τους, αλλά και να είναι σε θέση οι ίδιοι να προχωρήσουν στα δικά τους δημιουργήματα.

Λέξεις – Κλειδιά

αφήγηση – σκηνοθεσία - παραγωγή – σενάριο – πλάνο - σκηνή
φωτογραφία - κάδρο- γωνία λήψης - βάθος πεδίου - προοπτική
φωτισμός – χρώμα – σκηνογραφία - ενδυματολογία - ήχος
μοντάζ - ρυθμός – ντοκιμαντέρ - μυθοπλασία

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Η γνωριμία των μαθητών με την εξέλιξη και την ετερογένεια της κινηματογραφικής τέχνης.
- ✓ Η γνώση των βασικών δομικών στοιχείων ενός κινηματογραφικού έργου
- ✓ Η ανάπτυξη της προσωπικής τους έκφρασης μέσω της οπτικοακουστικής αφήγησης.

Α Γ Ω Γ Η Υ Γ Ε Ι Α Σ

Πρέπει να μας αγχώνει το άγχος;

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Γιώτα Ανδριανού, Ψυχολόγος – Συστημική Συμβουλευτική και Ψυχοθεραπεία

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση του άγχους, ως μιας απαραίτητης βιολογικής λειτουργίας, η οποία όμως πολλές φορές ξεφεύγει από τον έλεγχό μας. Επίσης, το πρόγραμμα έχει ως σκοπό να εξοικειώσει τους μαθητές με πρακτικές που βοηθούν στο έλεγχο και την αντιμετώπισή στρεσογόνων καταστάσεων. Ειδικά για το Λύκειο, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενημέρωση των παιδιών γύρω από το άγχος των Πανελλαδικών εξετάσεων και στην επίδειξη πρακτικών τρόπων για την αντιμετώπισή τους.

Στόχος του προγράμματος είναι να κατανοήσουν τα παιδιά πως η απόκριση του οργανισμού σε στρεσογόνες καταστάσεις - το άγχος δηλαδή- είναι μια φυσιολογική βιολογική διεργασία. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις, στην καθημερινότητά μας, κατακλιζόμαστε ταυτόχρονα από πολλές καταστάσεις που είναι δυνητικά στρεσογόνες, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να τιθασεύσουμε το άγχος μας και αυτό να παρεμποδίζει την λειτουργικότητά μας.

Εξέλιξη του προγράμματος: Το πρόγραμμα θα ξεκινήσει με τον εισηγητή να ρωτά τους μαθητές σχετικά με το πώς εκείνοι κατανοούν το άγχος. Πιο συγκεκριμένα θα τους ζητηθεί να απαριθμήσουν δυνητικά στρεσογόνες για αυτούς καταστάσεις αλλά και να περιγράψουν πώς ο οργανισμός αντιδρά σε καταστάσεις στρες (ταχυπαλμία, εφίδρωση, έντονη γαστρεντερική δραστηριότητα, αίσθηση κρύου ή και υπερβολικής ζέστης). Στη συνέχεια, θα περιγραφεί από τον εισηγητή ο βιολογικός μηχανισμός του στρες. Θα δοθούν στα παιδιά πληροφορίες σχετικά με την ορμόνη κορτιζόλη που εκκρίνεται από τα επινεφρίδια και είναι η βασική "υπεύθυνη" για όλα όσα μας συμβαίνουν όταν αγχωνόμαστε.

Οι μαθητές στη συνέχεια, με την καθοδήγηση του εισηγητή, θα κληθούν να σκεφτούν γιατί ίσως και να είναι απαραίτητη μια τέτοια απόκριση του οργανισμού σε στρεσογόνες καταστάσεις και ποιοι θα ήταν οι δυνητικοί κίνδυνοι της μη απόκρισής μας σε καταστάσεις που φυσιολογικά μας προκαλούν άγχος. Αμέσως μετά, θα συζητηθεί γιατί σήμερα μας απασχολεί τόσο πολύ το άγχος. Πιο συγκεκριμένα, θα εξηγηθεί στα παιδιά πως λόγω του σύγχρονου τρόπου ζωής αλλά και των πολλών υπέρμετρων ίσως, απαιτήσεων που έχουμε από τους άλλους και τον εαυτό μας, δεν μπορούμε να τιθασεύσουμε το άγχος μας, το οποίο και τελικά αποτελεί τροχοπέδη στην καθημερινότητά μας. Τέλος, θα πραγματοποιηθεί μια

δραστηριότητα κατά την οποία ο εισηγητής θα δείξει στα παιδιά κάποιες από τις τεχνικές που υπάρχουν για να μετριάσει και να ελέγξει κανείς το άγχος του.

Δραστηριότητα: Τα παιδιά θα κληθούν, αν θέλουν, να καθίσουν στο πάτωμα. Όσα δεν επιθυμούν θα παραμείνουν στην θέση τους. Ο εισηγητής, ο οποίος θα συμμετάσχει και ο ίδιος στην δραστηριότητα, θα δείξει στα παιδιά τεχνικές αναπνοής και απλού διαλογισμού και συγκέντρωσεις, που μας βοηθούν να ξεπεράσουμε το άγχος μας και να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε επαρκώς σε στρεσογόνες καταστάσεις, π.χ. ένα διαγώνισμα. Η εισηγήτρια θα μοιραστεί με τα παιδιά διάφορες θετικές σκέψεις που μπορούν να κάνουν για τους άλλους και τον εαυτό τους οι οποίες και μας βοηθούν να νιώσουμε καλύτερα σε κατάσταση στρες. Τέλος, θα δοθεί χρόνος στα παιδιά να εξασκήσουν αυτές τις μεθόδους, να κάνουν ερωτήσεις και να περιγράψουν πώς αισθάνονται πριν και μετά την εξάσκηση αυτών των πρακτικών.

Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Σ

«Η ωραία Ελλάς ... με το βλέμμα των περιηγητών»

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτριες: Μυρτώ Πίγκου-Ρεπούση, Επίκ. Καθηγήτρια Θεάτρου στην

Εκπαίδευση, Τμ. Θεάτρου, ΑΠΘ

Φωτεινή Βενιέρη, Δρ Μουσειακού Θεάτρου

Ο περιηγητισμός στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Νοτιανατολική Ευρώπη από το 16ο έως το τέλος του 19ου αιώνα, οι αντίστοιχες περιηγητικές εκδόσεις και γενικότερα η ταξιδιωτική φιλολογία συνιστούν ανεξάντλητη πηγή για να γνωρίσουμε την περιοχή και τους ελληνόγλωσσους πληθυσμούς της οθωμανικής αυτοκρατορίας στις πολυποίκιλες δραστηριότητές τους. Είναι επίσης μια σημαντική πηγή για να προσεγγίσουμε τον τρόπο με τον οποίο οι Ευρωπαίοι έβλεπαν τον τόπο στον οποίο γεννήθηκε στην Αρχαιότητα ο ελληνικός πολιτισμός καθώς και τους ανθρώπους οι οποίοι τον κατοικούσαν.

Το αρχείο του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη (Travelogues) εμπεριέχοντας και τεκμηριώνοντας το σύνολο σχεδόν του εικονιστικού/εικονογραφικού υλικού των περιηγητικών εκδόσεων συνιστά μια χρήσιμη βάση όχι μόνο για την έρευνα αλλά και για την εκπαίδευση. Η υποχρεωτική εκπαίδευση μέσα από το μάθημα της ιστορίας αλλά και της γεωγραφίας και της γλώσσας, καθώς και μέσα από τις σχολικές γιορτές αναφέρεται συχνά στην περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας η οποία είναι κατά βάση και η ιστορική περίοδος αναφοράς των περιηγητικών εκδόσεων. Η προσέγγιση της περιόδου στο σχολείο γίνεται όμως σχεδόν αποκλειστικά μέσα από το γραπτό κείμενο σε μια εποχή που το βασικό κείμενο μέσα

από το οποίο δημιουργούνται τα νοήματα είναι πολυμεσικό περιλαμβάνοντας το γραπτό, το εικονιστικό, το ηλεκτρονικό, κλπ.

Η αξιοποίηση και η διερεύνηση του εικονιστικού/εικονογραφικού αρχείου του Ιδρύματος Λασκαρίδη, σε συνδυασμό με επιπλέον αρχειακό υλικό, μπορεί να προσφέρει ουσιαστικές ιστορικές αναπαραστάσεις για την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας και τον τρόπο ζωής των ελληνόφωνων πληθυσμών που ζούσαν στην εν λόγω εποχή.

Το συγκεκριμένο εργαστήριο επιχειρεί ένα τέτοιο είδος διερεύνησης του αρχείου με ένα βιωματικό και συμμετοχικό τρόπο ο οποίος θα επιτρέψει στους/στις μαθητές/τριες να περιπλανηθούν μέσα στις εικόνες, τους χάρτες και τις αφηγήσεις και να καταλήξουν στις δικές τους ερμηνείες για την τότε κοινωνία και τους ανθρώπους της.

Στο συγκεκριμένο εργαστήριο αξιοποιείται η θεατροπαιδαγωγική μέθοδος και το μουσειακό θέατρο. Η θεατροπαιδαγωγική είναι μία καλλιτεχνική μέθοδος η οποία βασίζεται σε δομικά στοιχεία του θεάτρου όπως η συμμετοχικότητα, η δημιουργία και η σκηνική παρουσία, κ.α., προκειμένου να προσφέρει μία ολιστική (πνευματική, σωματική, συναισθηματική) προσέγγιση στη μάθηση επιτρέποντας στους μαθητές και στις μαθήτριες να αποκτήσουν μία βιωματική σχέση με την εκάστοτε γνώση. Το μουσειακό θέατρο αξιοποιείται πρωτίστως για την εξοικείωση με την έννοια του μουσείου και του αρχείου, την καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης, τη σύνδεση του παρόντος με το παρελθόν και την κριτική εμπλοκή με την υπό εξέταση θεματική.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Ο εμπλουτισμός των ιστορικών αναπαραστάσεων των μαθητών και μαθητριών μέσα από το εικονογραφικό αρχείο του ιδρύματος Αικ. Λασκαρίδη
- ✓ Η ενθάρρυνση συνδέσεων ανάμεσα στο παρελθόν και το παρόν.
- ✓ Η γνωριμία με άγνωστες πτυχές της καθημερινής ζωής του παρελθόντος.
- ✓ Η ενεργή εμπλοκή με το αρχειακό υλικό με δημιουργικό και διαδραστικό τρόπο.
- ✓ Η δημιουργία ενός χώρου διαλόγου και αναστοχασμού.

Εξέλιξη του προγράμματος

Στην αρχή του εργαστηρίου οι μαθητές καλούνται να απαντήσουν με τη φαντασία τους στα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου (π.χ. Ταξίδευαν οι Έλληνες και οι Ελληνίδες εκείνες τις εποχές σε άλλες χώρες; Για ποιούς λόγους; Οι ξένοι επισκέπτονταν την Ελλάδα; Γιατί; Ποιες πιστεύετε ότι ήταν οι εντυπώσεις των ξένων ταξιδιωτών από το ταξίδι τους στην Ελλάδα;)

Στη συνέχεια, οι μαθητές σε κύκλο εισάγονται στο θέμα με ερωτήσεις που αφορούν τους ίδιους έτσι ώστε να συνδέσουν τη δική τους πραγματικότητα με την υπό εξέταση θεματική:

Πώς θα περιγράφατε τη χώρα μας σε κάποιον/α που δεν έχει ταξιδέψει ποτέ σε αυτή; τι θα επιλέγατε να δείξετε ή να πείτε;

Εσείς που θα θέλατε να ταξιδέψετε; Ποιο πολιτισμό θα θέλατε να γνωρίσετε; Σε ποιο μέρος του κόσμου;

Δραστηριότητα 1:

Οι μαθητές μοιράζονται σε 3-4 ομάδες.

Η κάθε ομάδα διερευνά το έργο ενός περιηγητή και, με τη βοήθεια των συντονιστών του εργαστηρίου, επιχειρεί α) να δημιουργήσει μία ιστορία/αφήγηση από το υλικό που μελετά (σε προεπιλεγμένες -πολυτροπικές- πηγές στις οποίες συνδυάζεται εικόνα, γραπτός λόγος, χάρτης) και β) να ερμηνεύσει την άποψη που διαμόρφωσε για τον τόπο.

Για την παρουσίαση αυτή κάθε ομάδα επιλέγει κάποιον που θα υποδυθεί τον χαρακτήρα του επιλεγμένου περιηγητή ενώ οι υπόλοιποι/ες παίζουν σε ρόλο κατοίκων της περιοχής.

Δραστηριότητα 2:

Στη συνέχεια παρουσιάζει την ιστορία που δημιούργησε στα υπόλοιπα μέλη της ομάδας μέσω παγωμένων εικόνων και αυτοσχεδιασμού.

Με την τεχνική της “καυτής καρέκλας” οι ομάδες μαζεύονται και απευθύνουν ερωτήσεις στους χαρακτήρες, όπως:

Από ποιο μέρος προέρχεται και σε τι αυτό διαφέρει από την Ελλάδα;

Πότε επισκέφθηκε την Ελλάδα;

Γιατί ήρθε;

Τι ήλπιζε να βρει;

Βρήκε αυτά που περίμενε;

Ποια είναι η άποψή του για την αρχαιότητα;

Δραστηριότητα 3:

Ακολουθεί συζήτηση για τον εντοπισμό διαφορών και ομοιοτήτων μεταξύ των διαφορετικών αρχείων των περιηγητών, για την εικόνα του τότε και του σήμερα, για το τι έχει αλλάξει από τότε, για το ποια μπορεί να είναι η γνώμη των σημερινών τουριστών, πώς διαμορφώνεται, πώς έρχεται σε αντίθεση ή συμπίπτει με την εικόνα που έχουμε εμείς για την Ελλάδα;

Με την ολοκλήρωση του εργαστηρίου, θα συνοψίσουμε τα βασικά σημεία που συζητήθηκαν και θα παρέχουμε στους/ις μαθητές/ριες πρόσθετες πηγές για περαιτέρω διερεύνηση.

Παραμύθι να αρχινήσει...

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

**Εισηγητής: Σωτήρης Σουλούκος, Δρ. Θρησκευολογίας, Κοινωνικής
Ανθρωπολογίας**

Αντικείμενο του προγράμματος είναι η αφήγηση παραδοσιακών παραμυθιών, τα οποία δεν έχουν εικονογραφημένη έντυπη ή οπτικοακουστική απόδοση, είτε από τον ίδιο τον εισηγητή, είτε με τη βοήθεια οπτικοακουστικών μέσων και τα οποία προέρχονται από την περίοδο ακμής του παραδοσιακού πολιτισμού ή τον αγροτικό χώρο, καθώς η τεχνολογική ανάπτυξη στις αγροτικές περιοχές άργησε να εμφανιστεί.

Σκοπός και στόχοι του προγράμματος

Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στην κατανόηση της λειτουργίας των παραμυθιών σε προφορικό επίπεδο σε μία εποχή που δεν υπήρχε τηλεόραση, ραδιόφωνο, διαδίκτυο, ούτε έντυπα μέσα. Οι παραμυθάδες την εποχή εκείνη αφηγούνταν παραμύθια διατηρώντας κάποια βασικά στοιχεία από την πλοκή και χρησιμοποιώντας τον δικό τους αφηγηματικό τρόπο. Δεν είχαν γραπτή μορφή, ούτε είχαν εικονογράφηση.

Στις μέρες μας τα παραμύθια είναι έντυπα ή έχουν οπτικοακουστική μορφή. Συνήθως τα παιδιά τα βλέπουν στην τηλεόραση και με τον τρόπο αυτό η φαντασία τους απλά ταξιδεύει με αυτά και δεν πλάθουν δικές τους μορφές και δικούς τους χαρακτήρες. Ο χρόνος και ο χώρος της αφήγησης έχει αλλάξει και πλέον τα παραμύθια έχουν αποκτήσει έναν εμπορικό χαρακτήρα, καθώς πωλούνται όχι μόνο τα παραμύθια, αλλά και κάθε είδους μορφές που σχετίζονται με αυτά (κούκλες, cd κτλ.). Μέσα από την αφήγηση παραμυθιών τα παιδιά καλούνται να φανταστούν τις μορφές αυτές και στη συνέχεια καλούνται να συνθέσουν το δικό τους παραμύθι.

Εξέλιξη του προγράμματος

Το πρόγραμμα μέσα από βιωματικές προσεγγίσεις, στοχεύει στη σύνδεση προηγούμενων εμπειριών των μαθητών από τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχες περιστάσεις προφορικής ή και μη αφήγησης παραμυθιών. Οι μαθητές εργάζονται ομαδοσυνεργατικά σε ομάδες. Κάθε ομάδα έχει στη διάθεσή της από ένα κουτί με καρτέλες, οι οποίες έχουν λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιήσουν για να συνθέσουν το παραμύθι. Χρησιμοποιώντας τις λέξεις αυτές, εξερευνούν τον τρόπο χρήσης και λειτουργίας τους.

Μέσα από τη μελέτη των στοιχείων που επαναλαμβάνονται στα παραμύθια (εναρκτήρια και καταληκτική φόρμουλα, τις τριπλές επαναλήψεις, την παρουσία μαγικών βοηθών και άλλων σημαντικών στοιχείων κ.α.), θα κατανοήσουν τη

σημασία τους για την έκταση του παραμυθιού, αλλά και τις δυσκολίες που καλείται να αντιμετωπίσει ο ήρωας.

Επιπλέον, οι μαθητές θα κατανοήσουν τον τρόπο προφορικής εκμάθησης στις παραδοσιακές κοινωνίες, καθώς οι παραμυθάδες μάθαιναν αφενός το παραμύθι από μνήμης, αφετέρου αφηγούνταν μέσα από την δημιουργική ανασύνθεσή των επιμέρους μοτίβων των παραμυθιών, ενσωματώνοντας τα δικά τους στοιχεία, μέσα στο πλαίσιο της παράδοσης. Τέλος, θα κληθούν να δημιουργήσουν ένα παραμύθι, χωρισμένοι σε ομάδες, έχοντας στη διάθεση τους κάποιες λέξεις σε καρτέλες, που θα επιλέγονται έπειτα από κλήρωση. Μέσα από μία βιωματική εμπειρία θα γίνουν οι ίδιοι οι μαθητές/μαθήτριες παραμυθάδες και θα αφηγηθούν το δικό τους παραμύθι. Στη συνέχεια θα κληθούν να αφηγηθούν από μνήμης αυτό το παραμύθι στους φίλους, τους συμμαθητές, τους γονείς και τους συγγενείς τους. Φυσικά, μπορούν να προσθέτουν ή να αφαιρούν τμήματα του παραμυθιού για να μεγαλώνουν ή να μικραίνουν τον χρόνο αφήγησης.

Μέσα από τα διαδοχικά βήματα που απαιτούνται για την ολοκλήρωση του παραμυθιού τους, βιώνουν τη χαρά της δημιουργία, αντιλαμβάνονται την αναγκαιότητα της μεταξύ τους συνεργασίας, πρέπει να διαμορφώσουν την πλοκή του παραμυθιού μέσα από τους συλλογισμούς τους, ανακαλύπτουν τη γνώση και τη δημιουργία μέσα από μια βιωματική διαδικασία, μαθαίνουν να συνθέτουν ιστορίες με ετερόκλητες φαινομενικά μεταξύ τους λέξεις, ανακαλύπτουν τις ικανότητες τους να ζωγραφίζουν, αναπτύσσουν κριτική και συνδυαστική σκέψη μέσα από ενεργητική συμμετοχή και συνεργασία.

Ενδεικτικό ερωτηματολόγιο:

1. Ποια παραμύθια γνωρίζετε;
2. Έχετε δει παραμύθια στην τηλεόραση;
3. Έχετε παραμύθια σπίτι σας;
4. Ποιο είναι το αγαπημένο σας;
5. Παλιά τα παραμύθια δεν ήταν γραμμένα και δεν είχαν εικονογράφηση, καθώς τα αφηγούνταν οι άνθρωποι. Ξέρετε κάποιον παραμυθά;
6. Θα ακούσουμε τώρα ένα παραμύθι και θα σχεδιάσετε μετά ό,τι σας κάνει εντύπωση.
7. Θα διαλέξετε καρτέλες για να φτιάξετε το δικό σας παραμύθι.

Παίζοντας με ... την ιστορία των περιηγητών

Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Ηλίας Στουραϊτης, Δρ. Τμ. Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου

**Τόλης Λαύκας, MSc Liverpool John Moores University, Τμ. Επιστήμης
Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού ΕΚΠΑ**

Η πολιτισμική κληρονομιά των περιηγητών που μας κληροδότησε κάθε Δυτικοευρωπαίος ταξιδιώτης ως μια πραγματική ή ονειρική εμπειρία αποτελεί μια ανακάλυψη του κόσμου της Μεσογείου και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης από τον 15ο έως τον 20ό αιώνα. Μία διαφορετική απεικόνιση της ιστορίας μέσα από τα μάτια των ανθρώπων που παρατήρησαν και κατέγραψαν κοινωνίες του κόσμου που άλλαζε και διαμόρφωνε μια νέα εποχή. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα παρασύρει τους μαθητές σε ένα παιχνίδι αναγνώρισης και κατανόησης των πνευματικών, πολιτικών και πολιτιστικών ρευμάτων που οδήγησαν τους περιηγητές να ανακαλύψουν πώς ήταν ο κόσμος της Ευρώπης. Ποιοι ήταν αυτοί οι περιηγητές; Από ποιες χώρες προέρχονταν; Πού μετακινούνταν; Οι μαθητές/τριες θα ανακαλύψουν παίζοντας μια φανταστική ιστορία την απεικόνιση του χώρου και των ανθρώπων από τον 15ο έως τον 20ό αιώνα. Οι μαθητές/τριες θα αναζητήσουν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού περιεχόμενο από την εφαρμογή travelogues, θα αξιοποιήσουν χάρτες, πίνακες ζωγραφικής για να ολοκληρώσουν το ταξίδι των περιηγητών και το παιχνίδι.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα συνδέεται με το μάθημα της ιστορίας και εμπλουτίζει τη χρονική περίοδο από τον 15ο έως τον 20ο αιώνα με την παρουσία των περιηγητών στην περιοχή της Μεσογείου και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Συγκεκριμένα, αναζητούνται τα πνευματικά, πολιτικά και πολιτιστικά ρεύματα που οδήγησαν τους περιηγητές να ανακαλύψουν πώς ήταν ο κόσμος της Ευρώπης, ποιες ήταν οι ιδιότητες των περιηγητών, από ποιες χώρες προέρχονταν, πού μετακινούνταν, πώς κατέγραφαν και τι μας παρουσιάζουν.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στηρίζεται στη βιωματική και ερευνητική-αποκαλυπτική μάθηση. Οι μαθητές/τριες θα βιώσουν μέσω της φανταστικής ιστορίας που θα εμπλακούν, στοιχεία που αφορούν την ιστορία των περιηγητών μέσω της έρευνας και συνεχούς ανακάλυψης δεδομένων που παράλληλα θα είναι και στοιχεία απόκτησης γνωστικού περιεχομένου.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Δεν περισσεύει κανείς: καλλιεργώντας τη θετική και συμπεριληπτική συμπεριφορά

Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ηρώ Ποταμούση, Κοινωνιολόγος, Θεατροπαιδαγωγό, Υπ. Διδ. ΠΤΔΕ Παν/μιο Αιγαίου

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Δεν Περισσεύει κανείς: καλλιεργώντας την θετική και συμπεριληπτική συμπεριφορά» στοχεύει στην καλλιέργεια θετικών στάσεων και συμπεριφορών, εστιάζοντας στην αξία του «συν-παίξιν» και του «συν-εργάζεσθαι» αφήνοντας στην άκρη το άγχος του ανταγωνισμού και της επίτευξης της νίκης. Η συνεργασία είναι μία από τις κεντρικές αρχές και αξίες της Εκπαίδευσης για την Ειρήνη. «Αν η συνεργασία ήταν η κυριότερη μορφή συμπεριφοράς σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας – από την οικογένεια και τις κοινότητες έως ολόκληρα έθνη και κράτη – η ανθρωπότητα θα ήταν ένα μεγάλο βήμα πιο κοντά στην Παγκόσμια Ειρήνη».

Οι δραστηριότητες του προγράμματος αντλούνται από τη βιωματική εκπαίδευση, από κλασικά παραδοσιακά παιχνίδια, την Εκπαίδευση για την Ειρήνη κ.α. και εστιάζουν στην ευγενή άμιλλα, την συνεργασία και τη «συνενοχή». Μέσω του προγράμματος οι μαθητές παίζοντας και δημιουργώντας επεξεργάζονται βασικές αξίες της συνύπαρξης και αναστοχάζονται σε σχέση με το πως μπορούν να είναι δημιουργικοί μέσα στους ορισμένους και απαραίτητους κανόνες. Η φιλοσοφία των δραστηριοτήτων βασίζεται στην ισότητα και αφήνει στο περιθώριο την συνηθισμένη αρχή του ανταγωνισμού «εγώ είμαι καλύτερος γιατί εσύ είσαι χειρότερος».

Μετάβαση στην εφηβεία και σχολικός εκφοβισμός

Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Μάριος Κουκουνάρας Λιάγκης, Αναπλ. Καθηγητής ΕΚΠΑ

Ηρώ Ποταμούση, Κοινωνιολόγος, Θεατροπαιδαγωγός,

Υπ. Δρ. ΠΤΔΕ Παν/μιο Αιγαίου

Θέμα του προγράμματος είναι η περιπέτεια της εφηβείας και η αγωνιώδης διαδικασία των εφήβων να βρουν απαντήσεις στις ερωτήσεις «Ποιος είμαι;» και «Ποια είναι η θέση μου στον κόσμο;». Σε αυτό το παιχνίδι αναζήτησης απαντήσεων πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζουν οι φίλοι και η οικογένεια κάνοντας τη ζωή περισσότερο περίπλοκη για τον νέο και τη νέα. Βασικά θέματα:

- οι αλλαγές που παρατηρούνται στη μετάβαση από την παιδική στην εφηβική ηλικία
- οι σχέσεις με τους συνομήλικους και με τους γονείς στην πρώτη εφηβεία

- ο φόβος που προκαλείται από τη θυματοποίηση, τον αποκλεισμό και την απομόνωση στο σχολείο
- η ευθύνη όσων δεν συμμετέχουν ενεργά αλλά παρατηρούν περιστατικά εκφοβισμού (ανηλίκων και ενηλίκων)

Μεθοδολογία:

Σχεδιάστηκε με βάση έρευνες για την ανάπτυξη και την ψυχολογία των πρώτων εφήβων. Χρησιμοποιεί την εκπαιδευτική και παιδαγωγική εμπειρία των θεατροπαιδαγωγικών προγραμμάτων (Theater- in-Education), τα οποία παγκοσμίως παρεμβαίνουν σε εκπαιδευτικό πλαίσιο χρησιμοποιώντας το κοινωνικό θέατρο και προσεγγίζοντας, μετά από έρευνα, ευαίσθητα θέματα με συγκεκριμένα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και βιωματικές-επικοινωνιακές τεχνικές.

Πλούτος και Φτώχεια στον σύγχρονο κόσμο

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Μάριος Κουκουράρας-Λιάγκης, Αναπλ. Καθηγητής Τμ. Θεολογίας ΕΚΠΑ

Σύμφωνα με διεθνείς Οργανισμούς 124.000.000 Ευρωπαίοι είναι πλέον φτωχοί ενώ στην Ελλάδα πάνω από το 35% του πληθυσμού ζει στην ανέχεια. Τα παιδιά, δυστυχώς, είναι τα πρώτα θύματα της φτώχειας. 3.000.000 βρέφη στον κόσμο πεθαίνουν κάθε χρόνο τον πρώτο μήνα της ζωής τους εξαιτίας της φτώχειας.

Σκοπός είναι αρχικά να νοηματοδοτήσουμε την έννοια της φτώχειας. Είναι φτώχεια μόνο η έλλειψη των αναγκών; Δεν είναι και η έλλειψη εκπαίδευσης ή η κακή εκπαίδευση, η μη πρόσβαση σε δομές υγείας, οι καθημερινές φοβίες, η άγνοια αναζήτηση της ευτυχίας, το κυνήγι της αυτοπραγμάτωσης, η αποθώωση της αυθεντικότητας, ο καταναλωτισμός, το άγχος για το αύριο, η αφθονία, οι κακές σχέσεις και άλλα πολλά; Τελικά σκοπός είναι να αναρωτηθούμε, ποιοι είναι τελικά οι φτωχοί και ποιοι οι πλούσιοι;

Σε αυτή τη συνάντηση οι μαθητές, σε ασφαλές περιβάλλον, αναγνωρίζουν και γνωρίζουν πτυχές αυτού του μεγάλου κοινωνικού και προσωπικού προβλήματος. Μέσα από την πολυτροπική και διαδραστική παρουσίαση του θέματος επιχειρείται, αρχικά, ο διαχωρισμός σε σχετική και απόλυτη φτώχεια και επιχειρείται η αναζήτηση των αιτιών του προβλήματος. Μελετάται το φαινόμενο σε σχέση με όρους Μικροοικονομίας και Μακροοικονομίας με ένα τρόπο απλό, προσιτό και βιωματικό (ανάγκες, συμπεριφορά καταναλωτή, δείκτης οικονομικής ευημερίας, ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, πληθωρισμός κ.ά.). Στη συνέχεια όλοι μαζί επιχειρούμε σε θετικό κλίμα να επαναπροσδιορίσουμε το ιδεώδες της ζωής αναλογιζόμενοι τον

«πλούτο» της αυθυπέρβαση και της προσφοράς. Έτσι, φεύγοντας θα έχουν κατανοήσει τις αιτίες της φτώχειας και πώς μπορεί να μειωθεί και να εξαλειφθεί.

Μέσα από βιωματικές δράσεις (φύλλο εργασίας, παίξιμο ρόλων, αναστοχαστικοί κύκλοι συζήτησης) επιχειρείται οι μαθητές να προσεγγίσουν τον πλούτο και τη φτώχεια ως έννοιες και φαινόμενα (οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά) με ποικίλες διαστάσεις που μας αφορούν όλες και όλους και έχουμε την ευθύνη. Προβάλλει το θέμα της προσωπικής και κοινωνικής ευθύνης, που αποτελεί σήμερα ανάγκη για την αγωγή των πολιτών, σε μια περίοδο που ζούμε, οικονομικής, κοινωνικής και ηθικής κρίσης.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

Αιτήσεις συμμετοχής 20 Σεπτεμβρίου-18 Οκτωβρίου 2023

Έναρξη προγραμμάτων Δευτέρα 23 Οκτωβρίου 2023

Όλα τα προγράμματα παρέχονται δωρεάν

ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Λέξεις δανεικές, «αγύριστες» και «επαναπατρισμένες»: όψεις του λεξιλογικού δανεισμού στη νέα ελληνική

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ευγενία Μαλικούτη, Φιλολόγος, Γλωσσολόγος (ΜΑ),

Εκπαιδευτικός, Απόφοιτη Τουρκικών Σπουδών (ΜΑ)

Καθημερινά ακούμε, διαβάζουμε και χρησιμοποιούμε λέξεις που προέρχονται από άλλες γλώσσες, λέξεις που μαρτυρούν την καταγωγή τους ή που φαινομενικά δεν διαφέρουν από τις «γηγενείς». Έχουν υιοθετηθεί στην ελληνική γλώσσα μέσω μηχανισμών που σχετίζονται με το διαχρονικό και διαδεδομένο φαινόμενο του γλωσσικού δανεισμού. Αιτία του δανεισμού είναι κατά κύριο λόγο η γλωσσική επαφή ως επακόλουθο κοινωνικοπολιτικών, οικονομικών και πολιτισμικών επαφών μεταξύ λαών. Ως εκ τούτου, οι γλώσσες αλληλοεπηρεάζονται, δανείζουν και δανείζονται σημασίες ή/και μορφές, οι οποίες μετασχηματίζουν το λεξιλογικό υλικό τους. Οι συνέπειες της γλωσσικής επαφής και γλωσσικής αλλαγής συνδέονται και με την ιδεολογική διάσταση της γλώσσας. Τα αποτελέσματα του λεξιλογικού δανεισμού απασχολούν όχι μόνο τους επιστήμονες της γλωσσολογίας, αλλά και μη ειδικούς και τα μέσα ενημέρωσης. Συχνά εκφράζονται κινδυνολογικές απόψεις περί αλλοίωσης της γλώσσας, κυρίως λόγω της αθρόας εισροής λέξεων από γλώσσες παγκόσμιας εμβέλειας και διάδοσης, όπως η Αγγλική.

Σκοπός του προγράμματος είναι να παρουσιάσει όψεις του φαινομένου του γλωσσικού δανεισμού στη Νέα Ελληνική και να δώσει στους μαθητές/στις μαθήτριες ερεθίσματα για στοχασμό πάνω στις ιδεολογικές προεκτάσεις του. Επιμέρους στόχοι είναι οι μαθητές/-τριες να διακρίνουν τα είδη του γλωσσικού δανεισμού και να συνειδητοποιήσουν τους μηχανισμούς ένταξης και προσαρμογής δανείων στον κορμό του λεξιλογίου, να παρατηρήσουν τα χαρακτηριστικά των δανείων λέξεων και να διερευνήσουν την επαφή των ελληνικών με άλλες γλώσσες μέσα από τις συνέπειές της στο επίπεδο του λεξιλογίου. Το πρόγραμμα στοχεύει αφενός να οξύνει το γλωσσικό τους αισθητήριο, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τις δάνειες

λέξεις, αφετέρου να αναπτύξει τη γλωσσική τους επίγνωση και κριτική σκέψη έναντι των απόψεων περί φθοράς της γλώσσας και του κανόνα «ορθής χρήσης» που υπαγορεύει την αντικατάσταση δάνειων λέξεων από νεολογισμούς.

Η συζήτηση περί γλωσσικού δανεισμού αφορμάται από παραδείγματα δάνειων λέξεων από τη γλωσσική εμπειρία των μαθητών και από τη διάκριση μεταξύ δάνειων και μη δάνειων λέξεων. Με εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου αξιοποιείται το ηλεκτρονικό λεξικό της «Πύλης για την ελληνική γλώσσα» και τα κριτήρια αναζήτησης που προσφέρει. Οι μαθητές/-τριες στοχευμένα αναζητούν δάνειες λέξεις και διερευνούν τα χαρακτηριστικά τους, τη γλώσσα προέλευσης, τους μηχανισμούς σχηματισμού και προσαρμογής τους στη Νέα Ελληνική και τα σημασιολογικά πεδία στα οποία ανήκουν. Προβληματίζονται και συζητούν για τη συμβολή του δανεισμού στην εξέλιξη του λεξιλογίου.

Ερωτήματα:

- Πώς διακρίνονται οι δάνειες από τις μη δάνειες λέξεις βάσει των μορφολογικών τους χαρακτηριστικών;
- Σε ποια σημασιολογικά πεδία ανήκουν οι λέξεις από την εκάστοτε γλώσσα προέλευσης (π.χ. αγγλική, γαλλική, ιταλική, τουρκική) και πού οφείλεται η διαφοροποίηση των θεματικών πεδίων και των επιπέδων χρήσης (λόγιο, λαϊκό);
- Ποια είναι τα είδη των λεξικών δανείων; Πώς προσαρμόζονται στο φωνολογικό και μορφολογικό σύστημα της Ελληνικής;
- Τι είδους επαφές οδήγησαν στη γλωσσική επαφή και τον συνακόλουθο δανεισμό; Πώς συνδέεται η γλωσσική αλλαγή με τις ιστορικές συνθήκες επαφής μεταξύ των λαών;

Η πειθώ στη διαφήμιση: Ανακαλύπτοντας τον γοητευτικό κόσμο της διαφήμισης και συνειδητοποιώντας τους κινδύνους του

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Χρυσούλα Τόλια, Φιλόλογος, MSc Γλωσσολογίας, ΕΚΠΑ

Στη σύγχρονη εποχή, η διαφήμιση συνιστά αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς μας. Η συνεχής ανάπτυξη της τεχνολογίας και της επιστήμης εφοδιάζει διαρκώς τους διαφημιστές με νέα «πολεμοφόδια», ώστε να δημιουργήσουν ευρηματικές αλλά και άκρως παρεμβατικές προς την ανθρώπινη ψυχosύνθεση διαφημίσεις. Γίνεται, επομένως, κατανοητό ότι ο διαφημιστικός λόγος αποκτά όλο και περισσότερη δύναμη και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του κοινωνικού γίνεσθαι. Η ύλη των σχολικών βιβλίων επιδιώκει να εξοικειώσει τους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με τις τεχνικές πειθούς, ώστε να μπορούν να αναγνωρίζουν αλλά και να αξιολογούν επιτυχώς τους

μηχανισμούς που αξιοποιούνται στον διαφημιστικό λόγο. Ωστόσο, είναι γεγονός ότι οι έφηβοι συχνά δυσκολεύονται να διατηρήσουν μία κριτική στάση απέναντι στα χιλιάδες διαφημιστικά μηνύματα που δέχονται καθημερινά, με αποτέλεσμα να επηρεάζονται οι αποφάσεις τους, η νοοτροπία τους αλλά και η συμπεριφορά τους. Στο πρόγραμμα αυτό επιχειρείται η παρουσίαση των τυπικών γνωρισμάτων μίας διαφήμισης, η ανάλυση των κύριων γλωσσικών μηχανισμών που επιστρατεύονται για την αποτελεσματική μεταβίβαση ενός διαφημιστικού μηνύματος και η διερεύνηση των στρατηγικών επικοινωνίας που υιοθετούν κάθε φορά οι διαφημιστές για να επιτύχουν τον στόχο τους.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να αποκτήσουν οι μαθητές μία σφαιρική εικόνα για τον τρόπο οργάνωσης και δράσης του διαφημιστικού λόγου
- ✓ Να συνειδητοποιήσουν τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζει ο γλωσσικός κώδικας στην εκπλήρωση των διαφημιστικών σκοπών και τη λειτουργία που επιτελούν οι διάφοροι γλωσσικοί μηχανισμοί
- ✓ Να εξοικειωθούν με τις τεχνικές που χρησιμοποιούν οι διαφημιστές για να πείσουν τον καταναλωτή και να κατανοήσουν ότι η επιλογή αυτών σχετίζεται με τη στόχευση της κάθε διαφημιστικής καμπάνιας
- ✓ Να αναπτύξουν μία κριτική στάση απέναντι στα διαφημιστικά μηνύματα και να προβληματιστούν για τον τρόπο που η διαφήμιση επηρεάζει την κοινωνία μας

Για να επιτευχθούν οι προαναφερθέντες στόχοι, κατά τη διάρκεια του προγράμματος θα αναλυθούν διαφημίσεις που έχουν συλλεχθεί από το διαδίκτυο και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, θα πραγματοποιηθούν δραστηριότητες στις οποίες οι μαθητές θα κληθούν να δημιουργήσουν γλωσσικά διαφημιστικά μηνύματα αξιοποιώντας συγκεκριμένες τεχνικές πειθούς και ορισμένα γλωσσικά εργαλεία και θα διεξαχθεί μία συζήτηση για την «αντι-διαφήμιση», μία κοινωνική πρακτική που αναδύεται στη σύγχρονη εποχή ως αντίρροπη δύναμη, επιχειρώντας να αφυπνίσει τους καταναλωτές και να οικοδομήσει μία νέα κοινωνική πραγματικότητα.

Εργαστήριο debate

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90-120΄

Εισηγήτρια: Μελίνα Σιδηροπούλου, Δημοσιογράφος, Συγγραφέας

Στο εργαστήριο Debate μεγάλοι πρωταγωνιστές είναι οι μαθητές, οι μαθήτριες και τα επιχειρήματά τους. Τα παιδιά θα διασταυρώσουν τα λεκτικά τους ξίφη ζωντανά ώστε η κριτική επιτροπή να αποφανθεί ποια ομάδα θα κερδίσει τελικά τη «μάχη». Τα παιδιά μαζί με τους καθηγητές του επιλέγουν ένα επίκαιρο θέμα από την προτεινόμενη λίστα που αφορά τρεις θεματικές: την πολιτική, την Τέχνη και την

εκπαίδευση. Οι δυο ομάδες θα πρέπει να προετοιμαστούν συντάσσοντας τα επιχειρήματα τους, χωρίς όμως να γνωρίζουν τα επιχειρήματα της αντίπαλης ομάδας. Κατά τη διάρκεια του Debate θα πρέπει να δευτερολογήσουν και αντικρούσουν «ζωντανά» τα επιχειρήματα των αντιπάλων υπό την πίεση πάντα του χρόνου.

Σκοπός του εργαστηρίου είναι ασφαλώς να προαχθεί ο διάλογος, να μάθουμε ότι οι θέσεις μας πρέπει να συνοδεύονται από επιχειρήματα και παράθεση στοιχείων. Στόχος είναι επίσης η ευγενής άμιλλα, ο σεβασμός στις διαφορετικές θέσεις και απόψεις, η όξυνση της σκέψης και βέβαια το παιχνίδι.

Το εργαστήριο Debate είναι ένα εργαστήριο ανταλλαγής επιχειρημάτων μεταξύ των μαθητών. Τα παιδιά θα επιλέξουν ένα θέμα για τους τομείς της πολιτικής, της Τέχνης και της εκπαίδευσης. Θα χωριστούν σε ομάδες και θα ανταλλάξουν επιχειρήματα. Σκοπός του προγράμματος είναι να προαχθεί ο διάλογος, να τονιστεί η αξία του σεβασμού στις διαφορετικές απόψεις, να μάθουν τα παιδιά να ακούν προσεκτικά τους συνομιλητές τους, αλλά να μάθουν και να συζητούν για τα ζητήματα που τα απασχολούν.

Ιστορίες από το καπέλο

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Βαγγέλης Χατζηγιαννίδης, Συγγραφέας

Στη διάρκεια του προγράμματος θα επιχειρηθεί η εισαγωγή των μαθητών στον χώρο της συγγραφής και, γενικότερα, της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Πώς ξεκινάει ο σπόρος μιας ιδέας, πώς εξελίσσεται σε ιστορία μέχρι να πάρει στο τέλος τη μορφή διηγήματος, τραγουδιού ή θεατρικού έργου.

Οι συμμετέχοντες κάθονται σε έναν κύκλο και με βάση έναν γενικότερο θεματικό άξονα που τους δίνεται (πχ *Φιλοδοξία* ή *Πόλεμος* ή *Ματαιίωση ενός σχεδίου* ή *Περιφρόνηση* ή *Μια ξαφνική ανατροπή*) καλούνται να σκεφτούν και να γράψουν σε ένα μικρό κομμάτι χαρτί μια λέξη, μια φράση ή μια πρόταση. Διπλώνουμε τα χαρτάκια και τα συγκεντρώνουμε σε ένα καπέλο που βρίσκεται στο κέντρο του κύκλου. Με πρώτο υλικό αυτές τις λέξεις και φράσεις χτίζεται μια ιστορία.

Με τυχαίο τρόπο τραβάμε τέσσερα ή πέντε μέσα από το καπέλο και προσπαθούμε να βρούμε έναν έξυπνο τρόπο ώστε να συνδεθούν οι σκόρπιες αυτές λέξεις και φράσεις, στήνοντας τον κορμό μιας ιστορίας. Στη συνέχεια εξετάζουμε τις πιθανές διαδρομές αυτής της ιστορίας, πώς θα μπορούσε να ξεκινά και πώς να τελειώνει. Ποια θα ήταν η πρώτη φράση και ποια η τελευταία. Αλλά και ποιοι θα ήταν οι πρωταγωνιστές/ήρωες που θα ζωντάνευαν την ιστορία, θα ενσάρκωναν την ιδέα

μας. Με ποια υλικά θα πλάθαμε αυτά τα πρόσωπα, ποιες ιδιότητες θα αποφασίζαμε να τους προσδώσουμε, με ποια εσωτερικά και εξωτερικά χαρακτηριστικά να τα σκιαγραφήσουμε.

Στόχος είναι μια πρώτη διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο γεννιέται και διαμορφώνεται μια ιδέα στο κεφάλι του συγγραφέα. Θα καταστεί σαφές πως δεν χρειάζεται απαραίτητα να υπάρχει ένα μεγάλο, τρανταχτό θέμα ή ένας βαθυστόχαστος προβληματισμός ώστε να μπει σε λειτουργία η καλλιτεχνική δημιουργία – πολλές φορές μέσα από την τυχειότητα και την επιλογή μιας «ταπεινής» αφετηρίας μπορούμε να οδηγηθούμε σε μια ενδιαφέρουσα σύλληψη.

Κι ακόμα, σε μια εποχή που η τεχνολογία έχει εισβάλει σε κάθε πτυχή της προσωπικής ζωής, της σκέψης, της εκπαίδευσης, της επικοινωνίας με τους άλλους, μας δίνεται η ευκαιρία να συνειδητοποιήσουμε ότι ο μηχανισμός της επινόησης, της έμπνευσης και της δημιουργίας δεν απαιτεί τίποτα παραπάνω από κάτι που διαθέτουμε όλοι από γεννησιμιού μας και μάλιστα απολύτως δωρεάν: την δική μας έμφυτη φαντασία. Είναι στο χέρι μας να βρούμε τρόπους να την εκγυμνάσουμε, να την εκπαιδύσουμε και να την πλουτίσουμε ώστε να είμαστε σε θέση να την εκμεταλλευτούμε σε όλο το εύρος της. Η ωφέλεια θα είναι μεγάλη, όχι μόνο στο πεδίο της τέχνης αλλά και της ζωής.

Από τον Καβάφη και τον Cummings, στον ΛΕΞ και το chatgpt

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Γιώτα Φέστα, Ηθοποιοίς

Λάμπρος Γραμματικός, Ηθοποιοίς

Η ποίηση προσφέρει μια ελευθερία που φωλιάζει όχι μόνο στη φαντασία αλλά και στις απρόβλεπτες διαδρομές του συνειρμού. Με όχημα την ποίηση λοιπόν ανακαλύπτουμε ξανά τις λέξεις, τη φωνή μας και τον άλλον.

Στόχος είναι οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με την ποίηση και τους ποιητές του τότε και του τώρα. Να επανασυστήσουμε την ποίηση στους νέους, όχι σαν κάτι σκονισμένο και πληκτικό, αλλά σαν μια δυναμική που υπάρχει διαρκώς με διάφορες μορφές γύρω μας και συνομιλεί με την καθημερινότητα.

Μέσα από ένα βιωματικό εργαστήριο οι νέοι παίρνουν στα χέρια τους τα κείμενα, ανακαλύπτουν τα εργαλεία έκφρασης τους, οξύνουν τη φαντασία τους και αποσυνθέτουν για να συνθέσουν ξανά μαζί, αλλά ο καθένας με το δικό του μοναδικό τρόπο, τη δική τους ποίηση.

Περνώντας από τον Καβάφη, τον Σεφέρη, τον Ελύτη, τον Καρυωτάκη, τη Μαρία Πολυδούρη, τον Εμπειρίκο, τον Καββαδία, τον Εγγονόπουλο, τον Χρίστο Λάσκαρη,

τη Ζωή Καρέλλη, τον Μανώλη Αναγνωστάκη, τον Τάσο Λειβαδίτη, τον Elliot, τον Ezra Pound, τον Cesare Pavese, τον Jacques Prevert, τον Cumminngs, τον Σαχτούρη τον Χριστιανόπουλο, τον Καρούζο, τον Jules Supervielle, τον Tomas Transtromer και άλλους φτάνουμε στον ΛΕΞ και το ChatGPT.

Η ποίηση είναι αναπαραγωγή των τόνων της καθημερινής ομιλίας. Μέσα από στιγμές ακρόασης ηχογραφημένων απαγγελιών από τους ίδιους τους δημιουργούς, από τρίτους και από τα ίδια τα παιδιά εν τέλει, τα παιδιά είναι ελεύθερα με δικά τους μέσα, τη βοήθεια της τεχνολογίας και του AI να τα ξανά ανακαλύψουν μέσα από το πρίσμα της εποχής τους.

Πώς μιλάει η λογοτεχνία για τον εγκλεισμό

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Θανάσης Χατζόπουλος, Ποιητής, Μεταφραστής, Παιδοψυχίατρος, Ψυχαναλυτής

Περιορίζοντας στη λογοτεχνία μια φράση της Τζωρτζ Έλιοτ που σημειώνει ότι «η τέχνη είναι το πράγμα που βρίσκεται πιο κοντά στη ζωή», στην οποία αναφέρεται ο Αμερικανός κριτικός λογοτεχνία Τζέιμς Γουντ, μπορούμε να σκύψουμε στη λογοτεχνία για να καταλάβουμε πώς έχει μιλήσει μέχρι σήμερα για τον εγκλεισμό.

Ο εγκλεισμός απασχόλησε τη ζωή μας και την ανθρώπινη κοινότητα λόγω της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων, έτσι όπως αυτά βιώθηκαν στις διάφορες περιοχές του πλανήτη. Ωστόσο με αφορμή αυτό το πρόσφατο βίωμα είναι ευκαιρία όχι να αναζητήσουμε μια λογοτεχνία του εγκλεισμού από τα κείμενα που μας έχουν παραδοθεί, όπως υπάρχει ως πούμε μια ταξιδιωτική λογοτεχνία και μια λογοτεχνία της περιπλάνησης, όσο με αφορμή τα περιοριστικά μέτρα να σκεφτούμε τη συνθήκη του εγκλεισμού ως μια ανθρώπινη συνθήκη στις ποικίλες εκδοχές της και την αποτύπωσή της στα κείμενα.

Ξεκινώντας επομένως από τις εκδοχές του εγκλεισμού και την ελληνική λογοτεχνία, και συζητώντας τις, αντιλαμβανόμαστε ότι η συνθήκη αυτή μπορεί να μας αφορά σε κάθε στιγμή της ζωής μας και της ανθρώπινης ιστορίας μας. Από τον συνήθη αστικό και κοινωνικό βίο, όπως τον μεταφέρει ο Κ. Π. Καβάφης από τα ποιήματα *Τείχη* (1896), *Τα παράθυρα* (1903) και *Η Πόλις* (1910) μέχρι την μετάπλάσή του στο ποίημα «Στον ίδιο χώρο» (1929). Από τον πολεμικό βίο, με τα κείμενα του Σολωμού από τους *Ελεύθερους Πολιορκημένους*, όπου η πολιορκία από μέρους των πολιορκημένων του τίτλου δίνει μιαν άλλη μορφή της συνθήκης του εγκλεισμού. Από τον *Βαρδιάνο στα Σπόρκα*, του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, ο οποίος αποτυπώνει

ένα λοιμοκαθαρτήριο της εποχής. Μέχρι τους εγκλεισμούς σε ψυχιατρεία με τις μαρτυρίες σε ποιήματα και κείμενα των Μιχαήλ Μητσάκη, Γεώργιου Βιζυηνού, Ρώμου Φιλύρα και τους εγκλεισμούς σε φυλακές (*Το νούμερο 31328* του Ηλία Βενέζη, *η Μαύρη γαλήνη* του Δ. Ν. Μαρωνίτη). Μέχρι εντέλει τον ιδιότυπο υπαρξιακό εγκλεισμό στον χώρο της φαντασίας όπως με την παραβολή του σπηλαίου τον έχει αποδώσει στην Πολιτεία του ο Πλάτωνας.

Σκοπιμότητα: να γνωρίσουν τα παιδιά τον εγκλεισμό και τις διαφορετικές μορφές που μπορεί να πάρει στη ζωή, καθώς αυτός μπορεί να αποτελεί μια από τις ανθρωπολογικές συνθήκες κάθε εποχής και τη σημασία αυτού του βιώματος, σε συνάρτηση και σύγκριση με το ανοιχτό και την ανοιχτότητα. Επίσης πώς από το βίωμα μιας μορφής εγκλεισμού, με βάση τα περιοριστικά μέτρα της πανδημίας, μπορούν να έρθουν σε επαφή και με άλλες ιστορικά καταχωρημένες μορφές εγκλεισμού.

Στόχος: η αναγνώριση και η επεξεργασία του βιώματος του εγκλεισμού με τις συνέπειές του για τον ψυχισμό και τις κοινωνίες, στοιχείο απαραίτητο μεταξύ άλλων για το πέρασμα χωρίς μεγάλους κραδασμούς στην «ελευθερία» των ανοιχτών οριζόντων.

«Γράμματα σ' έναν νέο ποιητή»-το ξύπνημα της έμπνευσης

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Αλεξανδρος Διαμαντής, Σκηνοθέτης, Συγγραφέας, Υπ. Διδάκτωρ Τμ. Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ

Πώς γίνεσαι ποιητής; Πώς γίνεσαι καλλιτέχνης; Τι είναι η έμπνευση; Σε τι σου χρησιμεύει αν δεν γίνεις ποιητής ή καλλιτέχνης αλλά, φέρ' ειπείν, γιατρός, μηχανικός, δικηγόρος ή οικονομολόγος; Τι νόημα έχει η Τέχνη; Εκκινώντας από μια σειρά από ιστορίες, ποιήματα, πίνακες, γλυπτά, φωτογραφίες, παραστάσεις κι αναπαραστάσεις, το μάθημα αυτό επιχειρεί να δώσει στους μαθητές μια ιδέα από τη διαδικασία πίσω από μια καλλιτεχνική δημιουργία. Έννοιες όπως οι δημιουργικές αναφορές, οι καλλιτεχνικές εμμονές και η «αύρα» του έργου τέχνης, συναντιούνται με την ξεχωριστή Ομορφιά που μπορεί να βρει κανείς στα πιο συνηθισμένα και στα πιο καθημερινά: μια γεύση που ξυπνάει αναμνήσεις, η εντύπωση ενός μέρους, όπου πρώτη φορά πας, ένα άγνωστο πρόσωπο που οπωσδήποτε έχει μια ιστορία, μια συζήτηση που παρακούς από το διπλανό τραπέζι, μια μυρωδιά που θες να την ξαναμυρίσεις.

Όλα αυτά μαζί μπορεί να συγκροτούν κάτι – την προσωπική έμπνευση ενός ατόμου που πάντοτε ενεργοποιείται τη σωστή στιγμή, προσφέροντάς μας πολλά: από μια ωραία ιδέα στο σωστό της χρόνο και τόπο, μέχρι μια κάποια παρηγοριά στις

μεγάλες δυσκολίες της ζωής. Με απλά λόγια, σκοπός του μαθήματος είναι να μιλήσει στους μαθητές για τη διαδικασία της καλλιτεχνικής έμπνευσης και για το πώς η οπτική γωνία που αυτή προσφέρει, μπορεί να χρησιμεύσει σε μια διαφορετική σταδιοδρομία, φαινομενικά άσχετη από τις τέχνες και τον πολιτισμό. Αυτό επιδιώκεται να γίνει μέσα από έναν ουσιαστικό διάλογο, όπου οι μαθητές μεταξύ τους και με τη παρότρυνση του διδάσκοντος, θα φτιάξουν μια κοινή αφήγηση, αυτό που στην ουσία είναι η βάση της έμπνευσης: μια κοινή εμπειρία. Στο τέλος του μαθήματος, θα δοθούν στους μαθητές κατάλογοι κειμένων, μουσικών, εικαστικών έργων και ταινιών που θα μπορούσαν να γνωρίσουν, σε περίπτωση που επιθυμούν να συνεχίσουν την επαφή τους με το θέμα της έμπνευσης.

Αντιγόνη του Σοφοκλή

Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ιωάννα Ρεμεδιάκη, Λέκτορας Τμ. Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ

Η τραγωδία, ως είδος, γεννιέται και διαμορφώνεται παράλληλα με την δημοκρατία στην Αθήνα του τέλους του 6ου και στον 5ο αι., σε μια σχέση αλληλεπίδρασης με αυτήν, επιβεβαίωσης αλλά και αμφισβήτησής της. Για το λόγο αυτό η Αντιγόνη, έργο που αποτελεί κορυφαία στιγμή της αρχαιοελληνικής δραματουργίας, εξετάζεται σε σχέση με το ιστορικοκοινωνικό πλαίσιο που το δημιούργησε. Μελετάμε την κυρίαρχη σύγκρουση Αντιγόνης-Κρέοντα, προκειμένου να αντιληφθούμε την βασική λειτουργία της τραγωδίας, που είναι η δημιουργία διαλόγου πάνω σε δύο αντιθετικές απόψεις/δίκαια/θεσμούς, και όχι η εκ προοιμίου ηρωοποίηση της μιας πλευράς ή η καταδίκη της άλλης. Τα παιδιά καλούνται να δοκιμάσουν θεατρικά τον διάλογο, δημιουργώντας μια συλλογική φωνή χορού που πλαισιώνει τους δύο αντιπάλους, κι ανασυνθέτοντας έτσι μια βασική συνθήκη της ζωής του 5ου πΧ αι., που είναι η συλλογική συμμετοχή των πολιτών, η κρίση και η σκέψη.

Στόχοι προγράμματος

- ✓ Γνώση του ιστορικού πλαισίου του 5ου αι., με έμφαση στις αρχές και ανάγκες του δημοκρατικού πολιτεύματος, και στη νέα ταυτότητα του πολίτη
- ✓ Γνώση των βασικών λειτουργιών της τραγωδίας, ως παραγωγού και παράγωγου του δημοκρατικού πολιτεύματος
- ✓ Ανάλυση των βασικών αξόνων της Αντιγόνης, και των ερωτημάτων που αυτοί θέτουν, σε επίπεδο κειμένου και παράστασης
- ✓ Παραστασιακή εμπειρία, με σκηνική δοκιμή όλης της ομάδας στους ρόλους της Αντιγόνης, του Κρέοντα και του Χορού, και κατανόηση των μεταξύ τους σχέσεων

Εξέλιξη προγράμματος

- Συζήτηση θεωρητικών ζητημάτων τραγωδίας και δημοκρατίας του 5ου αιώνα π.Χ.
- Παράλληλο κείμενο: Επιτάφιος Θουκυδίδη
- Ανάλυση Αντιγόνης (τα βασικά αντιθετικά ζεύγη, ο διάλογος)
- Σκηνική πρόταση από τους μαθητές (Αντιγόνη-Κρέοντας-Χορός)

Οιδίποδας Τύραννος του Σοφοκλή

(Γ' τάξη), Ομάδα 30 μαθητές

Εισηγήτρια: Ιωάννα Ρεμεδιάκη, Λέκτορας Τμ. Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ

Ένα από τα κορυφαία έργα της αρχαιοελληνικής δραματουργίας, που κάποιοι το χαρακτηρίζουν φιλμ-νουάρ στο οποίο αναζητούμε τον δολοφόνο ή ψυχολογικό δράμα στο οποίο αναζητάμε τον εαυτό μας (και, δυστυχώς, ο δολοφόνος κι ο εαυτός ταυτίζονται!). Με απaráμιλλη τέχνη ο Σοφοκλής ξεδιπλώνει εδώ την κρίση της πόλης και παράλληλα την κρίση του ατόμου, σε ένα έργο όπου η μορφή και το περιεχόμενο φτάνουν παράλληλα στην καλλιτεχνική κορύφωση. Για το λόγο αυτό, και καθώς το έργο διδάσκεται στην κλασική κατεύθυνση, θα εστιάσουμε σε θέματα μορφής, συντακτικού κυρίως αλλά και γραμματικής ή μέτρου, για να κατανοήσουμε πώς η γλώσσα μεταφέρει το νόημα και το μορφοποιεί. Τα παιδιά θα κληθούν έπειτα, ως ηθοποιοί, να δώσουν σχήμα στις έννοιες και τις μορφές που μελετήσαμε.

Στόχοι προγράμματος

- ✓ Γνώση του ιστορικού πλαισίου των μέσων του 5ου αι. (εξάπλωση της δημοκρατίας αλλά και της επίδρασης του ηγέτη Περικλή)
- ✓ Γνώση των βασικών αρχών της τραγωδίας, που έχει πλέον σχηματοποιηθεί πλήρως, και της σχέσης της με το δίπολο: άτομο και πόλη
- ✓ Ανάλυση των βασικών αξόνων του Οιδίποδα Τυράννου, και βασικών συντακτικών και γραμματικών θεμάτων, που τους διαμορφώνουν
- ✓ Παραστασιακή εμπειρία, με σκηνική δοκιμή όλης της ομάδας σε επιλεγμένες σκηνές του έργου (επεισόδιο και χορικό)
- ✓ Εξέλιξη προγράμματος
- ✓ Συζήτηση ιστορικών και δραματουργικών θεμάτων και πλαισίου
- ✓ Ανάλυση Οιδίποδα Τυράννου (πλοκή, συντακτικό, γραμματική, μέτρο)
- ✓ Παράλληλα θέματα: ψυχαναλυτική προσέγγιση έργου (Φρόιντ-παραστάσεις)
- ✓ Σκηνική πρόταση από τους μαθητές

Αυτοκράτειρα Θεοδώρα: ποιος ήταν ο πραγματικός της ρόλος στην Εικονομαχία;

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Η αυτοκράτειρα Θεοδώρα, σύζυγος του εικονομάχου αυτοκράτορα Θεόφιλου μάς είναι γνωστή από ιστορικά κείμενα για την ευσέβειά της απέναντι στις ιερές εικόνες τις οποίες ασπαζόταν κρυφά από τον σύζυγό της, όπως και τα παιδιά της. Είναι εκείνη η οποία συγκάλεσε τη σύνοδο για την αναστήλωση των εικόνων το 843 και σήμερα τιμάται από την Ορθόδοξη Εκκλησία για την ιστορική της απόφαση.

Όμως, η εικόνα της ευσεβούς συζύγου δεν ανταποκρίνεται σε όλες τις πληροφορίες που έχουμε για εκείνη. Αντίθετα, αναφέρεται και ως πολέμια των εικόνων και σύμφωνη με την εικονομαχική πολιτική του συζύγου της. Χαρακτηριστικά, ο ιστορικός Γενέσιος μάς λέει: *όχι μόνο δεν έκανε το ίδιο αίτημα (για την αναστήλωση των εικόνων), αλλά αντιτάχθηκε στην αναστήλωση των εικόνων, ισχυριζόμενη ότι ο σύζυγός της δεν μπορούσε να ήταν λάθος: Ο σύζυγός μου ο μακαρίτης αυτοκράτορας ήταν πολύ σοφός και κανένα σημαντικό θέμα δεν διέφυγε της προσοχής του. Πώς μπορούμε να αγνοήσουμε τις εντολές του και να στραφούμε σε διαφορετικό τρόπο συμπεριφοράς;*

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα εξετάσει όλες τις πληροφορίες που μας δίνουν τα κείμενα αλλά και τα αντικείμενα τέχνης για τον ρόλο που η Θεοδώρα διαδραμάτισε στην εικονομαχική έριδα διασαφηνίζοντας την αντικειμενική διάστασή του. Επίσης, θα αναδειχθεί ο συχνά καθοριστικός ρόλος των συζύγων αυτοκρατόρων στα ζητήματα εκκλησιαστικής πολιτικής που συνδέεται άμεσα με τον ρόλο τους ως μητέρες διαδόχων αυτοκρατόρων.

Μεθοδολογία: Συγκριτική ανάλυση ιστοριογραφικών και αγιολογικών κειμένων αλλά και αρχαιολογικών καταλοίπων προκειμένου να εντοπιστούν οι ποιοτικές διαφορές τους ως προς το είδος και τη χρησιμότητα των πληροφοριών που μας παρέχουν.

Εκπαιδευτικός στόχος: Ανάδειξη της αξίας των πρωτογενών πηγών για τη μελέτη του ιστορικού παρελθόντος σε σχέση με τις πληροφορίες που αντλούμε από τα αρχαιολογικά κατάλοιπα.

Επιδιωκόμενος σκοπός: Κατανόηση και αιτιολόγηση του συχνά διαφορετικού τρόπου που καταγράφεται το ιστορικό παρελθόν σε γραπτές πηγές και σε αρχαιολογικά κατάλοιπα.

Ευσεβής και εικονομάχος... γίνεται;

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ειρήνη Πάνου, Δρ. Βυζαντινολόγος

Ο αυτοκράτορας ήταν θαυμάσιος και υπέροχος, αλλά σε όσους τιμούσαν τις θείες και αγνές εικόνες ήταν πολύ σκληρός και αυστηρός, προσπαθώντας να ξεπεράσει όλους τους τυράννους που είχαν προηγηθεί σε σκληρότητα.

Το πρώτο πράγμα που μας έρχεται στο μυαλό όταν ακούμε τα ονόματα εικονομάχων αυτοκρατόρων είναι η σκληρή πολιτική εναντίον των εικονόφιλων υπηκόων τους οποίους φυλάκισαν, ανάγκασαν σε εξορία ή εγκλεισμό σε μοναστήρι. Ταυτόχρονα, οι ίδιοι βασιλείς παρουσιάζονται όχι μόνο ως ιδιαίτερα «ευσεβείς» και «δίκαιοι» αλλά και ως «φωτεινά πνεύματα».

Τα κείμενα που μας έχουν διασωθεί αποδίδουν αντιφατική εικόνα των εικονόφιλων αυτοκρατόρων, η οποία αποκωδικοποιείται εάν εξετάσουμε τα δεδομένα κάθε βασιλείας σε αντιδιαστολή με τις πρωτότυπες πηγές. Και αυτό διότι το έργο ενός αυτοκράτορα δεν είναι μονοσήμαντο. Ως βασικός λειτουργός του βυζαντινού κράτους ήταν αρμόδιος για τη χάραξη της θρησκευτικής πολιτικής, την άμυνα της αυτοκρατορίας, την οικονομία, την ανέγερση και συντήρηση εκκλησιών, δημόσιων κτιρίων, και αμυντικών έργων, και φυσικά τις πολεμικές επιχειρήσεις. Όμως, οι εικονόφιλες πηγές εστιάζουν κυρίως στη θρησκευτική πολιτική τους με αποτέλεσμα να έχει αμαυρωθεί το σημαντικό έργο των εικονόφιλων για την αυτοκρατορία. Όπως έχει επισημανθεί στα σχολικά βιβλία: *Η παθιασμένη λογοτεχνία της εποχής, η μόνη που έφτασε ως εμάς, αμαυρώνει και δυσφημεί σκόπιμα το έργο και την προσπάθεια των εικονομάχων αυτοκρατόρων, που εργάστηκαν όλοι και με όλες τους τις δυνάμεις για να σώσουν το Βυζάντιο από τον αραβικό κίνδυνο.* (Ε. Γλύκατζη-Αρβελέρ)

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα θα εξετάσει όλες τις πληροφορίες που μας δίνουν τα κείμενα για τη βασιλεία των εικονομάχων αυτοκρατόρων σε αντιδιαστολή με αρχαιολογικά δεδομένα ώστε να αναδειχθεί η πραγματική διάσταση μιας σειράς βασιλείων που οδήγησε την αυτοκρατορία από τις καταστροφές του 7^{ου} αιώνα σε περίοδο σταθερότητας και ανάκαμψης.

Μεθοδολογία: Συγκριτική ανάλυση ιστοριογραφικών κειμένων και αρχαιολογικών καταλοίπων προκειμένου να εντοπιστούν οι ποιοτικές διαφορές τους ως προς το είδος και τη χρησιμότητα των πληροφοριών που μας παρέχουν.

Εκπαιδευτικός στόχος: Ανάδειξη της αξίας των πρωτογενών πηγών για τη μελέτη του ιστορικού παρελθόντος σε σχέση με τις πληροφορίες που αντλούμε από τα αρχαιολογικά κατάλοιπα.

Επιδιωκόμενος σκοπός: Κατανόηση και αιτιολόγηση του συχνά διαφορετικού τρόπου που καταγράφεται το ιστορικό παρελθόν σε γραπτές πηγές και σε αρχαιολογικά κατάλοιπα.

Η συμβολή των Μικρασιατών προσφύγων στη δημιουργία νέων πόλεων τον Μεσοπόλεμο

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Κυριακή Παπαθανασοπούλου, Δρ. Νεότερης και Σύγχρονης Ιστορίας στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Ερευνήτρια στο Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας στο Πάντειο Πανεπιστήμιο (KENI)

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση και η εξοικείωση των μαθητών με διάφορα θεωρητικά ζητήματα που εγείρει το προσφυγικό φαινόμενο. Η άφιξη και η εγκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων επηρέασε την πορεία και την εξέλιξη της σύγχρονης Ελλάδας, καθώς συνεχίζει να επηρεάζει τη συλλογική μνήμη των ανθρώπων ακόμα και σήμερα. Η σύνθετη διαδικασία της αποκατάστασης, η οποία άλλαξε τον ρυθμό αστικοποίησης και τον πολεοδομικό χάρτη της Αθήνας, με τη δημιουργία 46 νέων πόλεων. Οι νέες πόλεις που δημιουργήθηκαν ήταν αποτέλεσμα της μεγαλύτερης πληθυσμιακής μετακίνησης του 20^{ου} και αποτέλεσαν δείγμα συνέργειας του κράτους, της διεθνούς κοινότητας και των ίδιων των προσφύγων.

Η προσέγγιση της δημιουργίας ενός προσφυγικού συνοικισμού και της εξέλιξής του σε πόλη του Μεσοπολέμου θα γίνει μέσα από την περίπτωση της Νέας Κοκκινιάς (Νίκαιας), η οποία το 1923 αποτέλεσε τον μεγαλύτερο οργανωμένο αστικό προσφυγικό συνοικισμό της Αττικής και μέσα σε δέκα χρόνια μετασχηματίστηκε κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά σε μια σύγχρονη πόλη του Μεσοπολέμου.

Ζητούμενα του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι:

- Ο αναστοχασμός πάνω σε θέματα πληθυσμιακών μετακινήσεων εφόσον τοποθετηθούν μέσα στο ευρύτερο ιστορικό πλαίσιο της εποχής του Μεσοπολέμου.
- Η κατανόηση των συνεπειών του πολέμου και η διαπραγμάτευση με το τραύμα του ξεριζωμού και τις συνέπειες της προσφυγιάς τόσο στους εκτοπισμένους, όσο και στην χώρα υποδοχής.
- Η γνώση για το βαθμό κινητοποίησης της διεθνούς κοινότητας και των κρατικών πολιτικών της χώρας υποδοχής, για την προστασία του «ξένου» που βρίσκεται σε ανάγκη.

- Η προσέγγιση της πολυσύνθετης διαδικασίας της ένταξης ομάδων ανθρώπων με ποικίλα χαρακτηριστικά.
- Η κατανόηση των μετασχηματισμών που σημειώνονται μέσα στο αστικό τοπίο.
- Η μελέτη της διαμόρφωσης μια νέας πόλης με τα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά
- Η ανάδειξη της αυτενέργειας των προσφύγων στη διαδικασία της ένταξης τους ως ισότιμοι πολίτες στο νέο τόπο εγκατάστασης.
- Η αναζήτηση διαδικασιών συγκρότησης της μικρασιατικής ταυτότητας και συλλογικής μνήμης της πόλης.
- Η κατανόηση της σύνδεσης της τοπικής ιστορίας με τη μεγάλη ιστορία και την παγκόσμια.

Μέθοδοι /Εργαλεία

Η αστική αποκατάσταση των Μικρασιατών προσφύγων και η διαδικασία διαμόρφωσης μιας νέας πόλης του Μεσοπολέμου θα γίνει μέσα από την αξιοποίηση διαφορετικών ειδών ιστορικών πηγών και πολυτροπικών κειμένων, όπως τα πιστοποιητικά προσφυγικής ιδιότητας, οι ταυτότητες των προσφύγων, επίσημα έγγραφα του κράτους και της Επιτροπής Αποκατάστασης των Προσφύγων (ΕΑΠ), άρθρα εφημερίδων, καταστατικά προσφυγικών συλλόγων, σφραγίδες, οδωνύμια, χάρτες και στατιστικές μελέτες, οπτικοακουστικό υλικό, φωτογραφίες, ολιγόλεπτα ντοκιμαντέρ, στίχους τραγουδιών και προφορικές μαρτυρίες. Θα χρησιμοποιηθεί υλικό από το Γενικά Αρχεία του Κράτους, το Ιστορικό Αρχείο της Εθνικής Τράπεζας, το ΕΛΙΑ, το αρχείο του Μικρασιατικού Συλλόγου «Ανατολή» και τα ψηφιακά αποθετήρια του Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών και του ερευνητικού προγράμματος *Πρόσφυγες: η υποδοχή τους στην Ελλάδα (1821-1989). Έρευνα – τεκμηρίωση – διάχυση* που υλοποιήθηκε από το Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία, το Κέντρο Έρευνας Νεότερης Ιστορίας στο Πάντειο και το Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών.

Στόχοι του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι οι μαθητές:

- ✓ να κατανοήσουν το προσφυγικό φαινόμενο και να το εντάξουν σε ένα ευρύτερο πλαίσιο και να αντιληφθούν την ιστορικότητα και την πολυπρισματικότητα του φαινομένου
- ✓ να αναστοχαστούν πάνω στις ταυτότητες και την έννοια του «άλλου
- ✓ να καταπολεμηθούν φαινόμενα ρατσισμού και ξενοφοβίας και να καλλιεργηθεί το αίσθημα συμπερίληψης
- ✓ να καλλιεργηθεί ο σεβασμός στην πολιτισμική ετερότητα και στις αξίες των άλλων
- ✓ να ενισχύσουν τις δημοκρατικές αρχές και τις αξίες τους

- ✓ να κατανοήσουν τη συμβολή των προσφύγων και της μεταναστευτικής κινητικότητας στην εξέλιξη και την πρόοδο των πόλεων
- ✓ να αναπτύξουν την κριτική τους ικανότητα και να εξοικειωθούν με τα εργαλεία της κοινωνικής και πολιτισμικής ιστορίας και της «ιστορίας από τα κάτω» των απλών καθημερινών ανθρώπων
- ✓ να αποκτήσουν ιστορική ενσυναίσθηση, δηλαδή να κατανοήσουν τα συναισθήματα, τις στάσεις και τις συμπεριφορές των ανθρώπων μέσα στο συγκεκριμένο κοινωνικό –ιστορικό πλαίσιο
- ✓ να καλλιεργήσουν ιστορική συνείδηση και ιστορική κουλτούρα προκειμένου να σκεφτούν τη σχέση του παρόντος με το παρελθόν και τις προσδοκίες του μέλλοντος

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Ευκλείδειες και μη-Ευκλείδειες Γεωμετρίες: Όταν η άρνηση του βέβαιου οδηγεί στη δημιουργία νέων κόσμων

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Λουκάς Φρέρης, μαθηματικός, Υπ. Δρ. Ιστορίας των Επιστημών

Ο φιλόσοφος Immanuel Kant στο έργο του *Κριτική του Καθαρού Λόγου* διατύπωσε την άποψη ότι η Γεωμετρία είναι η μελέτη του χώρου και ότι η γνώση μας για τον χώρο δεν βασίζεται στην εμπειρία μας αλλά ότι μάλλον σχετίζεται με τον τρόπο που είναι δομημένο το μυαλό μας. Σύμφωνα με τον Kant η δομή του μυαλού μας είναι τέτοια ώστε η Ευκλείδεια Γεωμετρία αποτελεί τη μόνη Γεωμετρία που μπορεί να συλλάβει ο νους μας.

Για χρόνια, ο μαθηματικός κόσμος ακολουθούσε αυτές τις αρχές θεωρώντας την Ευκλείδεια Γεωμετρία ως τη μόνη συνεπή μέθοδο απεικόνισης της πραγματικότητας. Είχε άραγε δίκιο ο Kant; Και τι συμβαίνει αν αρνηθούμε μια απόλυτη βεβαιότητα που επικρατούσε εδώ και αιώνες στα μαθηματικά; Θα οδηγηθούμε αναπόφευκτα σε κάποιο σφάλμα στη βάση της άτοπου απαγωγής, ή ίσως, όπως έλεγε και ο μαθηματικός Carl Friedrich Gauss, θα βρεθούμε σε έναν παράξενο κόσμο αρκετά διαφορετικό από τον δικό μας, αλλά απολύτως συνεπή;

Στόχος του προγράμματος είναι να προσφέρει στους μαθητές και στις μαθήτριες του Λυκείου μια πρώτη γνωριμία με άλλες Γεωμετρίες, Μη-Ευκλείδειες, μέσα από την ιστορική εξέλιξη της Ευκλείδειας Γεωμετρίας από την εποχή του Ευκλείδη μέχρι την ανακάλυψη των Μη Ευκλείδειων Γεωμετριών στις αρχές του 19ου αιώνα. Βασική επιδίωξη του προγράμματος είναι να κατανοήσουν οι μαθήτριες και οι μαθητές τη σημασία και τη δομή του αξιωματικού συστήματος, τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη διαφορετικών αξιωματικών συστημάτων αλλά και τους τρόπους με τους

οποίους τα συστήματα αυτά δημιουργούνται, επανεξετάζονται, εγκρίνονται ή απορρίπτονται από τον μαθηματικό κόσμο.

Αυτό δεν θα γίνει μέσω μιας κλασικής και γραμμικής παρουσίασης μαθηματικής επιτυχίας, από την άγνοια στη βεβαιότητα, αλλά μέσα από την παρουσίαση συναρπαστικών ιστορικών επεισοδίων, επιτυχιών και αποτυχιών, σχετικά με τη μελέτη του πέμπτου αιτήματος του Ευκλείδη στο πέρασμα των αιώνων.

Εξέλιξη του Προγράμματος:

- Τι είναι η Ευκλείδεια Γεωμετρία και τι η Γεωμετρία του Ευκλείδη; Τι κοινό έχουν και, σε τι διαφέρουν;
- Τι είναι ένα αξιωματικό σύστημα; Πως δόμησε ο Ευκλείδης του δικό του αξιωματικό σύστημα;
- Το *Πέμπτο Αίτημα* του Ευκλείδη. Πως το διατύπωσε ο Ευκλείδης και πως διατυπώνεται ισοδύναμα;
- Η εξέτασή του *Πέμπτου Αιτήματος* στο πέρασμα των αιώνων.
- Η ανάδυση των Μη-Ευκλείδειων Γεωμετριών και οι πρωταγωνιστές του δράματος: Gauss-Bolyai-Lobachevsky.

Μέθοδοι/ Τεχνικές: Διαδραστική διάλεξη με ιστορική αφήγηση στην οποία θα παρεμβάλλονται:

- Προβολή Βίντεο.
- Παραδείγματα από την ύπαρξη των Γεωμετριών στην τέχνη: Λογοτεχνία, Ζωγραφική, Φωτογραφία.
- Εκπαιδευτικό παιχνίδι
- Εμπλοκή των μαθητών και της εμπειρίας τους από τη σχολική ύλη.

Φ Υ Σ Ι Κ Ε Σ Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ε Σ

Ο γεωχημικός κύκλος του χαλκού

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Δρ. Αριάδνη Αργυράκη, Καθηγήτρια Γεωχημείας, ΕΚΠΑ

Το πρόγραμμα αυτό έχει διαθεματικό περιεχόμενο φυσικών επιστημών (χημείας και γεωλογίας) και τεχνολογίας (μεταλλουργίας, χημικής και περιβαλλοντικής μηχανικής) με επίκεντρο την επίδειξη εξαγωγής χαλκού από ένα μετάλλευμά του, τον μαλαχίτη. Καλύπτει επίσης τη θεματική των τεχνολογιών προστασίας του περιβάλλοντος ως οριζόντιο αντικείμενο συζήτησης των τεχνολογιών για τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Στόχος της δραστηριότητας είναι αφενός να ενημερώσει τους μαθητές για την προέλευση και τη σημασία του χαλκού στη σύγχρονη κοινωνία, την τεχνολογία και τον πολιτισμό μας και αφετέρου να κατακτήσουν με βιωματικό τρόπο τη γνώση των χημικών αντιδράσεων που συντελούνται κατά την μεταλλουργία του χαλκού αλλά και την προστασία του περιβάλλοντος από τη μεταλλευτική δραστηριότητα καθώς και την ανακύκλωση.

Οι μαθητές μέσα από τη δραστηριότητα:

- Θα ενημερωθούν για την προέλευση και τη σημασία του χαλκού ως πρώτη ύλη με πάμπολλες χρήσεις στους τομείς της βιομηχανίας, της ενέργειας, της ιατρικής, της τεχνολογίας κλπ.
- Θα κατανοήσουν μέσα από την πειραματική διαδικασία και τη βιωματική μάθηση τις χημικές αντιδράσεις (διπλής αντικατάστασης, διάλυσης, οξειδοαναγωγής) που συμβαίνουν κατά την εξαγωγή χαλκού από ένα μετάλλευμά του, τον μαλαχίτη ($\text{Cu}_2\text{CO}_3(\text{OH})_2$).
- Θα προβληματιστούν σχετικά με το θέμα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της εξόρυξης και της παραγωγής μετάλλων και θα αναζητήσουν τρόπους ασφαλούς περιβαλλοντικής διαχείρισης των αποβλήτων που παράγονται κατά τη διαδικασία της εξαγωγής του χαλκού από το μέταλλευμα.

Η εκπαιδευτική δραστηριότητα χωρίζεται σε δύο μέρη:

Πρώτο μέρος: Ενημέρωση- συζήτηση σχετικά με τους φυσικούς πόρους με έμφαση τις ορυκτές πρώτες ύλες και το σύνολο του κύκλου ζωής τους δίνοντας το παράδειγμα του χαλκού.

Δεύτερο μέρος: Πείραμα επίδειξης, το οποίο υπάρχει δυνατότητα να πραγματοποιηθεί από τα παιδιά ανά ζεύγη, που προσομοιάζει τη διεργασία της όξινης εξαγωγής χαλκού με τη μεταλλουργική μέθοδο «heap leaching» που εφαρμόζεται σε μεγάλη κλίμακα σε θραυσμένο μέταλλευμα Cu σε πολλά μεταλλεία ανά τον κόσμο.

Υλικά πειράματος (βρίσκονται στον εργαστηριακό πάγκο, στον χώρο του Ιδρύματος):

- Σκόνη μεταλλεύματος υπεργενετικής μεταλλοφορίας Λαύριο (περιέχει μαλαχίτη, αζουρίτη και άλλα σύνδρομα ανθρακικά και πυριτικά ορυκτά)
- Πλαστική φιάλη με αραιό (1 M) θειικό οξύ (H_2SO_4)
- Ποτήρια ζέσεως
- Γυαλόχαρτο
- Σιδερένιες πρόκες
- Διηθητικό χαρτί
- pHμετρικό χαρτί

- Στατώ διήθησης
- Χοάνη διήθησης
- Γυαλιά προστασίας

Τα παιδιά ακολουθούν λεπτομερείς οδηγίες για τη διεξαγωγή του πειράματος, παρατηρούν και εξάγουν σειρά χημικών αντιδράσεων οι οποίες συντελούνται για τη παραλαβή χαλκού καθαρότητας 99,999%. Στο τέλος του πειράματος επιλέγουν τον κατάλληλο τρόπο διαχείρισης του υπολείμματος του μεταλλεύματος και γίνεται συζήτηση για θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και τη σημασία της ανακύκλωσης.

Όταν τα γονίδια αποκτούν «δύναμη»

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Ελένη Κόνιαρη, Ερευνήτρια, μοριακή βιολόγος

Οι τεχνικές γενετικής μηχανικής έχουν εφαρμοστεί σε πολλούς τομείς συμπεριλαμβανομένης της έρευνας, της γεωργίας, της βιομηχανικής βιοτεχνολογίας και της ιατρικής. Η γενετική μηχανική μεταβάλλει τη γενετική σύσταση ενός οργανισμού με τη χρήση τεχνικών που απομακρύνουν κληρονομήσιμο γενετικό υλικό ή εισάγουν DNA το οποίο παρασκευάζεται εκτός του οργανισμού, είτε απευθείας εντός του ξενιστή ή σε ένα κύτταρο το οποίο στη συνέχεια συντήκεται ή υβριδοποιείται με τον ξενιστή.

Σκοπός της παρουσίασης είναι να αποτυπώσει τον τρόπο που η Γενετική Μηχανική προσφέρει τις γνώσεις για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ανθρώπου κατανοώντας τα μυστήρια της ζωής.

Στόχος του προγράμματος είναι οι μαθητές μέσα από διαδραστικές εικόνες και εφαρμογές να μπορέσουν να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα των βιοτεχνολογικών εφαρμογών στον τομέα της Ιατρικής και να αφουγκραστούν τις ανάγκες της σημερινής κοινωνίας για έναν ποιοτικότερο τρόπο ζωής. Επίσης, θα μπορέσουν να αναπτύξουν και να υιοθετήσουν κριτική στάση για τις δυνατότητες και προσπάθειες της γενετικής επιστήμης στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής του ανθρώπου.

Με τις δραστηριότητες που θα έχουν στη διάθεση τους οι μαθητές, θα αποκτήσουν ενεργό ρόλο στην όλη διαδικασία στοχεύοντας στην ουσιαστική μάθηση και όχι τη στείρα παρακολούθηση.

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ-ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ-ΡΟΜΠΟΤΙΚΗ

Εξερευνώντας την τεχνητή νοημοσύνη: ένα μέλλον γεμάτο δυνατότητες και προκλήσεις

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Βογιατζής Ηρακλής Υποψήφιος Διδάκτορας ΕΚΠΑ

Το τελευταίο διάστημα οι νέες υπηρεσίες της τεχνητής νοημοσύνης όπως το ChatGPT, βρέθηκαν στο στόχαστρο κριτικής. Πώς θα είναι η ζωή μας αν αυτά τα συστήματα γράφουν τις εργασίες μας στο σχολείο ή κλέψουν τις δουλιές μας; Μπορούμε να χαρτογραφήσουμε ορισμένες απαντήσεις εφόσον κατανοήσουμε εφόσον κατανοήσουμε πως λειτουργούν. Οι αλγόριθμοι της μηχανικής μάθησης πίσω από τις ψηφιακές τεχνολογίες διαδραματίζουν ένα σημαντικό ρόλο στην λειτουργία τους. Μια σειρά από κλάδους των μαθηματικών χρησιμοποιούνται στην επιστήμη των υπολογιστών: τα γραφικά είναι αναπαραστάσεις συναρτήσεων, τα δίκτυα βασίζονται στις πιθανότητες, οι ψηφιακές τηλεπικοινωνίες στη μαθηματική ανάλυση. Είναι ικανές οι νέες μηχανές να καταλάβουν τον κόσμο γύρω μας με ποια εργαλεία αποφασίζουν;

Η επίλυση προβλημάτων από υπολογιστές απαιτεί τη μετεγγραφή των πρώτων σε μαθηματική γλώσσα, ώστε να μπορούν να επιλυθούν από αλγορίθμους. Πού κρύβεται η ανθρώπινη εργασία στις αποφάσεις που λαμβάνουν αυτά τα συστήματα; Οι υπολογιστές σήμερα μπορούν να λύσουν πολλά σύνθετα προβλήματα, οι αυξημένες ικανότητες τους τονίζουν τη σημασία του ερωτήματος που έθεσε ο πατέρας της πληροφορικής Άλαν Τούρινγκ πριν 70 χρόνια: Μπορούν οι μηχανές να σκέφτονται;

Σκοπός του προγράμματος είναι οι μαθητές να αναψηλαφήσουν τους ισχυρούς δεσμούς των νέων τεχνολογιών με τις επιστήμες. Επιπρόσθετα το πρόγραμμα προσκαλεί τους εκπαιδευόμενους να κατανοήσουν πώς οι τεχνολογίες επηρεάζουν την καθημερινή ζωή. Η μελέτη της σχέσης τεχνολογίας και κοινωνίας, θα επιχειρήσει να οδηγήσει τους εκπαιδευόμενους μακριά από μια τεχνοφοβική αντιμετώπισή της τεχνολογίας. Να κατανοήσουν πως οι "έξυπνες" μηχανές, από το κινητό τηλέφωνο έως το ψυγείο του σπιτιού μας χρησιμοποιούν μαθηματικές μεθόδους και τεχνικές και να εξοικειωθούν με κάποια απλά παραδείγματα.

Οι μαθητές θα έρθουν σε επαφή με βασικές έννοιες επίλυσης προβλημάτων από αλγορίθμους, τις βασικές αρχές λειτουργίας της μηχανικής μάθησης μέσα από παραδείγματα αλλά και περιπτώσεις ηθικών διλημμάτων στα οποία μπορεί να βρεθούν οι μηχανές, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση των αυτοκινούμενων οχημάτων.

Εξέλιξη του προγράμματος

- Εισαγωγή στα τελευταία επιτεύγματα της τεχνητής νοημοσύνης
- Σύντομη εισαγωγή στην Μηχανική μάθηση, βασικές έννοιες και παραδείγματα
- Εφαρμογές συστημάτων μηχανικής μάθησης
- Σκέψη και μηχανές: εφαρμογές Dall-e και ChatGPT
- Περιπτώσεις αλγοριθμικών προκαταλήψεων (algorithmic bias) και Ηθική στην τεχνητή νοημοσύνη

Μέθοδοι/ Τεχνικές

- Προβολή οπτικοακουστικού υλικού.
- Χρήση εφαρμογών για τη δημιουργία σχημάτων από συναρτήσεις.
- Σύντομες ιστορικές αφηγήσεις και brainstorming
- Εμπλοκή των μαθητών και της εμπειρίας τους από τη σχολική ύλη.

Το πρόγραμμα έχει στόχο να αμφισβητήσει πιθανές τεχνοφοβικές τάσεις για το μέλλον της τεχνητής νοημοσύνης. Βασικός σκοπός είναι να εξηγήσει με απλά παραδείγματα τον τρόπο λειτουργίας των μοντέλων μηχανικής μάθησης, τις επιδράσεις τους στο κοινωνικό γίνεσθαι και τέλος τους τρόπους με τους οποίους στο μέλλον μπορούν οι μαθητές να αντιμετωπίζουν τις αντίστοιχες κοινωνικές προκλήσεις. Θα παρουσιάσει τις βασικές αρχές λειτουργίας συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης, την επιτελεστική τους ικανότητα αλλά και τους απλούς τεχνικούς περιορισμούς από τους οποίους χαρακτηρίζονται.

Εισαγωγή στη Ρομποτική

Ομάδα 25 μαθητές, διάρκεια 90-120΄

Εισηγητής: Μάρκος Κωνσταντάκης, PhD, Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου

Η ρομποτική αναδεικνύεται ως ένα εξαιρετικά εποικοδομητικό μάθημα στο Λύκειο, καθώς προσφέρει μια μοναδική ευκαιρία για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και γνώσεων που απαιτούνται στον σύγχρονο κόσμο. Η εκπαιδευτική αξία της ρομποτικής έγκειται στην προαγωγή της δημιουργικότητας, της ικανότητας επίλυσης προβλημάτων, της συνεργασίας και της κριτικής σκέψης μεταξύ των μαθητών. Αναπτύσσονται δεξιότητες προγραμματισμού, κατανοώντας τη λογική των αλγορίθμων και δημιουργούνται ρομποτικές κατασκευές που συνδυάζουν γνώσεις από τις επιστήμες της μηχανικής, της ηλεκτρονικής, της ηλεκτρολογίας και της πληροφορικής.

Η ενασχόληση με τη ρομποτική δίνει την ευκαιρία για συμμετοχή σε πανελλήνιους και διεθνείς διαγωνισμούς για τους οποίους σχηματίζονται ομάδες συμμετεχόντων οι οποίες πρέπει να εκτελέσουν πολύ συγκεκριμένα και προκαθορισμένα βήματα για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων.

Ειδικότερα για τους μαθητές Λυκείου, ο προγραμματισμός είναι ένα πανελλαδικά εξεταζόμενο μάθημα για την εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο, σε σχολές του τομέα Οικονομικών και Πληροφορικής.

Ροή του προγράμματος

- Παρουσίαση των εξελίξεων στη ρομποτική
- Παρουσίαση της τεχνολογίας Arduino
- Χρήση της πλακέτας γρήγορων συνδέσεων (breadboard) και σύνδεση κινητήρα, αντίστασης, αισθητήρων
- Παρουσίαση του περιβάλλοντος προγραμματισμού Processing
- Προγραμματισμός για τη λειτουργία του κινητήρα
- Παρουσίαση του ρομπότ ΝΑΟ
- Επίδειξη των βασικών λειτουργιών του.
- Συζήτηση με τους μαθητές

Εκπαιδευτικοί στόχοι του προγράμματος

- ✓ Να γνωρίσουν οι μαθητές βασικές αρχές ρομποτικής τεχνολογίας
- ✓ Να ενημερωθούν οι μαθητές για τις τρέχουσες εξελίξεις στο χώρο της ρομποτικής
- ✓ Να εξοικειωθούν οι μαθητές με τη χρήση απλών ηλεκτρονικών εξαρτημάτων
- ✓ Να έρθουν σε επαφή με διαφορετικές πλατφόρμες εκπαιδευτικής ρομποτικής
- ✓ Να γνωρίσουν τον κόσμο της προγραμματιστικής σκέψης για την επίλυση προβλημάτων
- ✓ Να εντοπίσουν τις τεχνικές δυσκολίες και προκλήσεις της ρομποτικής
- ✓ Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους

Το αχανές κυβερνοσύμπαν: κίνδυνοι, πρόληψη και ασφάλεια

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Σχεδιασμός – Εισηγητές: Εξειδικευμένα στελέχη, Αξιωματικοί Ειδικών Καθηκόντων Πληροφορικής και Υγειονομικού, Ψυχολόγοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

Η μεγάλη ανάπτυξη του τομέα της πληροφορικής και η αυξημένη συμμετοχή των πολιτών στη νέα εποχή της Κοινωνίας της Πληροφορίας, επέφεραν σημαντικά τεχνολογικά επιτεύγματα και εξυπηρετήσεις στην κοινωνία, που αφενός διευκολύνουν την καθημερινότητα, αφετέρου δημιουργούν πεδίο κατάλληλο και για

την εμφάνιση μορφών εγκληματικής δραστηριότητας με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών.

Στην εποχή που διανύουμε, καθίσταται σαφής η ανάγκη για εκπαίδευση των πολιτών στις τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών και της ασφαλούς χρήσης αυτών και ενσωμάτωση αυτής στην εκπαιδευτική διαδικασία, από τις πρώτες κιόλας βαθμίδες.

Το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας συμμετέχει δια της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στα εκπαιδευτικά προγράμματα του Ιδρύματος Αικατερίνης Λασκαρίδη, έχοντας ως στόχο την ενημέρωση μαθητών και εκπαιδευτικών, για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες, τις διαδικτυακές αγορές, τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας, τους κινδύνους που ελλοχεύουν στις ιστοσελίδες κοινωνικής δικτύωσης, κ.ά. γιατί με την εξέλιξη της τεχνολογίας προκύπτουν καθημερινά νέες μορφές κυβερνοεγκλήματος.

Μέσα από την προβολή επικαιροποιημένου διαδραστικού υλικού, το οποίο συνοδεύεται από σύγχρονο οπτικοακουστικό υλικό, και μέσα από τη συζήτηση με εξειδικευμένα στελέχη της Υπηρεσίας στον τομέα της Πληροφορικής, της Νομικής, των Οικονομικών και της Ψυχολογίας δίνεται η δυνατότητα στους πολίτες και ιδιαίτερα στα παιδιά, τους ψηφιακούς πολίτες του μέλλοντος, να αναγνωρίσουν τις επισφαλείς συμπεριφορές που μπορούν να εκδηλωθούν μέσω διαδικτύου.

Στόχος είναι η μεταφορά των πραγματικών εμπειριών της Υπηρεσίας μας μέσα από την καθημερινή επαφή με τους πολίτες ώστε να επιτευχθεί η θωράκιση της ευαίσθητης ηλικιακής ομάδας των παιδιών και των εφήβων, καθώς οι ενημερωμένοι χρήστες μπορούν να χρησιμοποιήσουν με ασφάλεια το διαδίκτυο.

Οι θεματολογίες διαφοροποιούνται ανάλογα με την ηλικία των μαθητών και αφορούν:

- ✓ την αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος,
- ✓ τις διαδικτυακές απειλές και μέτρα προστασίας,
- ✓ τα αδικήματα και τρόπους που αυτά διαπράττονται μέσω διαδικτύου,
- ✓ το φαινόμενο του διαδικτυακού εκφοβισμού (Cyberbullying)
- ✓ τις κυβερνοεπιθέσεις ενάντια σε πληροφοριακά συστήματα και την ψηφιακή υποκλοπή δεδομένων,
- ✓ τα διαδικτυακά τυχερά παίγνια και τον εθισμό,
- ✓ τον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό μέσω διαδικτύου και το sexting,

- ✓ την παρουσίαση της ενημερωτικής καμπάνιας SAY NO, ενάντια στον σεξουαλικό εκβιασμό και εξαναγκασμό, ανηλίκων και ενηλίκων, μέσω του διαδικτύου,
- ✓ τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης (Social Media).

T E X N E Σ

«Θέατρο: Το δώρο του Θέσπη στους ανθρώπους»

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Νίκος Νίκας, Καθηγητής υποκριτικής, ηθοποιός, σκηνοθέτης

6ος αιώνας π.Χ.. Ο Θέσπης αποκρίνεται (υποκρίνεται) στον χορό που τραγουδά τον διθύραμβο και γεννιέται η τραγωδία, το θέατρο. Ο Θέσπης έκανε τον μύθο δράση.

Πάμε τώρα στον 21ο αιώνα μ.Χ., στο σήμερα, στο τώρα!

Πάμε να κάνουμε έναν κύκλο. Πάμε να μιλήσουμε για τους αρχαίους μύθους που έγιναν θέατρο, που έγιναν τραγωδίες.

Πάμε στα εκάστοτε πρόσωπα του μύθου. Πάμε στους πρώτους «υποκριτές»! Πάμε στους σημερινούς υποκριτές.

Ποια μέσα χρησιμοποιούν; Το σώμα, το πρόσωπο (τη μάσκα ίσως;), τα μάτια, το στόμα.

Πάμε να τα γνωρίσουμε αυτά τα «μέσα» και να ξαναγνωριστούμε κι εμείς μέσα απ' αυτά τα «μέσα».

Πάμε να γνωρίσουμε και τα υλικά των ηθοποιών. Τα συναισθήματα: χαρά, λύπη, φόβος, θυμός, αγάπη.

Πάμε να τα δοκιμάσουμε όλα αυτά!

Πάμε να φτιάξουμε δικούς μας μύθους, δικές μας «ιστορίες»!

Πάμε να τις χρησιμοποιήσουμε για να κάνουμε ότι και ο Θέσπης.

Πάμε να παίζουμε θέατρο.

Ένα διαδραστικό πρόγραμμα, μια περιπέτεια πάνω στο θέατρο του «σήμερα» και του «πάντα», που ξεκινά με αφορμή τη διδακτέα ύλη κάθε τάξης. Μια συναρπαστική περιπέτεια- παιχνίδι- ταξίδι για τους μαθητές χωρίς να τους «διδάσκει».

Από το βιολί και τον Μπαχ στο Body Percussion και το Hip Hop

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Γιώργος Παπαϊωάννου, Μουσικός

Ο στόχος της παρουσίασης θα είναι, στο σύντομο αυτό χρόνο και μέσα από κάτι άμεσο, έντονα διαδραστικό αλλά και οικείο να πάρουν οι μαθητές ένα όσο το δυνατόν πιο ισχυρό ερέθισμα. Να τους χαραχθεί η περιέργεια και η αίσθηση ότι

μπορούν να το κάνουν και αυτοί, ενώ παράλληλα θα γνωρίσουν και κάτι καινούργιο και διαφορετικό.

Εξέλιξη του προγράμματος:

- Γνωριμία, παιχνίδι, συζήτηση

Θα γνωριστούμε μέσα από διαδραστικά εκπαιδευτικά παιχνίδια και με αφετηρία την πιο κοινή ερώτηση "τι μουσική ακούς;" θα μιλήσουμε για διάφορα είδη μουσικής και θα απαντήσουμε όσες ερωτήσεις προκύψουν.

- Το σώμα και η φωνή ως όργανο

Με εργαλεία το Body Percussion (παραγωγή ήχων και ρυθμικών μοτίβων κρούοντας το σώμα και κάνοντας ήχους με το στόμα κτλ), τη φωνή ως μελωδικό όργανο αλλά και αυτοσχέδιους στίχους (ρίμες, ραπ, Hip Hop) θα προσπαθήσουμε να συνθέσουμε ένα μουσικό κομμάτι.

- Γνωριμία με μουσικά όργανα

Θα παρουσιάσουμε όργανα από όλες τις κατηγορίες οργάνων: κρουστά, έγχορδα (τοξωτό, π.χ. βιολί και νυκτά, π.χ. πολίτικο Λαούτο, σαρόντ - ένα πολύ εντυπωσιακό όργανο από την Ινδία) και πνευστά (φλογέρα και νέυ). Με τη βοήθεια όλων αυτών των οργάνων θα ακουστούν ζωντανά διάφορα μουσικά στυλ και είδη μουσικής (από κλασική μουσική και Μπαχ μέχρι ταξίμια και ανατολίτικους αυτοσχεδιασμούς). Στη συνέχεια οι μαθητές θα έχουν την ευκαιρία να περιεργαστούν αυτά τα μουσικά όργανα και να παράγουν ήχο και οι ίδιοι με καθοδήγηση.

- Αυτοσχεδιασμός και ηχογράφηση

Θα παίξουμε-αυτοσχεδιάσουμε χρησιμοποιώντας όλα τα παραπάνω, θα εμπλουτίσουμε το κομμάτι που φτιάξαμε με ήχους και μελωδίες από όργανα και στο τέλος θα το ηχογραφήσουμε με σκοπό να σταλεί σε όλους.

Εισαγωγή στην τέχνη του Κινηματογράφου

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Παναγιώτης Δενδραμής, Δρ. Ελληνικού Κινηματογράφου

Η σημερινή εποχή χαρακτηρίζεται σε μεγάλο βαθμό από την κυριαρχία της εικόνας και την καθημερινή μας έκθεση σε μια υπερπληθώρα οπτικοακουστικού υλικού. Ιδιαίτερα τα νέα παιδιά, έρχονται πλέον σε επαφή και εξοικειώνονται με τα ψηφιακά μέσα από τη νηπιακή τους σχεδόν ηλικία και μαθαίνουν να τα χρησιμοποιούν σε σταθερή βάση για την επικοινωνία, την ενημέρωση, την ψυχαγωγία αλλά και τη δημιουργική τους έκφραση. Ποια είναι όμως η διαφορά ανάμεσα σε ένα βίντεο του YouTube και ένα ολοκληρωμένο κινηματογραφικό φιλμ; Ποια στοιχεία έχουν κοινά και πού διαφέρουν; Πώς μπορούμε να εκφραστούμε μέσω της κάμερας; Ποιο είναι το συντακτικό και η γραμματική του κινηματογράφου; Το πρόγραμμα αυτό φιλοδοξεί να καλύψει την ανάγκη για την πληρέστερη εξοικείωση των μαθητών με

τη γλώσσα της οπτικοακουστικής έκφρασης και τη σύνδεσή της με την εκπαιδευτική διαδικασία.

Σκοπός του προγράμματος είναι να εισαγάγει τους μαθητές στη γλώσσα του κινηματογράφου μέσα από τη γνωριμία με τα βασικά δομικά της στοιχεία, με τη βοήθεια παραδειγμάτων από διαφορετικά κινηματογραφικά είδη, σχολές και ιδιώματα ύφους, παρακινώντας τους στην κριτική και δημιουργική εξερεύνηση των κωδίκων και συμβάσεων της. Επίσης, να ενθαρρύνει την προσωπική καλλιτεχνική τους έκφραση μέσα από την εκτέλεση μικρών δημιουργικών ασκήσεων, για την καλύτερη κατανόηση των επιλογών που υπεισέρχονται στην οπτικοακουστική κατασκευή.

Οι επιμέρους στόχοι του προγράμματος θα προσεγγισθούν μέσα από την παρουσίαση του εισηγητή με τη χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων οπτικοακουστικού υλικού. Μέσα από αυτή τη διαδικασία προσδοκάται να καταστεί εφικτή η μεταλαμπάδευση της μεθοδολογίας για την καλλιέργεια και την ανάπτυξη του οπτικοακουστικού γραμματισμού (media literacy) στους μαθητές, ούτως ώστε να είναι σε θέση να προσλαμβάνουν οπτικοακουστικά έργα (ταινίες μυθοπλασίας, ντοκιμαντέρ, βίντεο στο διαδίκτυο) με κριτική σκέψη και ουσιαστικό αναστοχασμό, τόσο ως προς τη μορφή όσο και ως προς το περιεχόμενό τους, αλλά και να είναι σε θέση οι ίδιοι να προχωρήσουν στα δικά τους δημιουργήματα.

Στόχοι του προγράμματος

- ✓ Η γνωριμία των μαθητών με την εξέλιξη και την ετερογένεια της κινηματογραφικής τέχνης.
- ✓ Η γνώση των βασικών δομικών στοιχείων ενός κινηματογραφικού έργου
- ✓ Η ανάπτυξη της προσωπικής τους έκφρασης μέσω της οπτικοακουστικής αφήγησης.

Α Γ Ω Γ Η Υ Γ Ε Ι Α Σ

Πρέπει να μας αγχώνει το άγχος;

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Γιώτα Ανδριανού, Ψυχολόγος – Συστημική Συμβουλευτική και Ψυχοθεραπεία

Σκοπός του προγράμματος είναι η κατανόηση του άγχους, ως μιας απαραίτητης βιολογικής λειτουργίας, η οποία όμως πολλές φορές ξεφεύγει από τον έλεγχό μας. Επίσης, το πρόγραμμα έχει ως σκοπό να εξοικειώσει τους μαθητές με πρακτικές που βοηθούν στο έλεγχο και την αντιμετώπισή στρεσογόνων καταστάσεων. Ειδικά για το Λύκειο, το πρόγραμμα στοχεύει στην ενημέρωση των παιδιών γύρω από το

άγχος των Πανελλαδικών εξετάσεων και στην επίδειξη πρακτικών τρόπων για την αντιμετώπισή τους.

Στόχος του προγράμματος είναι να κατανοήσουν τα παιδιά πως η απόκριση του οργανισμού σε στρεσογόνες καταστάσεις - το άγχος δηλαδή- είναι μια φυσιολογική βιολογική διεργασία. Ωστόσο, σε πολλές περιπτώσεις, στην καθημερινότητά μας, κατακλιζόμαστε ταυτόχρονα από πολλές καταστάσεις που είναι δυνητικά στρεσογόνες, με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να τιθασεύσουμε το άγχος μας και αυτό να παρεμποδίζει την λειτουργικότητά μας.

Εξέλιξη του προγράμματος: Το πρόγραμμα θα ξεκινήσει με τον εισηγητή να ρωτά τους μαθητές σχετικά με το πώς εκείνοι κατανοούν το άγχος. Πιο συγκεκριμένα θα τους ζητηθεί να απαριθμήσουν δυνητικά στρεσογόνες για αυτούς καταστάσεις αλλά και να περιγράψουν πώς ο οργανισμός αντιδρά σε καταστάσεις στρες (ταχυπαλμία, εφίδρωση, έντονη γαστρεντερική δραστηριότητα, αίσθηση κρύου ή και υπερβολικής ζέστης). Στη συνέχεια, θα περιγραφεί από τον εισηγητή ο βιολογικός μηχανισμός του στρες. Θα δοθούν στα παιδιά πληροφορίες σχετικά με την ορμόνη κορτιζόλη που εκκρίνεται από τα επινεφρίδια και είναι η βασική "υπεύθυνη" για όλα όσα μας συμβαίνουν όταν αγχωνόμαστε.

Οι μαθητές στη συνέχεια, με την καθοδήγηση του εισηγητή, θα κληθούν να σκεφτούν γιατί ίσως και να είναι απαραίτητη μια τέτοια απόκριση του οργανισμού σε στρεσογόνες καταστάσεις και ποιοι θα ήταν οι δυνητικοί κίνδυνοι της μη απόκρισής μας σε καταστάσεις που φυσιολογικά μας προκαλούν άγχος. Αμέσως μετά, θα συζητηθεί γιατί σήμερα μας απασχολεί τόσο πολύ το άγχος. Πιο συγκεκριμένα, θα εξηγηθεί στα παιδιά πως λόγω του σύγχρονου τρόπου ζωής αλλά και των πολλών υπέρμετρων ίσως, απαιτήσεων που έχουμε από τους άλλους και τον εαυτό μας, δεν μπορούμε να τιθασεύσουμε το άγχος μας, το οποίο και τελικά αποτελεί τροχοπέδη στην καθημερινότητά μας. Τέλος, θα πραγματοποιηθεί μια δραστηριότητα κατά την οποία ο εισηγητής θα δείξει στα παιδιά κάποιες από τις τεχνικές που υπάρχουν για να μετριάσει και να ελέγξει κανείς το άγχος του.

Δραστηριότητα: Τα παιδιά θα κληθούν, αν θέλουν, να καθίσουν στο πάτωμα. Όσα δεν επιθυμούν θα παραμείνουν στην θέση τους. Ο εισηγητής, ο οποίος θα συμμετάσχει και ο ίδιος στην δραστηριότητα, θα δείξει στα παιδιά τεχνικές αναπνοής και απλού διαλογισμού και συγκέντρωσεις, που μας βοηθούν να ξεπεράσουμε το άγχος μας και να μπορέσουμε να ανταποκριθούμε επαρκώς σε στρεσογόνες καταστάσεις, π.χ. ένα διαγώνισμα. Η εισηγήτρια θα μοιραστεί με τα παιδιά διάφορες θετικές σκέψεις που μπορούν να κάνουν για τους άλλους και τον εαυτό τους οι οποίες και μας βοηθούν να νιώσουμε καλύτερα σε κατάσταση στρες.

Τέλος, θα δοθεί χρόνος στα παιδιά να εξασκήσουν αυτές τις μεθόδους, να κάνουν ερωτήσεις και να περιγράψουν πώς αισθάνονται πριν και μετά την εξάσκηση αυτών των πρακτικών.

Π Ο Λ Ι Τ Ι Σ Μ Ο Σ

Παίζοντας με ... την ιστορία των περιηγητών

Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητές: Ηλίας Στουραϊτής, Δρ. Τμ. Ιστορίας Ιονίου Πανεπιστημίου

**Τόλης Λάυκας, MSc Liverpool John Moores University, Τμ. Επιστήμης
Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού ΕΚΠΑ**

Η πολιτισμική κληρονομιά των περιηγητών που μας κληροδότησε κάθε Δυτικοευρωπαίος ταξιδιώτης ως μια πραγματική ή ονειρική εμπειρία αποτελεί μια ανακάλυψη του κόσμου της Μεσογείου και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης από τον 15ο έως τον 20ό αιώνα. Μία διαφορετική απεικόνιση της ιστορίας μέσα από τα μάτια των ανθρώπων που παρατήρησαν και κατέγραψαν κοινωνίες του κόσμου που άλλαζε και διαμόρφωνε μια νέα εποχή. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα παρασύρει τους μαθητές σε ένα παιχνίδι αναγνώρισης και κατανόησης των πνευματικών, πολιτικών και πολιτιστικών ρευμάτων που οδήγησαν τους περιηγητές να ανακαλύψουν πώς ήταν ο κόσμος της Ευρώπης. Ποιοι ήταν αυτοί οι περιηγητές; Από ποιες χώρες προέρχονταν; Πού μετακινούνταν; Οι μαθητές/τριες θα ανακαλύψουν παίζοντας μια φανταστική ιστορία την απεικόνιση του χώρου και των ανθρώπων από τον 15ο έως τον 20ό αιώνα. Οι μαθητές/τριες θα αναζητήσουν κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού περιεχόμενο από την εφαρμογή travelogues, θα αξιοποιήσουν χάρτες, πίνακες ζωγραφικής για να ολοκληρώσουν το ταξίδι των περιηγητών και το παιχνίδι.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα συνδέεται με το μάθημα της ιστορίας και εμπλουτίζει τη χρονική περίοδο από τον 15ο έως τον 20ο αιώνα με την παρουσία των περιηγητών στην περιοχή της Μεσογείου και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Συγκεκριμένα, αναζητούνται τα πνευματικά, πολιτικά και πολιτιστικά ρεύματα που οδήγησαν τους περιηγητές να ανακαλύψουν πώς ήταν ο κόσμος της Ευρώπης, ποιες ήταν οι ιδιότητες των περιηγητών, από ποιες χώρες προέρχονταν, πού μετακινούνταν, πώς κατέγραφαν και τι μας παρουσιάζουν.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα στηρίζεται στη βιωματική και ερευνητική-αποκαλυπτική μάθηση. Οι μαθητές/τριες θα βιώσουν μέσω της φανταστικής ιστορίας που θα εμπλακούν, στοιχεία που αφορούν την ιστορία των περιηγητών μέσω της έρευνας και συνεχούς ανακάλυψης δεδομένων που παράλληλα θα είναι και στοιχεία απόκτησης γνωστικού περιεχομένου.

Τα φυλακτά στον παραδοσιακό πολιτισμό...

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

**Εισηγητής: Σωτήρης Σουλούκος, Δρ. Θρησκευολογίας-Κοινωνικής
Ανθρωπολογίας**

Αντικείμενο του προγράμματος είναι η κατανόηση της χρήσης φυλακτών κατά την περίοδο ακμής του παραδοσιακού πολιτισμού. Πρόκειται για αντικείμενα που μπορούν να εντοπιστούν και σε παλαιότερες περιόδους της ελληνικής τέχνης, καθώς οι επιρροές από περίοδο σε περίοδο ήταν μεγάλες. Ωστόσο, την περίοδο αυτή εκτός από τα κατεξοχήν φυλακτά, που αποκαλούνται χαϊμαλιά, οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν πολλά κοσμήματα διακοσμημένα με αποτροπαϊκά και προστατευτικά μοτίβα, καλύπτοντας το γυναικείο κυρίως σώμα από το κεφάλι μέχρι και την κοιλιακή χώρα. Οι άντρες είχαν άλλου είδους φυλακτά, καθώς περνούσαν πολλές ώρες εκτός σπιτιού και ήταν εκείνοι οι οποίοι πήγαιναν ταξίδια, αλλά και στον πόλεμο. Η προστασία τους, όταν βρίσκονταν έξω από το σπίτι, ήταν ιδιαίτερα σημαντική.

Σκοπός και στόχοι του προγράμματος: Ο σκοπός του προγράμματος εντοπίζεται στην κατανόηση της χρήσης των φυλακτών από άνδρες και από γυναίκες, εντός και εκτός της οικίας. Οι τελετουργίες του γάμου, της βάπτισης, όπως και των μεταβάσεων από μία κατάσταση σε μία άλλη, καθιστούσε επιτακτική των χρήση φυλακτών για την προστασία από το κακό. Παράλληλα, μέσα από μία αναφορά στο κακό (κακό μάτι, ασθένειες κ.α.) θα μπορέσουν οι μαθητές να κατανοήσουν το νόημα της προστασίας από ορατούς και αόρατους κινδύνους. Φυσικά, οι φόβοι αυτοί δεν αφορούν μόνο τον ελληνικό πολιτισμό, ούτε μόνο τον χριστιανισμό. Έχοντας, ως σημείο αναφοράς την προστασία από το κακό θα δούμε αντικείμενα και διακοσμητικά μοτίβα που προστατεύουν από το κακό και τα οποία προσελκύουν το καλό. Μοτίβα τα οποία ανήκουν σε μία από τις τρεις μεγάλες αβραμικές θρησκείες της Μεσογείου, αλλά και μαγικά μοτίβα, καθώς στα φυλακτά εντοπίζεται ο συνδυασμός θρησκευτικών και μαγικών στοιχείων.

Εξέλιξη του Προγράμματος

Το πρόγραμμα με τη χρήση οπτικού υλικού θα φέρει σε επαφή τους μαθητές με γνωστούς και άγνωστους τρόπους προστασίας από το κακό. Εκτός από τις χριστιανικές θρησκευτικές μορφές, θα μπορέσουν οι μαθητές/μαθήτριες να δουν και μη θρησκευτικά σύμβολα που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για την προστασία τους. Τα φυλακτά είτε τοποθετούνταν σε κάποιο σημείο και ήταν εμφανή, είτε ήταν κρυμμένα αποσκοπούσαν στην προστασία από το κακό. Για τον λόγο αυτό οι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν πολλές φορές μαγικά σύμβολα για να ενισχύσουν την προστατευτική δύναμη των φυλακτών. Παράλληλα, πολύ συχνά τοποθετούσαν στο

εσωτερικό των αντικειμένων αυτών αγιωτικά υλικά, όπως και μαγικά αντικείμενα. Φαίνεται πως ο συνδυασμός των επιμέρους στοιχείων είχε ως στόχο την προστασία των κατόχων των φυλακτών, είτε πρόκειται για αντικείμενα με την έγκριση της επίσημης εκκλησίας, όπως οι σταυροί, είτε για αντικείμενα που αποτυπώνουν τις απόψεις του απλού λαού για ευζωία και ευγονία, όπως γινόταν στα χαϊμαλιά και στα υπόλοιπα κοσμήματα. Καταλήγουμε, ακόμη, στο συμπέρασμα πως υπάρχει μία έντονη διακοσμητική διάθεση που δηλώνει, συγχρόνως, τις προσωπικές επιθυμίες του κάθε χρήστη, η οποία όμως βρίσκεται από συμβολισμούς και προστατευτικά στοιχεία.

Τα χαϊμαλιά, οι θήκες ιερών βιβλίων και οι σταυροί είναι τα κατεξοχήν φυλακτά στα οποία χρησιμοποιούνται θέματα και μορφές της χριστιανικής θρησκείας. Αντιθέτως στα υπόλοιπα κοσμήματα - φυλακτά με εξαίρεση τον δικέφαλο αετό, ο οποίος έχει διττό νόημα, τους αγγέλους και τον σταυρό, δεν υπάρχουν θρησκευτικές μορφές, αλλά μορφές από τον υπαρκτό και ανύπαρκτο κόσμο με προστατευτικές και ευγονικές ιδιότητες. Ανθρώπινες κεφαλές, πουλιά, εξάλφα, οκτάκτινα άστρα, ρόδακες αποτελούν τα πιο συνηθισμένα διακοσμητικά μοτίβα σε πόρπες, βραχιόλια, κοσμήματα και αντικείμενα για χρήση και από τα δύο φύλλα.

Στη συνέχεια θα εστιάσουμε στο γεγονός πως άνθρωποι με διαφορετική θρησκεία χρησιμοποιούν διαφορετικά φυλακτά, καθώς τα διακοσμούν με διαφορετικά σύμβολα ή/και αποσπάσματα από τα Ιερά Βιβλία της θρησκείας τους. Με τον τρόπο αυτό θα μπορέσουμε να μιλήσουμε για τον τρόπο συνύπαρξης των θρησκειών και για την επιθυμία προστασίας των ανθρώπων, πέρα από θρησκευτικές και φυλετικές διαφορές.

Παράλληλα, θα μας δοθεί η ευκαιρία να μιλήσουμε για τους συμβολισμούς που δίδονται στα αντικείμενα αυτά, όπως και στα διακοσμητικά σχέδια, που τα μετατρέπουν από απλά αντικείμενα σε φυλακτά. Τέλος, οι μαθητές θα σχεδιάσουν ή θα προτείνουν τα μοτίβα που θα περιλάμβανε το δικό τους φυλακτό.

Ενδεικτικό ερωτηματολόγιο:

Τι είναι φυλακτό;

Ποια φυλακτά γνωρίζετε;

Έχετε κάποιο φυλακτό

Τι σχέδιο έχει πάνω του;

Ξέρετε άλλου είδους φυλακτά;

Σταυρός: επίσημη θρησκεία.

Ματάκι, κόκκινη κλωστή: λαϊκή θρησκεία, μη επίσημη, μαγικός τρόπος σκέψης

Άνθρωποι με διαφορετική θρησκεία φορούν διαφορετικά φυλακτά.

Αναγνωρίστε τα φυλακτά και περιγράψτε τι βλέπετε

Σχεδιάστε/κολλήστε φτιάχνοντας το δικό σας φυλακτό.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

Δραματοποιώντας «θαύματα»: διαφορετικότητα, αυτενέργεια, anti-ρατσισμός

Ομάδα 30 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγήτρια: Κλειώ Φανουράκη, Επικ. Καθηγήτρια Τμ. Θεατρικών Σπουδών ΕΚΠΑ

Σκοπός του εκπαιδευτικού προγράμματος είναι η εξοικείωση των μαθητών και μαθητριών με τις έννοιες της διαφορετικότητας, της αυτενέργειας και του σεβασμού για τον άλλο, μέσα από βιωματικές εμπειρίες παιχνιδιού, δραματοποίησης και διερεύνησης. Με αφορμή μία ιστορία οι μαθητές και μαθήτριες διερευνούν στάσεις, συμπεριφορές και αξίες που σχετίζονται με το «είναι» και το «φαίνεσθαι». Οι δραστηριότητες διαφοροποιούνται ανάλογα με την ηλικιακή ομάδα/σχολική βαθμίδα.

Στο πλαίσιο του προγράμματος επαναπροσδιορίζεται η σχέση των νέων με καθετί διαφορετικό και ξένο, έχοντας ως οδηγό την ιστορία του 'νεαρού Τζώνη με την ουρά' και τις ατομικές και ομαδικές δραματοποιήσεις της, σε ρεαλιστικό και φανταστικό τόπο και χρόνο. Ανακαλύπτοντας ποιος είναι ο νεαρός Τζώνη, οι μαθητές και μαθήτριες συμμετέχουν σε ελεύθερους και ημικαθοδηγούμενους αυτοσχεδιασμούς στο πλαίσιο των οποίων διερευνούν την έννοια της πρόσληψης του διαφορετικού σε πολλαπλά πολιτισμικά, ιστορικά, θρησκευτικά, γενετικά/βιολογικά και κοινωνικοπολιτικά πλαίσια.

Ειδικοί στόχοι του προγράμματος αφορούν στη δημιουργική παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου στο πλαίσιο της Νεοελληνικής Γλώσσας, αλλά και διαθεματική εξέταση των θεμάτων του μέσω της Λογοτεχνίας, της Βιολογίας, της Φιλοσοφίας, της μυθολογίας, λαογραφίας, ιστορίας, θρησκείας και πολιτισμού. Παράλληλοι θεματικοί άξονες εργασίας είναι η αγάπη για τον συνάνθρωπο και τα ζώα, καθώς και για μορφές που παρεκκλίνουν από τις εκάστοτε αποδεκτές κανονικότητες.

Πλούτος και Φτώχεια στον σύγχρονο κόσμο

Ομάδα 30-40 μαθητές, διάρκεια 90΄

Εισηγητής: Μάριος Κουκουνάρας-Λιάγκης, Αναπλ. Καθηγητής Τμ. Θεολογίας ΕΚΠΑ

Σύμφωνα με διεθνείς Οργανισμούς 124.000.000 Ευρωπαίοι είναι πλέον φτωχοί ενώ στην Ελλάδα πάνω από το 35% του πληθυσμού ζει στην ανέχεια. Τα παιδιά, δυστυχώς, είναι τα πρώτα θύματα της φτώχειας. 3.000.000 βρέφη στον κόσμο πεθαίνουν κάθε χρόνο τον πρώτο μήνα της ζωής τους εξαιτίας της φτώχειας. Σκοπός είναι αρχικά να νοσηματοδοτήσουμε την έννοια της φτώχειας. Είναι φτώχεια μόνο η έλλειψη των αναγκαιών; Δεν είναι και η έλλειψη εκπαίδευσης ή η κακή εκπαίδευση, η μη πρόσβαση σε δομές υγείας, οι καθημερινές φοβίες, η άγνοια αναζήτηση της ευτυχίας, το κυνήγι της αυτοπραγμάτωσης, η αποθέωση της αυθεντικότητας, ο καταναλωτισμός, το άγχος για το αύριο, η αφθονία, οι κακές σχέσεις και άλλα πολλά; Τελικά σκοπός είναι να αναρωτηθούμε, ποιοι είναι τελικά οι φτωχοί και ποιοι οι πλούσιοι;

Σε αυτή τη συνάντηση οι μαθητές, σε ασφαλές περιβάλλον, αναγνωρίζουν και γνωρίζουν πτυχές αυτού του μεγάλου κοινωνικού και προσωπικού προβλήματος. Μέσα από την πολυτροπική και διαδραστική παρουσίαση του θέματος επιχειρείται, αρχικά, ο διαχωρισμός σε σχετική και απόλυτη φτώχεια και επιχειρείται η αναζήτηση των αιτιών του προβλήματος. Μελετάται το φαινόμενο σε σχέση με όρους Μικροοικονομίας και Μακροοικονομίας με ένα τρόπο απλό, προσιτό και βιωματικό (ανάγκες, συμπεριφορά καταναλωτή, δείκτης οικονομικής ευημερίας, ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, πληθωρισμός κ.ά.). Στη συνέχεια όλοι μαζί επιχειρούμε σε θετικό κλίμα να επαναπροσδιορίσουμε το ιδεώδες της ζωής αναλογιζόμενοι τον «πλούτο» της αυθυπερβασή και της προσφοράς. Έτσι, φεύγοντας θα έχουν κατανοήσει τις αιτίες της φτώχειας και πώς μπορεί να μειωθεί και να εξαλειφθεί.

Μέσα από βιωματικές δράσεις (φύλλο εργασίας, παίξιμο ρόλων, αναστοχαστικοί κύκλοι συζήτησης) επιχειρείται οι μαθητές και μαθήτριες να προσεγγίσουν τον πλούτο και τη φτώχεια ως έννοιες και φαινόμενα (οικονομικά, πολιτικά και κοινωνικά) με ποικίλες διαστάσεις που μας αφορούν όλες και όλους και έχουμε την ευθύνη. Προβάλλει το θέμα της προσωπικής και κοινωνικής ευθύνης, που αποτελεί σήμερα ανάγκη για την αγωγή των πολιτών. Πολύ περισσότερο την περίοδο που ζούμε, οικονομικής, κοινωνικής και ηθικής κρίσης.

Διευθύντρια ΙΑΛ: Καλή Κυπαρίσση

Υπεύθυνη εκπαιδευτικών προγραμμάτων: Ιωάννα Ρωμηού

Τηλ. επικοινωνίας: 216 900 3722, 216 900 3700

Ηλεκτρονική διεύθυνση: education@laskaridisfoundation.org

Ιστοσελίδα: www.laskaridisfoundation.org